NR. 11 · NOVEMBER 2026 · JAARGANG 132 · AFGIFTEKANTOOR GENT X P 911952

Boer&Tuinder

Thema november ***Landbouwcijfers***

Patrick en Chiel Lemahieu-Ameloot

“Een hectare is meer dan zijn opbrengst alleen”

DOSSIER

“De hitte en droogte van de voorbije zomer hebben de Vlaamse land- en tuinbouw hard geraakt.”

-37% zoveel daalde de toegevoegde waarde tegenover 2025

BOEREN BOND

Graag goed voorbereid op 2027?

Schrijf nu in voor de gratis SBB-infosessies

SBB Accountants & Adviseurs is al jarenlang een betrouwbare partner voor agro-ondernemingen. Onze gespecialiseerde adviseurs kennen de sector door en door en staan klaar om jou te begeleiden inzake fiscaliteit en randwetgeving als bij strategische keuzes zoals overname, uitbreiding of verkoop.

In het najaar organiseren we een reeks infosessies om je voor te bereiden op de toekomst. Onze experten lichten enkele belangrijke thema's toe die een impact kunnen hebben op jouw bedrijfsvoering. Denk aan slim omgaan met water, de meerwaardebelasting en we blikken vooruit naar 2027.

Sessies
- 13 november 2026, Affligem
- 16 november 2026, Nazareth
- 17 november 2026, Glabbeek
- 18 november 2026, Hooglede
- 19 november 2026, Sint-Gillis-Waas
- 23 november 2026, Beernem
- 24 november 2026, Malle
- 25 november 2026, Sint-Katelijne-Waver
- 1 december 2026, Tongeren
- 2 december 2026, Hechtel-Eksel

Deelname is gratis, inschrijven verplicht. Mis deze kans niet om je bedrijf klaar te stomen voor morgen.

Meer info en inschrijven?
Scan de QR-code.

sbb
accountants
adviseurs

Herderstocht • 2 oktober
De herderstocht met 350 schapen hield halt in Heusden-Zolder. Een belangrijk initiatief dat toont hoe landbouwers mee zorg dragen voor ons landschap en onze biodiversiteit.

Nazomerontmoeting • 6 oktober
Premier Bart De Wever en landbouwminister Jo Brouns waren aanwezig op de Nazomerontmoeting van Boerenbond en Landelijke Gilden, die in het teken stond van 'blijven pionieren'. Lees meer op p. 6.

Stockholm Declaration • 15 oktober
Samen met 40 Europese landbouworganisaties ondertekenden we de Stockholm Declaration waarmee we aandacht vragen voor een sterk GLB, Europese competitiviteit en een oplossing voor de vergunningenproblematiek.

Wat 2026 ons leert

Dat 2026 een moeilijk jaar voor onze boeren was mag duidelijk zijn. De combinatie van uitzonderlijke droogte, aanhoudende hitte, en dus lagere opbrengsten, met daarbij dalende prijzen en stijgende kosten, zette de marges onder druk.
Net die marges zijn nodig om te kunnen investeren in de toekomst.
Iedereen heeft de mond vol van extreme weersomstandigheden, maar het zijn onze boeren die de gevolgen als eerste voelen. De voorbije jaren investeerden velen al in wateropvang, druppelirrigatie, hagelnetten en ventilatie, maar de hitte maakt duidelijk dat bijkomende maatregelen nodig zijn. Wie wil investeren in wateropslag, een pocketvergister of andere toekomstgerichte oplossingen moet daarvoor echter ook de nodige vergunningen krijgen. En daar knelt dikwijls het schoentje. Een boodschap die ik nog eens heel duidelijk meegaf tijdens onze afgelopen Nazomerontmoeting. Ondernemerschap vraagt niet alleen inzet van landbouwers, maar ook een beleid dat investeringen mogelijk maakt.

Een beleid dat ook minder vasthangt aan een veelheid van regels, maar ruimte laat voor gezond boerenverstand. 2026 toonde opnieuw aan dat we moeten afstappen van kalenderlandbouw. Het weer houdt zich niet aan administratieve deadlines. Wanneer zowel landbouwkundig als milieukundig blijkt dat op een ander moment bemesten het meest aangewezen is, dan moet regelgeving die flexibiliteit ook toelaten. Vasthouden aan kalenderdata helpt niemand vooruit.
Niet de boer, niet de kwaliteit van de bodem en niet de waterkwaliteit.
Door een dalende opbrengst, dalende prijzen en stijgende kosten daalde de toegevoegde waarde van de Vlaamse land- en tuinbouw met 37% tegenover 2025. Eerlijke prijzen en een gelijk speelveld binnen Europa blijven dan ook cruciaal. Een sterke en competitieve landbouw is noodzakelijk om voedsel te produceren, te investeren in duurzaamheid en jonge ondernemers toekomstperspectief te bieden.

"Eerlijke prijzen en een gelijk speelveld binnen Europa blijven cruciaal."

Tot slot kan een brede weersverzekering ook een belangrijke pijler zijn van het risicomanagement.
De beslissing van deze Vlaamse regering om de premie te behouden vanaf 2027 is positief, maar er is meer nodig. De verzekering moet betaalbaar, voorspelbaar en voldoende afgestemd zijn op de risico's waarmee landbouwers vandaag worden geconfronteerd. Dit kan onmogelijk alleen op Vlaams niveau worden opgelost.
We vragen daarvoor een aanpak op Europees niveau, en kaartten dit aan tijdens een overleg met Europees landbouwcommissaris Hanssen.

2026 was een moeilijk jaar. Maar onze boeren en tuinders zijn weerbaar en blijven zoeken naar oplossingen via innovatie en ondernemerschap.
Daarom verdienen ze een beleid dat hen hierin ondersteunt. Alleen zo bouwen we verder aan een weerbare en toekomstgerichte Vlaamse land- en tuinbouw.
Alleen zo kunnen we doen wat 90% van de Vlamingen verwacht:
hier ons eigen voedsel produceren.

voorzitter@boerenbond.be
Volg Lode Ceyssens op Facebook of Instagram

Copyright Boerenbond

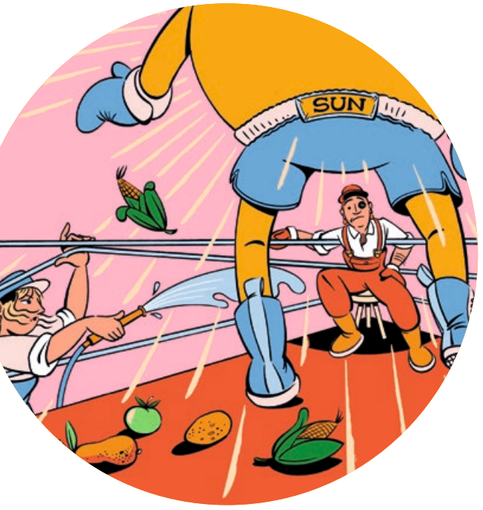

Meer boer dan je denkt

14 Alles wat de burger wil weten over de herkomst van zijn eten

Thema november | Landbouwcijfers

18 De zomer deelde rake klappen uit
20 Toegevoegde waarde daalde met 37%
22 Prijsdaling in de dierlijke sectoren
24 Lagere opbrengsten in plantaardige sectoren
26 Planten en veestapel lijden zwaar onder hitte en droogte

28 "Een hectare is meer dan zijn opbrengst alleen"
34 Wat brengt de toekomst?
36 In gesprek met Geert Langenus van de Nationale Bank
40 Ondernemen in wisselende omstandigheden

De markt | november

42 Prijsevoluties in de belangrijkste markten

Sectoren

44 Het seizoen
46 Waarom steeds meer akkerbouwers kiezen voor uien

48 Harvestis zet ambities op scherp
50 Drie dagen lang draait alles rond de aardappel
52 De data achter een goede appel of peer
54 Verwittig nu al je mengvoederfabrikant
56 "Als boer moet je je koeien kunnen volgen"
58 Vrouwelijk vlees is duurder: gril of structureel?
60 Eerst rekenen, dan investeren
62 Kalkoensector zit gekneld tussen welzijn en stikstof
66 Jobevent slaat brug tussen school en arbeidsmarkt
68 PPWR in vraag en antwoord

Interview

70 Wouter Torfs is keynotespreker tijdens inspiratieconference

Mechanisatie

76 Nieuwe Kwatro moet de chauffeur steeds meer werk uit handen nemen

Zitdagen

81 Wat als je nitraatresidustalen moet laten nemen?

Dossier: Internationale handel

82 "Goede en slechte voorbeelden van internationale handel"
83 Handel? Ja, maar niet ten koste van onze boeren

"Een hectare is meer dan zijn opbrengst alleen"

Patrick en Chiel Lemahieu-Ameloot, p. 28.

© MARCO MERTENS

De mens achter de boer

86 Luc Fleerackers uit Lichtaart

In beweging

88 Bedrijfsgilde Pajottegem zet landbouwers op weg met AI
90 Beleidsplan Ruimte West-Vlaanderen definitief
92 Nieuwe infobordjes maken bufferstroken zichtbaar
93 Drie grote projecten tekenen de toekomst van de Voerstreek

Campagne | Veiligheid voorop

94 Verwacht het onverwachte

Project in de kijker

98 Nieuwe PAS-brochures

Vorming in de kijker

100 Lunchdates weer van start met 'water' als eerste thema

Over de grens

102 Amerikaanse landbouw: groot, machtig en in beweging

Europa

108 Korte berichten

Ledenvoordeel

110 Ledenvoordeel Reprobel regelt auteursrechten met korting

Terugblik

113 Wie telt er mee?
114 Kalender

Blik op de maand

Editoriaal van Sandra Michiels, hoofdredacteur *Boer&Tuinder*

Het kan verkeren

De landbouwcijfers van deze zomer komen niet als een verrassing. Op basis van de prognoses berekende onze studiedienst dat de schade aan Vlaamse teelten neerkomt op zo'n 260 miljoen euro. Zowat alle sectoren kregen zware klappen. En dan rekenen we de impact voor de dierlijke setoren nog niet mee: voor veehouders kan de rekening deze winter nog oplopen.
Het ene jaar vallen de oogsten mee, het andere jaar speelt het weer ons opnieuw parten.
Toch vertellen de schadecijfers niet het hele verhaal. Vergelijk 2026 met de eveneens droge zomer van 2018 en je ziet hoeveel onze sectoren intussen al hebben bijgestuurd. Jullie vangen meer water op, voorzien extra opslag voor water en springen er gerichter mee om.
Bij groenten in openlucht en vroege aardappelen bleven de opbrengsten daardoor beter overeind dan toen.
Achter dat verschil zitten keuzes en investeringen op heel wat bedrijven.
Dat betekent niet dat we het droogteprobleem kunnen afvinken. Niet elke teelt laat zich even goed beschermen. En wie minder oogst, houdt ook minder financiële ruimte over om opnieuw te investeren. Het is dus belangrijk om te blijven zoeken, testen, proberen. Pionieren met andere woorden. En laat dat nu net de boodschap zijn die we ook gaven aan onze beleidsmakers.

Lees meer binnenin!

Het ene jaar vallen de oogsten mee, het andere jaar speelt het weer ons opnieuw parten.

Copyright Boer

Geef landbouwers de ruimte om te blijven pionieren

Op de jaarlijkse Nazomerontmoeting, het netwerkevenement van Boerenbond en Landelijke Gilden waar beleidsmakers en stakeholders samenkomen, stond het thema 'Blijven pionieren' centraal.

Ondervoorzitter Lut D'Hondt vertelde hoe pionieren in de praktijk werkt.

Tussen de Septemberverklaring van de Vlaamse regering en de federale begrotingsgesprekken in legde Boerenbond-voorzitter Lode Ceyssens meteen de link met welvaart. Wie een gezonde begroting wil, heeft competitieve ondernemers nodig, en voor de landbouw geldt dat dubbel: boeren zijn prijsnemers en kunnen stijgende kosten niet doorrekenen.
Onze voorzitter waarschuwde uitdrukkelijk voor besparingen op innovatie, zoals het schrappen van de Vlaio-trajecten voor landbouwonderzoek. Ook de droge zomer kwam aan bod: de schade loopt op tot minstens 260 miljoen euro.
Ondervoorzitter Lut D'Hondt toonde hoe pionieren in de praktijk werkt. Op haar melkveebedrijf investeerden ze 35 jaar geleden al in mestopslag, lang voor de wetgeving dat vroeg, en 20 jaar geleden in zonnepanelen. Met een recent batterijsysteem werken ze nu quasi zelfvoorzienend in elektriciteit. Ze noemde het 'Jaar van de Boerin 2026' een mooie erkenning, zeker nu steeds meer jonge vrouwen als ondernemer in de sector starten. Daarnaast benadrukte Lut het belang van de verbinding met de burger waar Boerenbond sterk op inzet: bedrijfsbezoeken, Dag van de Landbouw en de publiekscampagne 'Meer boer dan je denkt'.

Oproep van de voorzitter

Onze Vlaamse land- en tuinbouwers zijn pioniers, en daar mogen we gerust fier op zijn. De continu wijzigende omstandigheden dagen hen telkens opnieuw uit om vooruit te denken en zich aan te passen. Op een beperkte oppervlakte en in een dichtbevolkte regio zijn ze erin geslaagd uit te groeien tot de meest productieve, innovatieve en duurzame landbouwers die tot de wereldtop behoren. Vlaanderen is misschien geen landbouwreus in oppervlakte, maar we zijn dat wél in vakmanschap, kennis en innovatie.
Toch blijven er uitdagingen. Klimaatverandering, internationale concurrentie, regelgeving en maatschappelijke trends vragen telkens opnieuw om ondernemerschap en innovatie. Net daarin schuilt hun kracht. De geschiedenis toont dat onze landbouwers niet afwachten tot verandering hen overkomt. Ze nemen het initiatief, zoeken oplossingen en bouwen stap voor stap aan een duurzamere en sterkere sector.
We beschikken over bijzonder sterke kennis en technologie, maar complexe regelgeving verhindert te vaak dat innovaties ook op het terrein worden toegepast. Bovendien krijgen boeren die hun bedrijf willen klaarmaken voor de toekomst vaak geen of héél moeilijk een vergunning.
We moeten ons meer dan ooit bewust zijn dat onze boeren en tuinders concurreren op een wereldmarkt. Wanneer regelgeving bij ons systematisch verder gaat dan elders, verdwijnen investeringen en dus verdwijnt economische welvaart, verdwijnt verduurzaming en verdwijnt strategische autonomie.
De oproep van voorzitter Lode Ceyssens aan de beleidsmakers was dan ook heel duidelijk: geef onze land- en tuinbouwers de ruimte om te kunnen blijven pionieren. Bied hen de kans om te ondernemen en zorg ervoor dat we de koplopers kunnen blijven in Europa.

"Onze Vlaamse land- en tuinbouwers zijn pioniers en dat willen ze blijven. Zorg ervoor dat we onze plaats aan de kop van het peloton niet verliezen."

© FOTO S. LIESBET GORRHOUT

Premier De Wever:

"We moeten de landbouw verdedigen, vernieuwen en versterken"

Die boodschap vond ook ingang bij de premier. Hij dook in zijn gekende stijl de geschiedenis in en toonde aan hoe landbouw al van oudsher het fundament is van onze welvaart. "Al van in de late middeleeuwen namen de landbouwers van hier een pioniersrol op. Een rol die ze doorheen de eeuwen en verschillende crisissen zijn blijven spelen. Nu opnieuw onzekere tijden zijn aangebroken, kunnen we weer pionieren. In de eerste plaats door nieuwe markten te vinden, betrouwbare handelspartners voor onze boeren die de meest duurzame zijn ter wereld. Onze boeren zijn het kloppend hart van de samenleving. De boer die het zware werk doet, heeft als eerste recht op de oogst. En dat is mogelijk door duidelijkheid en rechtszekerheid te geven en ervoor te zorgen dat industrie en landbouw schouder aan schouder staan", zo klonk het.
De premier hekelde ook de complexe regelgeving waarmee ondernemers dagelijks af te rekenen hebben. "Het is de taak van de overheid om voor haalbare en heldere regels te zorgen en niet aan *gold plating* te doen bij de omzetting van Europese regels." Hij beklemtoonde daarnaast dat handelsrelaties moeten gebaseerd zijn op het principe van wederkerigheid. "Onze boeren moeten vandaag voldoen aan de strengste regels van de wereld. Dan kan je de deur niet openzetten zonder dezelfde verwachtingen rond kwaliteit."
Dat klinkt veelbelovend, en we kijken uit naar de concretisering. ▸

Copyright Boerenbond

Jo Brouns:

“Grootste uitdaging is rechtszekerheid garanderen”

In een gesprek met Michaël Van Droogenbroeck kreeg minister van Landbouw en Omgeving Jo Brouns een reeks dilemma’s voorgelegd over de toekomst van de Vlaamse landbouw.
Op de vraag of landbouwgrond moet wijken voor wonen of industrie was de minister duidelijk. De nieuwe blauwdruk voor het ruimtelijk beleid kiest ervoor om wonen en economie zo veel mogelijk binnen de al verharde ruimte te realiseren, zodat de open ruimte beschikbaar blijft voor landbouw en natuur. Meer natuur in landbouwgebied kan, maar dan wil hij wel het juridische zwaard wegnemen dat boven boeren hangt wanneer ze een boom of haag planten: wie natuur toelaat op zijn perceel, mag daar later geen areaal door verliezen.
Voedselproductie en klimaatdoelen zijn voor hem geen tegenstelling. De boer is een frontsoldaat van de klimaatverandering die de gevolgen als eerste ondervindt en zich voortdurend moet aanpassen. De minister wil de Europese landbouwsteun overeind houden en sterker richten op verduurzaming, met een combinatie van technologie en agro-ecologische praktijken zoals een gezond bodemleven.
Rechtszekerheid is de grootste uitdaging van deze legislatuur. We wachten op de uitspraak van het Grondwettelijk Hof over het stikstofdecreet. De minister wil af van de depositiebenadering en naar een emissiegerichte aanpak, tegen het einde van de legislatuur, al kan de uitspraak dat proces versnellen.

Op pad met Hilde Crevits, voor een leefbaar platteland

De toekomst wordt niet alleen op het landbouwbedrijf gemaakt. Ze wordt ook gemaakt in onze dorpen. Door jonge landbouwers die ruimte zoeken om te ondernemen. Door verenigingen die mensen samenbrengen. Door vrijwilligers die ervoor zorgen dat een dorp méér blijft dan een verzameling huizen. Ook dát is pionieren: samen bouwen aan een platteland waar het goed is om te wonen, te werken en samen te leven. Viceminister-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van onder meer Steden- en Plattelandsbeleid Hilde Crevits ging op bezoek bij Landelijke Gilden, Ferm, KLJ en Groene Kring en ontmoette drie mensen die daar elke dag hun schouders onder zetten. ■

Blik terug op een geslaagde editie met onze aftermovie

Een volledig verslag van de Nazomerontmoeting vind je op www.boerenbond.be/nazomerontmoeting-2026-blijven-pionieren of scan de QR-code.

Wereldklasse van Vlaamse bodem

Pionieren op wereldniveau

Onze boeren bewijzen al eeuwenlang dat pionieren geen eenmalige prestatie is, maar een houding. Een houding die Vlaanderen mee heeft gemaakt tot wat het vandaag is: een landbouwregio die internationaal respect afdwingt en die ook morgen wil blijven behoren tot de wereldtop.

Onze Vlaamse land- en tuinbouwers zijn koplopers in kwaliteit en duurzame productie. Ze produceren dagelijks op de meest efficiënte wijze kwaliteitsvol voedsel en doen dat met grote aandacht voor omgeving en natuur. Vlaamse landbouwers zijn vaak medaillewinnaars, ondanks de beperkte oppervlakte waarop zij moeten werken.

Zo is de koolstofafdruk van een Belgische steak minder dan de helft van een Braziliaanse en een derde lager dan een Ierse. Op het vlak van melk doen we het nóg beter. Melk uit Vlaanderen is - zo toont een wereldwijde vergelijking van de ecologische voetafdruk aan - de meest klimaatvriendelijke van de wereld. En wist je dat onze perenteelt klimaatneutraal is? De opslag van koolstof in de perenboom en de bodem van de boomgaard compenseert de (lage) koolstofvoetafdruk van de peer.

Ook de Belgische tomaat is een winnaar. Wereldwijd bedraagt de gemiddelde watervoetafdruk van een tomaat ongeveer 180 liter per kg, wij verbruiken dankzij innovatie en technologie 10 tot 50 keer minder water dan het wereldgemiddelde. ■

In onze gloednieuwe brochure leggen we aan beleidsmensen en stakeholders uit hoe onze sector pioniert. Je vindt ze via www.boerenbond.be/pionieren of scan de QR-code.

Heel wat winnaars

Klimaatneutraal

Peren

De Vlaamse perenteelt is klimaatneutraal. De opslag van koolstof in de perenboom en de bodem compenseert de (lage) koolstofvoetafdruk van de peer.

Kleinste carbonfootprint

Melk

Vlaamse melk is de meest klimaatvriendelijke ter wereld. Een liter Vlaamse melk staat gemiddeld gelijk aan 1,004 kg CO_2-equivalenten. Het Europees gemiddelde is 1,39.

Minder watergebruik

Tomaten

Door innovatieve technologie hebben Belgische tomaten 10 tot 50 keer minder water nodig dan het wereldgemiddelde.

Copyright Boerenbond

Samengesteld door Sandra Michiels

© BOERENPEENKRUISPUNT.BE

De nieuwe Boerinnenkalender is er!

De nieuwe editie van de Boerinnenkalender Vlaanderen 2027 is verschenen. Net als de voorbije jaren zetten twaalf (jonge) vrouwen uit de Vlaamse land- en tuinbouwsector zich in voor het goede doel. Met hun deelname willen ze aandacht vragen voor de uitdagingen waarmee landbouwers dagelijks worden geconfronteerd én financiële steun verzamelen voor vzw Boeren op een Kruispunt.
De Boerinnenkalender kost 15 euro en kan je bestellen via shop.boerenopeenkruispunt.be. De verzending gebeurt per post of zonder verzendingskosten als je hem afhaalt. Dat kan op meerdere locaties. ■

Hoe blijf je goed boer(inn)en?

Wat is de belangrijkste voorwaarde voor een duurzame carrière in de landbouw? Die vraag kregen de aanwezige boerinnen op de Arvesta Ladies Day voorgeschoteld.
Dit waren de meest gekozen antwoorden:

1. **Passie voor het vak**
2. **Doorzettingsvermogen**
3. **Mentale weerbaarheid**

Een belangrijke aanvulling: hoewel niet in de top drie, is financiële zekerheid essentieel. Want zonder financiële zekerheid, komt de rest onder druk te staan, aldus nog de aanwezige boerinnen. ■

Een waterloop naast je perceel? Check eerst WaterTalk

In het najaar voeren de waterbeheerders opnieuw onderhoudswerken uit aan waterlopen. Die werken zijn essentieel om de waterafvoer te garanderen, verstoppingen te voorkomen en het risico op wateroverlast te beperken. Voor landbouwers met percelen langs of aan een waterloop is het dan ook nuttig om te weten wanneer en waar er gewerkt wordt. Via www.watertalk.be kun je die informatie eenvoudig raadplegen. Op de digitale kaart zie je welke onderhoudswerken gepland zijn, waar ze plaatsvinden en wanneer ze uitgevoerd worden. Zo kom je niet voor verrassingen te staan wanneer de kraan langs de waterloop verschijnt.

Reiten of ruimen?

Bij **reiten** wordt de begroeiing in en langs de waterloop gemaaid of verwijderd, zodat het water opnieuw vlot kan doorstromen. **Ruimen** gaat een stap verder: daarbij worden ook slib en opgehoopt bodemmateriaal uit de bedding verwijderd om de oorspronkelijke diepte en afvoercapaciteit van de waterloop te herstellen. Daardoor zijn ruimingswerken doorgaans ingrijpender en kunnen ze een grotere impact hebben op de oevers en aangrenzende landbouwpercelen. ■

© BOERENBOND

© METTES FOTOGRAFIE

Nieuwe regels voor fytolicentie vanaf 2027

De federale regering keurde op 9 oktober 2026 een reeks wijzigingen goed aan het koninklijk besluit van 19 maart 2013 over het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Die moeten de regels rond de fytolicentie verduidelijken en het wettelijke kader voor het gebruik, de distributie, de voorlichting en de opslag van gewasbeschermingsmiddelen versterken. De aanpassingen zorgen voor meer rechtszekerheid, een betere handhaving, meer veiligheid en een fytolicentiesysteem dat beter aansluit bij de hedendaagse noden.

Aantal verplichte opleidingen blijft behouden

Het aantal opleidingen dat nodig is om een fytolicentie te behalen of te behouden, verandert niet. Nieuw is wel dat opleidingen voortaan ook digitaal kunnen worden georganiseerd, op voorwaarde dat ze qua inhoud en duurtijd gelijkwaardig zijn aan fysieke vormingen.
Voor de verlenging van een fytolicentie worden de bijscholingen hervormd. Elke licentiehouder moet voortaan minstens één opleiding volgen over wetgeving en actuele thema's en één opleiding over sectorspecifieke gewasbescherming en goede praktijken.
De vereiste vormingsactiviteiten blijven afhankelijk van het type fytolicentie. Opgelet: alleen opleidingen die in de zes jaar voorafgaand aan de aanvraag of vernieuwing zijn gevolgd, komen in aanmerking.

Boerenbond ondersteunt sterke en geloofwaardige fytolicentie

Veel van de goedgekeurde aanpassingen sluiten aan bij voorstellen vanuit de sector en moeten bijdragen aan verdere professionalisering en een verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. We blijven wel pleiten voor een vlottere toegang tot de Belgische fytolicentie voor buitenlandse werknemers, onder meer via een betere erkenning van buitenlandse certificaten en de mogelijkheid om opleidingen en examens in andere Europese talen te volgen. Daarnaast biedt Boerenbond zowel basisopleidingen als bijscholingen voor de fytolicentie aan.

Belangrijkste wijzigingen in een notendop

- Vanaf 25 november 2027 moeten houders van een fytolicentie bij hun bijscholingen minstens één vorming volgen rond wetgeving en actuele thema's en één rond goede praktijken en sectorspecifieke gewasbescherming. Zo wil de overheid zorgen voor een evenwichtige en actuele kennisopbouw.
- De verlenging van een fytolicentie wordt administratief eenvoudiger. Door de verdere digitalisering is een aanvraag binnen een vaste termijn vóór de einddatum niet langer nodig. Voor bepaalde licentietypes blijft de verplichte betaling wel een voorwaarde voor verlenging.
- Ook de regels rond buitenlandse fytolicenties worden aangepast. Een Belgische fytolicentie die op basis van wederzijdse erkenning wordt toegekend, is voortaan geldig tot dezelfde einddatum als de buitenlandse licentie, met een maximum van zes jaar. Zo moeten licentiehouders ook effectief bijscholingen volgen om hun kennis actueel te houden.
- Daarnaast wordt verduidelijkt dat professionele gewasbeschermingsmiddelen niet alleen enkel aan bevoegde fytolicentiehouders mogen worden verkocht, maar ook enkel door hen mogen worden aangekocht. Dit moet de controle op de toegang tot risicovolle producten versterken.
- Tot slot wordt het sanctiebeleid uitgebreid. Naast waarschuwingen en schorsingen kunnen bijkomende maatregelen worden opgelegd, zoals een tijdelijk verbod op een nieuwe fytolicentie, het afleggen van een examen of het volgen van extra opleidingen. Ook distributeurs en voorlichters die foutief of onverantwoord advies geven over gewasbeschermingsmiddelen kunnen voortaan expliciet worden gesanctioneerd.

Een uitgebreid artikel en een overzicht van alle basisopleidingen en bijscholingen vind je op www.boerenbond.be/fytolicentie. ■

Copyright Boerenbond

Inspiratieconference

Harder lopen of slimmer stappen? Hoe krijg ik alles gedaan?

Heel wat bedrijfsleiders worstelen met het organiseren van de vele taken en uitdagingen op hun bedrijf. Op deze avond willen we inspiratie aanreiken over hoe je het hoofd koel kunt houden, ruimte vrijhoudt om vooruit te kijken en toch alles efficiënter gedaan krijgt.

Wouter Torfs
voor de inspiratie
Land- en tuinbouwers
over hoe zij het aanpakken
Roosje Pertz
voor de glimlach

BOEREN BOND

Dinsdag 1 december, 20 uur | De Oude Melkerij, Gits
Donderdag 3 december, 20 uur | Cinema Pathé, Genk

Schrijf je nu in via **boerenbond.be/robuustondernemen**

Met steun van acerta

Op de website

www.boerenbond.be/nieuws

Compensatiesteun voor dure meststoffen

Vlaanderen ontvangt 4,1 miljoen euro Europese steun om landbouwers tegemoet te komen voor de sterk gestegen meststoffenprijzen als gevolg van de crisis in het Midden-Oosten. Boerenbond plaatste wel enkele kritische kanttekeningen bij de voorgestelde verdeling van de middelen.

© LIESBET CORTHOUT

Schapen op wandel

Meer dan duizend schapen trokken dit najaar van de Achelse Kluis naar Brussel tijdens de Europese Herderstocht. Met de actie vroegen herders aandacht voor de schapenhouderij en de belangrijke rol die begrazing speelt in het beheer van graslanden en open landschappen.

AI verovert de aardappelsector

Artificiële intelligentie vindt steeds vaker haar weg naar de aardappelteelt. Op PotatoEurope werden toepassingen getoond die ziektes herkennen, aardappelkwaliteit beoordelen en zelfs het sorteerproces volledig automatiseren.

Duidelijkere regels voor de fytolicentie

De federale regering keurde belangrijke aanpassingen goed rond de fytolicentie en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Boerenbond verwelkomt de verdere professionalisering, maar vraagt tegelijk meer mogelijkheden voor buitenlandse werknemers om een Belgische fytolicentie te behalen. ■

83 eieren

Op 9 oktober was het Wereldeidag. Een goede gelegenheid om het ei nog eens in de kijker te zetten. Want Belgen eten steeds meer eieren, blijkt uit cijfers van VLAM. In 2025 kochten Belgische huishoudens gemiddeld 83 verse eieren per persoon. Dat is bijna 3% meer dan het jaar voordien. Het klassieke scharrelei blijft daarbij veruit het populairst. Het vertegenwoordigde in 2025 74% van het aangekochte volume. Ook vrije-uitloopeieren winnen terrein. Hun aandeel steeg van 12,6% in 2023 naar 16,7% in 2025. De eieren die in België worden aangeboden, zijn van eigen bodem. ■

Periodieke technische keuring aangepast

Net als voor personenwagens zijn er ook wijzigingen doorgevoerd in de regels rond de periodieke technische keuring van tractoren. Voortaan geldt voor alle tractoren dezelfde regel: ze zijn slechts om de twee jaar onderworpen aan een periodieke technische keuring, ongeacht hun gewicht of maximaal toegelaten snelheid. Daarmee zijn de regels duidelijk en eenduidig vastgelegd.

Vrijstelling voor landbouwgebruik

Voor trage tractoren (T1a) die uitsluitend voor landbouwdoeleinden worden gebruikt, geldt een vrijstelling: ze moeten enkel bij de ingebruikname worden aangeboden bij de technische keuring. Ze krijgen vervolgens een permanente landbouwkeuring en hoeven nadien niet meer periodiek te worden gekeurd. ■

Trage tractoren (T1a)	ja	vrijgetsteld	tweejaarlijks
Snelle tractoren (T1b)*	ja	tweejaarlijks	tweejaarlijks

** Snelle tractoren zijn tractoren die volgens hun homologatie sneller dan 40km/u mogen rijden*

© VDR

Copyright Boerenbond

MEER BOER DAN JE DENKT

Contentreeks ‘Boer legt uit’ op social media

Alles wat de burger wil weten over de herkomst van zijn eten

Wie de voorbije weken op sociale media actief was, heeft ze ongetwijfeld al zien passeren: video’s waarin land- en tuinbouwers een inkijk geven in hun dagelijks werk. Met de reeks ‘Boer legt uit’ delen we dit najaar op een toegankelijke manier weetjes en inzichten uit verschillende land- en tuinbouwsectoren met een breed publiek.

Ellen Mallems teelt azalea’s bij Drieghe Azalea. Ze is een van de telers die vol enthousiasme vertellen over hun job en product. “Wij kweken met veel passie de Gentse azalea’s in potmaat 10,5 cm en 14 cm. Mijn taak in het bedrijf is allrounder of duizendpoot zoals ik wel eens durf zeggen: meehelpen met het kweken van azalea’s, administratie, op zaterdag mijn winkel voor particuliere verkoop openhouden en de sociale media voorzien van een blik achter onze schermen.”

Misverstanden de wereld uit

Ellen doet graag mee aan ‘Boer legt uit’. Het is de ideale gelegenheid om misverstanden de wereld uit te helpen. “Mensen denken altijd dat onze serre vol staat met bloemen, maar dit is niet het geval. Wanneer de azalea’s kleur tonen, moeten ze bij de consument in huis staan om daar het mooiste van zichzelf te tonen. In onze serres staan de groene planten. Ook denken veel mensen dat wij alle dagen met de handen in de grond zitten wroeten, maar door de vele automatisaties is dat echt niet meer het geval.”

In het ideale geval zorgt ‘Boer legt uit’ niet enkel voor beter geïnformeerde burgers, maar ook voor meer bekendheid voor de winkel van Ellen, die van oktober tot en met maart elke zaterdagvoormiddag open is. “Het is ook goed dat de consument weet dat er achter elke plant een uitgebreid verhaal schuilt. Achter een plant in potmaat 10,5 cm zit een teelttraject van ongeveer één jaar, terwijl een plant in potmaat 14 cm al twee jaar zorg en aandacht heeft gekregen. Een consument koopt een azalea en kan daar met veel liefde zes weken van genieten. Maar om die plant zo lang mooi te laten bloeien, gaat er een heel arbeidsintensief traject aan vooraf. Een passie en trots die ik met iedereen wil delen!”

En wat denkt Ellen: is de burger ‘meer boer dan hij denkt’? “De gelijkenissen zijn vooral dat iedereen moet werken, iedereen heeft een job en een gezin. Met dat verschil dat het bij ons nooit stopt, omdat we werken met een levend product. Velen zeggen: je bent toch zelfstandig, je doet wat je wil en je bent je eigen baas. Da’s waar, maar een teeltplan moet gevolgd worden en daar kunnen we niet zo gemakkelijk van afwijken. Ook het werk uit handen geven voor een bepaalde periode, bijvoorbeeld tijdens de vakantie, is niet zo evident.

Wat is Boer legt uit?

‘Boer legt uit’ is een videoformat op de sociale media van meerboerdanjedenkt: Facebook en Instagram. In verscheidene *reels* (korte, rechtopstaande video’s) beantwoordt een land- of tuinbouwer vragen die de burger heeft over zijn product. Enerzijds leren kijkers zo bij over onze land- en tuinbouw en de producten. Anderzijds ontdekken ze ook wie het gezicht is achter die producten.

Zie je op het Facebook- of Instagram-account van ‘Meer boer dan je denkt’ een video voorbij komen die je leuk vindt? Een filmpje waarin een teler iets vertelt over een product dat jij ook produceert? Deel dan onze video! Zo bereiken we meer mensen die kunnen ontdekken dat ook zij meer boer zijn dan ze denken. ■

Copyright Boerenbond

Een partner met ervaring in de land- en tuinbouwsector?

Typisch ons.

Ambitieuze land- en tuinbouwondernemers verdienen meer dan een accountant. Ze verdienen een partner die naast hen staat én vooruit kijkt. **Ook dat is typisch SBB.** Want wij bieden meer: strategisch advies, gesprekken die verder gaan dan cijfers en experten die jouw sector begrijpen.

Verwacht jij ook meer van je accountant en adviseur?
Ontdek wat SBB voor jou kan betekenen op sbb.be.

sbb
accountants
adviseurs

SAMENGESTELD DOOR SANDRA MICHIELS

Achter de schermen van onze illustraties

Ze fleuren elke maand de pagina's van *Boer&Tuinder* op: de scherpe, herkenbare illustraties van **Xavier Truant,** een 39-jarige illustrator uit Poperinge. Maar hoe komt zo'n tekening eigenlijk tot stand?

In een korte video op onze website krijg je een blik achter de schermen. Van het eerste idee tot de afgewerkte tekening: Xavier neemt je mee in zijn creatieve proces. Het vertrekpunt is meestal het centrale thema van het magazine. Voor het oktobernummer was dat energie. Op basis van een artikel of dossier gaat Xavier aan de slag. Enkele dagen later volgt een eerste schets, die samen met de redactie wordt besproken. Na groen licht werkt hij de tekeningen verder af en brengt hij ze tot leven met kleur. ■

Benieuwd hoe dat eruitziet? Scan de QR-code of kijk op **boerenbond.be/illustratie**.

Elke week drie verhalen die je niet mag missen

Misschien heb je hem al ontdekt tijdens een rit met de tractor, onderweg naar een vergadering of tijdens een wandeling: *Boer&Bondig*, de podcast van Boerenbond. Sinds begin dit jaar brengt een klein team van de nieuwsdienst elke week in zo'n vijftien minuten de belangrijkste land- en tuinbouwactualiteit. Drie onderwerpen, helder uitgelegd en recht uit de sector.

De ene week gaat het over nieuwe regelgeving rond de nitraatresiducampagne, de andere week trekken we naar Dag van de Landbouw voor een sfeerverslag of brengen we een verhaal over de campagne 'Modder op de weg'. Alles wat land- en tuinbouwers aanbelangt, kan aan bod komen. Voor zo'n kwartiertje luisterplezier komt achter de schermen heel wat samen. De hele week houden Liesbet Corthout, Tom Dewanckele en Jo Gennez hun voelsprieten uit. Welke onderwerpen leven er op het erf? Wat verdient extra duiding? Op maandag vallen de keuzes, en vanaf dan gaat het snel. Gesprekken regelen, de baan op met microfoon en opnameapparatuur, interviews opnemen, monteren, teksten schrijven, inspreken en en publiceren. Woensdagochtend staat de podcast online op onze website en app, op Spotify en op Apple Podcasts. Ons rest dan nog enkel om promotie te maken via de sociale media.

Heb je *Boer&Bondig* nog niet beluisterd? Breng daar dan snel verandering in! Via de Boerenbond-app, de website of je favoriete podcastplatform ben je in een kwartiertje helemaal mee met wat er leeft in de sector. Abonneren kan ook, zodat je bij het verschijnen van elke nieuwe aflevering automatisch een melding krijgt. Handig, toch? ■

Luister nu via de QR-code of ga naar www.boerenbond.be/boer-bondig

Copyright Boerenbond

LUNCH DATE 1&2

Webinar telkens van 12.30 tot 13.30 uur

12 november

Hoe kan jij je wapenen tegen de droogte?

Joris De Nies, *consulent Klimaat en Technologie en*
Fien Vandekerckhove, *adviseur Studiedienst, Boerenbond*

Droogte vraagt om een doordachte aanpak op bedrijfsniveau. Tijdens deze Lunchdate ontdek je welke oplossingen beschikbaar zijn om water slimmer te beheren en op te slaan. We gaan in op het vernieuwd wetgevend kader en het gebruik van grondwaterwinningen, (peilgestuurde) drainage en stuwen. Een waterscan geeft je inzicht in het waterverbruik en ook de mogelijkheden om regenwater op te waarderen tot drinkwater komen aan bod. Daarnaast lichten we inspirerende praktijkvoorbeelden toe rond wateropslag, winterwater en innovatieve systemen voor waterbuffering.

26 november

Heb jij je voertuigen al ingeschreven in de voertuigbibliotheek?

Tom Destoop, *Landbouwmechanisatie Boerenbond*

De voertuigbibliotheek is opgevat als een centrale, publieke databank waarin alle voertuigen anoniem worden opgenomen die potentieel een vergunning voor uitzonderlijk vervoer nodig hebben. Wie in de toekomst een vergunning wil aanvragen voor een specifiek voertuig, zal dat voertuig vanaf januari 2027 eerst in deze bibliotheek moeten registreren. Pas daarna kan de eigenlijke vergunningsaanvraag worden opgestart. In deze lunchdate geven we jullie alle informatie over deze voertuigbibliotheek en staan we stil bij andere zaken rond het "uitzonderlijk vervoer"

Schrijf je in via
www.boerenbond.be/lunchdate

BOEREN BOND vormt

13832AM103231

JM KIDS DAY
26 december 2026
NEKKERHAL MECHELEN

MAGISCHE FAMILIEDAG
VOL PAARDEN, SHOWS EN MUZIEK!

Beleef een onvergetelijke dag tijdens JM Kids Day! Deze unieke 2 uur durende familieshow zit boordevol actie, plezier en verwondering. Laat je betoveren door het elegante paardenspektakel van de internationaal bekende paardenartieste **Mélie Philippot**, voel de adrenaline tijdens de razendsnelle mini steeple en geniet van de spectaculaire acts die jong en oud verrassen.

Als apotheose brengen wij voor de bezoekers van sessie 1B een grandioos optreden van de razend populaire groep "**#Like Me On Tour**"!

RANDANIMATIE IN DE HAL TOT 18U00
Ontmoet de cast van "#LikeMe On Tour" tijdens de M&G.
Gratis ponyritjes – Grimes en Knutselstanden.

BOEREN BOND · Landelijke Gilden

EXCLUSIEF VOORDEEL VOOR DE LEDEN
BOERENBOND EN LANDELIJKE GILDEN!

€ 21 ipu € 28 (VVK)

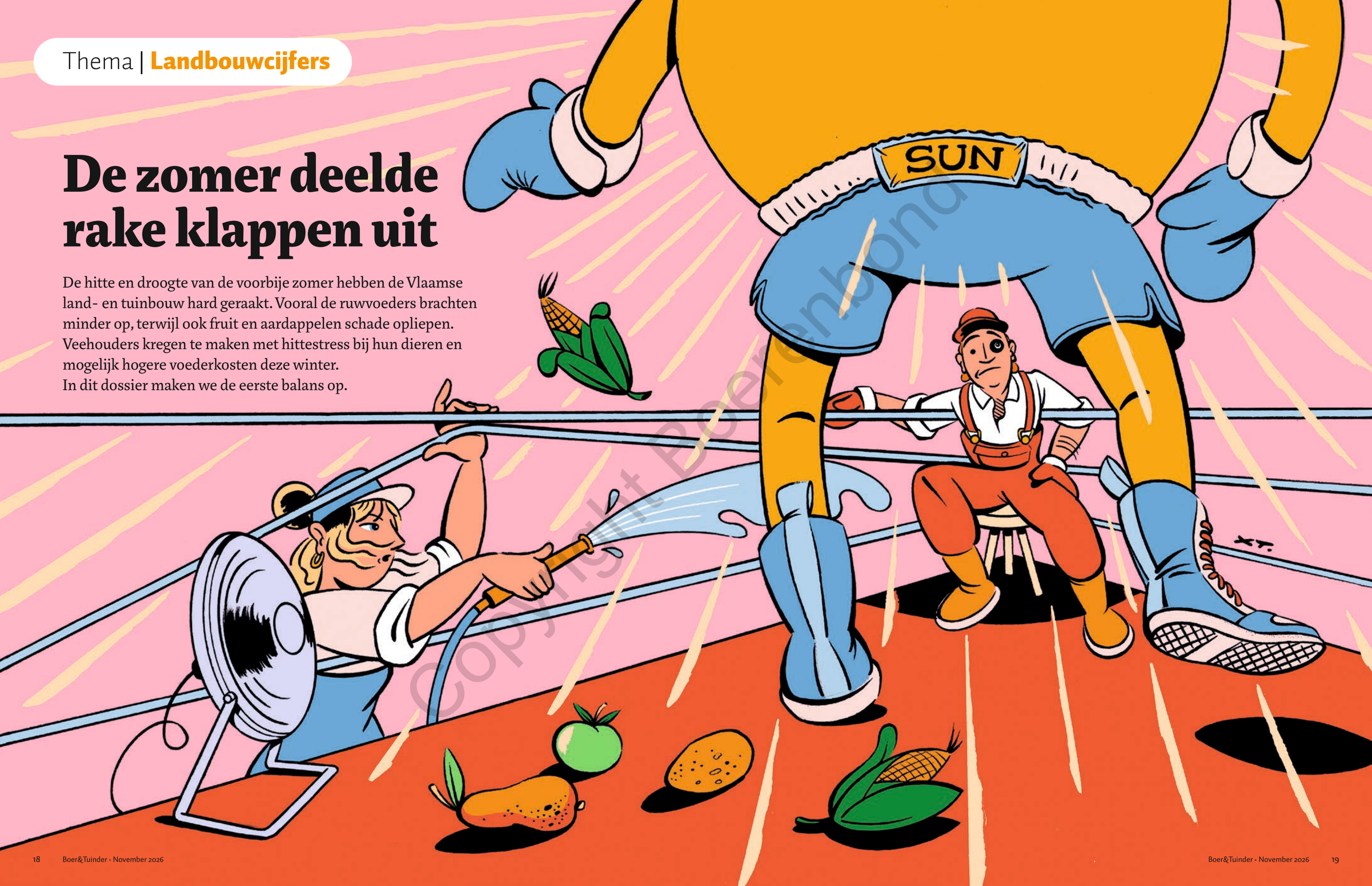
Dit aanbod is geldig vanaf 28 september tot 15 december.
Parking Station Mechelen 12€ - Shuttledienst gratis

TICKETS EN INFO:
www.boerenbond.be/jumpingmechelen
www.landelijkegilden.be/jumpingmechelen

De zomer deelde rake klappen uit

De hitte en droogte van de voorbije zomer hebben de Vlaamse land- en tuinbouw hard geraakt. Vooral de ruwvoeders brachten minder op, terwijl ook fruit en aardappelen schade opliepen. Veehouders kregen te maken met hittestress bij hun dieren en mogelijk hogere voederkosten deze winter.
In dit dossier maken we de eerste balans op.

Copyright Boerenbond

François Huyghe, adviseur Studiedienst & Sandra Michiels / Illustratie: Xavier Truant

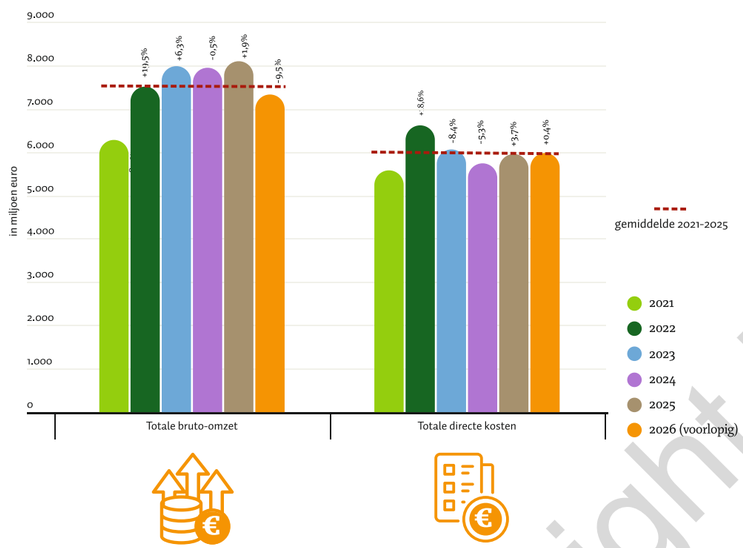
Toegevoegde waarde daalt met 37%

Boerenbond maakt jaarlijks na de zomer de balans op van het voorbije productiejaar en maakt een raming van de jaarresultaten. Voor veel teelten zijn de opbrengsten en prijsevoluties dan immers in meer of mindere mate al gekend of kunnen ze met redelijke nauwkeurigheid worden ingeschat.

We ramen de **omzet** van de Vlaamse land- en tuinbouw in **2026** op **7,33 miljard euro.** Daarmee komen we 3,1% lager uit dan het gemiddelde van de voorbije vijf jaar (2021-2025) en **9,5% lager** dan in 2025. De globale omzet van de Vlaamse boerderij vertoont wel onderliggend zeer grote variaties al naargelang van de sector. Zo scoorden de voornaamste akkerbouwsectoren zoals aardappelen, suikerbieten en openluchtgroenten in 2026 slecht wegens lange periodes van droogte en hitte, terwijl de omzet van de dierlijke sectoren terugliep door de slechte prijsvorming.

Evolutie bruto-omzet de Vlaamse land- en tuinbouw (2021-2026)

Kostenstijgingen vooral voor energie en plantenvoeding

De Vlaamse land- en tuinbouwsector doet in grote mate een beroep op allerlei inputs zoals veevoeder, meststoffen, ingehuurde arbeid, zaai- en pootgoed en energie. In 2026 stegen de globale werkingskosten met 0,4%, nadat ze in 2025 met 3,7% omhooggingen.
De kostenstijging in 2026 vloeit voort uit de kostenstijging voor plantenvoeding (+17,0%) en energie (+7,8%). Voor andere kostenposten zoals betaalde lonen, onderhoud en herstellingen stegen de kosten mee met de inflatie. De stijging van de energiekosten wordt gedreven door een stijging van de prijzen voor diesel en stookolie. De loonkosten werden in januari 2026 geïndexeerd (+2,9%). Dit was ook het geval voor de kosten van loonwerk en andere diensten waar land- en tuinbouwbedrijven een beroep op deden.
De kosten voor veevoeding daalden licht (-2,0%), deels door een volumedaling en deels door een prijsdaling. Er was een gevoelige kostendaling voor teeltbeschermende producten (-15,3%), gedreven door lagere volumes. Als gevolg van de droogte en de hitte hadden de planten in 2026 zeer weinig last van ziektedruk.

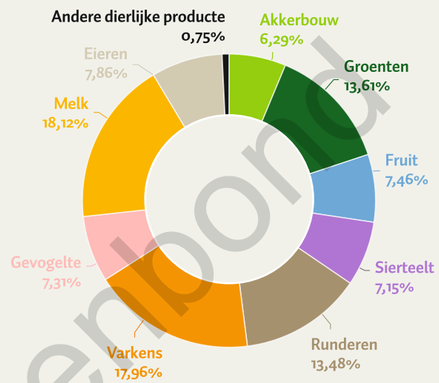
Marges onder druk

In de periode 2020-2022 steeg de omzet van de Vlaamse land- en tuinbouw met 27,0%, terwijl de werkingskosten (= directe kosten) in die periode met 35% toenamen. Dit betekent dat in die periode de marges in de sector zeer sterk onder druk stonden.
De toegevoegde waarde (verhouding bruto-omzet/directe kosten) was in 2021 en 2022 gedaald tot op een absoluut dieptepunt.
Vanaf 2023 verbeterde de brutomarge in de sector, een positieve trend die zich in 2024 verder doorzette.

In 2026 stegen de kosten licht verder, terwijl daarentegen de omzet terugliep. De toegevoegde waarde daalt daardoor met 37% in 2026 ten opzichte van 2025.
Tegenover het vijfjarig gemiddelde ligt de toegevoegde waarde in 2026 15% lager. Daardoor zijn de marges in de bedrijven opnieuw sterk onder druk gekomen. Een verbetering is absoluut noodzakelijk om een verdere verduurzaming van de sector mogelijk te maken. ■

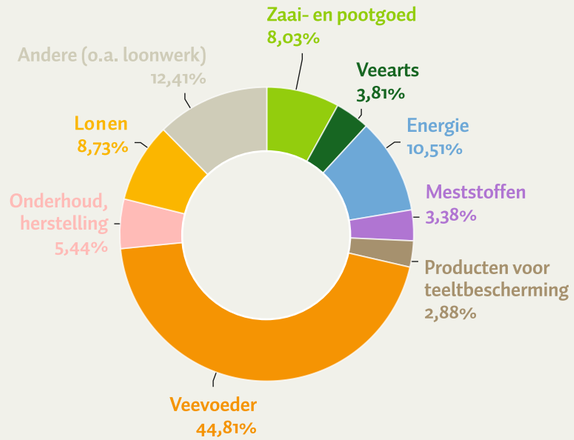
Copyright Boerenbond

Aandeel van de verschillende deelsectoren in de totale omzet

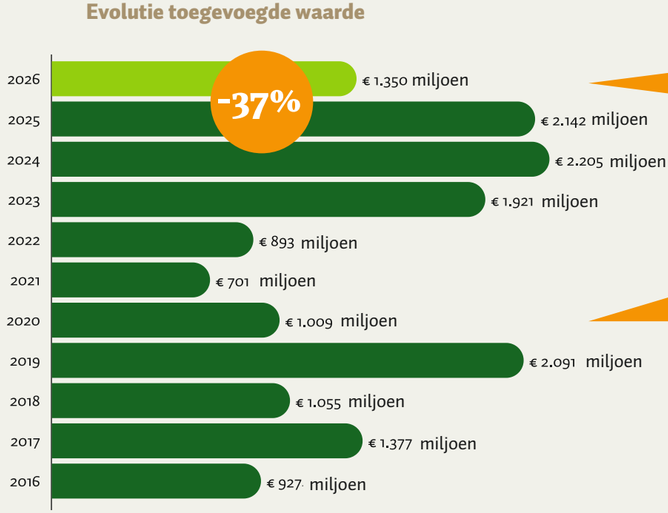

In 2026 wordt 34,5% van de totale omzet gerealiseerd in de plantaardige sectoren tegenover 65,5% in de dierlijke sectoren.

Aandeel van de verschillende kosten in de totale directe kosten

Evolutie toegevoegde waarde

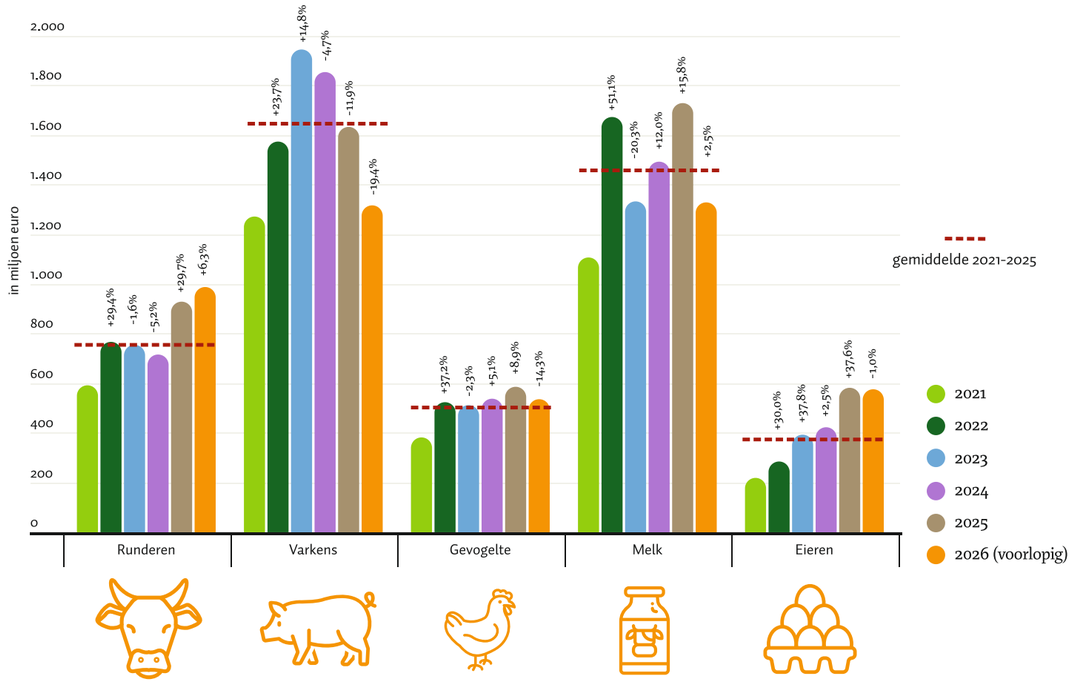

In 2026 liep de omzet erg terug terwijl de kosten licht stegen. De toegevoegde waarde daalt daardoor met 37% in 2026 ten opzichte van 2025.

In de periode van 2020 tot 2022 stonden de marges in de sector zeer sterk onder druk. De toegevoegde waarde (verhouding bruto-omzet/directe kosten) was in 2021 en 2022 gedaald tot een absoluut dieptepunt.

In deze berekeningen houden we geen rekening met de 'interne' opbrengsten en kosten. Denk aan de teelt van silomais die voor veevoeding dient, biggen die op een ander bedrijf tot vleesvarken grootgebracht worden of groene energie die op de bedrijven geproduceerd en verbruikt wordt. De raming baseert zich enkel op de **opbrengsten van teelten** (dierlijk en plantaardig) en houdt geen rekening met omzet en kosten van verbredingsactiviteiten zoals hoevetoerisme. Bron: Boerenbond

Evolutie omzet in de dierlijke sectoren

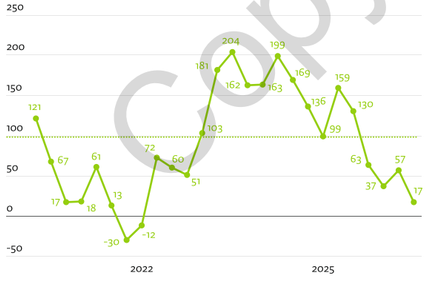
Prijsdaling in de dierlijke sectoren

De omzet van de dierlijke sectoren daalde in 2026 met 12,6%. De productie bleef in de meeste sectoren stabiel of steeg licht, maar lagere prijzen drukten de omzet. Vooral melk (-29,3%) en varkensvlees (-19,8%) werden goedkoper.

Omzetdaling door lagere varkensprijzen

In de **varkenssector** steeg de geproduceerde hoeveelheid varkensvlees in de eerste zeven maanden van 2026 met 0,5% in vergelijking met dezelfde periode van 2025. De varkensprijzen daalden gemiddeld met 19,8%. In combinatie met een lichte productiestijging komt dit neer op een omzetdaling met 19,4% tegenover 2025. De economische situatie op de bedrijven is moeilijk, gezien de slechte prijsvorming en de kostenstijgingen. Het Europese aanbod van varkensvlees groeit licht, terwijl de uitvoer naar landen buiten de EU hapert. Daardoor komt er meer

Rentabilteitsbarometer voor varkens
(referentieperiode gemiddelde 2021-2025 = 100)

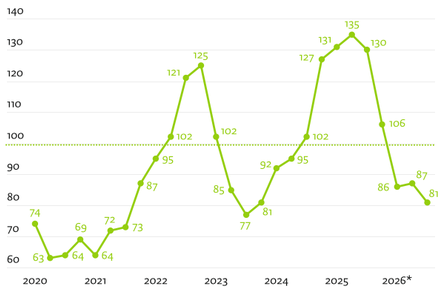

vlees op de Europese markt terecht, die al tegen een verzadigingspunt aanliep en blijven de prijzen onder druk. Ook de vraag vanuit China nam af. Eind 2025 legde China definitieve invoerrechten op Europees varkensvlees op. Voor Belgisch varkensvlees bedraagt de heffing 9,8%.

Meer melk, maar forse prijsdaling

De geproduceerde hoeveelheden **melk** lagen in de eerste zeven maanden van 2026 in Vlaanderen zo'n 8,7% hoger tegenover dezelfde periode van 2025. Daarmee werd België tijdelijk een van de sterkste groeiers binnen de Europese Unie. De sterke stijging van de melkproductie is voornamelijk het gevolg van een verschoven afkalfperiode door de nasleep van de blauwtong-uitbraak uit 2024 en 2025. Die verstoorde de vruchtbaarheid van melkkoeien en verschoof de afkalfperiode. Omdat koeien na het afkalven meer melk geven, ontstond begin 2026 een uitzonderlijke productiepiek. De vergelijking met 2025 wordt bovendien beïnvloed door de lagere productie in dat jaar. Tevens moet opgemerkt worden dat er de voorbije winter voldoende en hoog kwalitatief ruwvoer beschikbaar was, wat de melkproductie nog versterkt heeft. Een aspect dat ook meespeelt is de toenemende robotisering. Hierdoor gaat men van twee naar bijna drie melkbeurten per dag, wat leidt tot hogere melkproducties.

Rentabilteitsbarometer voor melkvee
(referentieperiode gemiddelde 2021-2025 = 100)

De melkaanvoer in de Europese Unie is in de eerste helft van 2026 met ongeveer 3,5% gestegen ten opzichte van 2025, maar de groei vlakt inmiddels af. Door droogte, stijgende voer- en energieprijzen en een vervroegde afvoer van melkkoeien wordt een omslag naar krimp voor de komende maanden verwacht. Verder heeft de hitte gevolgen gehad op de bedrijven door verhoogde sterfte.
De melkprijs daalde in de eerste acht maanden van 2026 met 29,3% tegenover dezelfde periode van 2025. Boerenbond raamt een omzetdaling in de Vlaamse melkveehouderij met 23,1% tegenover 2025.

Wisselend beeld voor rund- en kalfsvlees naargelang categorie

De productie van **rund- en kalfsvlees** kende in de eerste zeven maanden van 2026 een stijging met 2,5% in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Er werd wel een sterke stijging opgetekend van de geproduceerde hoeveelheid kalfsvlees (+9,4%). De geproduceerde hoeveelheid koeienvlees daalde (-4,5%), terwijl de geproduceerde hoeveelheden stierenvlees stegen (+4,6%). In 2026 werden runderen in het algemeen op een hoger gemiddeld gewicht geslacht als direct gevolg van de behoorlijke prijzen.
De prijzen stegen in de eerste acht maanden van 2026 gemiddeld met 3,7% tegenover dezelfde periode van 2025. Er werden wel uiteenlopende evoluties vastgesteld volgens de verschillende rundveecategorieën. Zo was de prijsstijging van de dikbilkoeien (+11,2%) het meest uitgesproken, gevolgd door prijsstijging voor de dikbilstieren (+10,1%). Wel moet gesteld worden dat de gemiddelde prijzen voor deze rundveecategorieën in de eerste maanden van 2025 laag waren. De prijzen van de vleeskalveren kenden een lichte terugloop (-1,9%). De zomerse hitte heeft heel wat sterfte veroorzaakt op de vleesveebedrijven. De opeenvolgende hittegolven deden de temperaturen in de stallen zeer sterk oplopen, met op sommige bedrijven aanzienlijke sterftes tot gevolg. Boerenbond raamt de omzetstijging in de rundvleessector in 2026 op 6,3%.

Meer gevogelte maar wel druk op prijzen

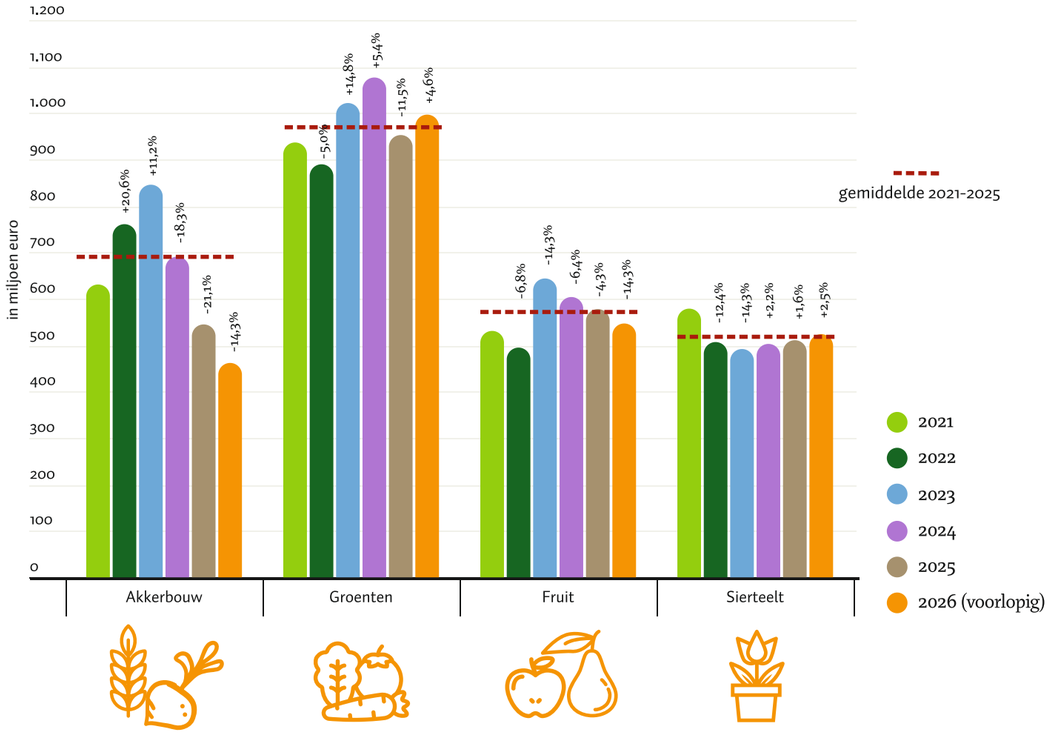
De productie van **gevogelte** steeg in de eerste zeven maanden van 2026 met 3,3% tegenover dezelfde periode van 2025. Door de strenge stikstofmaatregelen kozen veehouders er de afgelopen jaren voor om hun rundvee- of varkensstapel af te bouwen of stop te zetten en over te schakelen op de pluimveehouderij, die een lagere stikstofuitstoot kent. Hoewel de vraag naar kippenvlees in Europa onverminderd sterk blijft, zorgt deze stijging van de binnenlandse productie, samen met een groeiend aanbod uit Oost-Europa en een stijgende invoer van pluimveevlees uit Oekraïne en Brazilië, in 2026 voor een toenemende druk op de marktprijzen.
De prijzen van de braadkippen kenden in de eerste acht maanden van 2026 een daling met 11,4%. Boerenbond raamt de omzetdaling in de sector op 8,5% tegenover 2025.

In de **leghennensector** bleef de productie van eieren op hetzelfde niveau als in 2025. De productie is in 2025 en 2026 opnieuw genormaliseerd doordat er in België op de professionele bedrijven weinig problemen waren met vogelgriep.

De **eierprijzen** lagen in de eerste acht maanden van 2026 gemiddeld 1,1% lager dan in dezelfde periode van 2025.
In 2026 is er een duidelijk verschil ontstaan tussen de marktprijzen van verrijktekooi-eieren en scharreleieren. Terwijl de prijzen van verrijktekooi-eieren een daling lieten zien met gemiddeld zo'n 6,5%, bereikten scharreleieren nieuwe recordhoogtes, een stijging met gemiddeld 5,5%. De prijzen van verrijktekooi-eieren hebben vooral af te rekenen van de import van Oekraïense en Turkse eieren die hier aan lagere prijzen binnenkomen.
Boerenbond verwacht een beperkte daling van de omzet in de leghennensector (-1,0%) tegenover 2025. ■

Copyright Boerenbond

Evolutie omzet in de plantaardige sectoren

Lagere opbrengsten in plantaardige sectoren

De daling van de globale omzet in de plantaardige sectoren is het resultaat van lagere producties die niet gepaard gingen met prijsstijgingen. De omzetdaling in de akkerbouwsectoren (-15,3%) ligt aan de basis van deze terugval. Vooral de aardappelsector (-46,9%) en in mindere mate de suikerbietsector (-17,0%) lieten een sterke daling optekenen.

Akkerbouwsectoren kreunden onder hitte

Voor **granen** steeg de omzet door een nog relatief goede globale oogst en prijsstijgingen. De geproduceerde hoeveelheid graan lag slechts licht lager tegenover 2025, door een toename van de uitgezaaide oppervlakte. Wel is er een betere prijsvorming die sedert de zomer van 2026 op gang kwam door slechtere oogsten in internationaal verband. De Europese graanoogst van dit jaar kreeg een flinke klap door hitte en droogte, waardoor de totale productie naar verwachting daalt met 6,6% ten opzichte van 2025. De International Grains Council (IGC) verwacht dat de wereldwijde graanproductie voor het seizoen 2026-2027 met ongeveer 2% zal dalen tegenover 2025-2026.

Toch zijn het vooral **aardappelen** en **suikerbieten** die de omzet in de akkerbouwsector deed dalen, voornamelijk wegens de lagere opbrengsten. Door de aanhoudende droogte en hittegolven kreeg de aardappelsector af te rekenen met een gemiddelde opbrengstdaling van 41,7%, terwijl voor suikerbieten de opbrengst zo'n 25% lager zal uitvallen. Op het vlak van prijsvorming daalden de contractprijzen voor aardappelen met 17% tegenover 2025.

Binnen de akkerbouwgewassen kende enkel vlas een meevallende oogst. De oppervlakte **koolzaad** (1.254 ha) steeg in 2026 met 65,0% tegenover 2025, al blijft het areaal beperkt. De opbrengsten lagen in Vlaanderen op hetzelfde niveau als in 2025, waardoor de gerealiseerde oogst toenam met 65,0% tegenover 2025. Op basis van de actuele prijsontwikkelingen wordt verwacht dat de prijzen 20% hoger zullen uitvallen tegenover 2025. De omzet zal zodoende verdubbelen tegenover 2025, al blijft koolzaad een zeer bescheiden teelt in het akkerbouwgebeuren.

Verder merken we op dat allerlei **andere teelten** (zoals onder meer gecertificeerde zaden) in 2026 een toename van het areaal lieten optekenen. Deze toename wordt vooral toegeschreven aan de stijging van het areaal gecertificeerd zaaizaad voor grassen en vlas met respectievelijk 11,2% en 71,5%. Daarentegen nam het areaal gecertificeerde zaaizaad voor granen af met 1,2%.

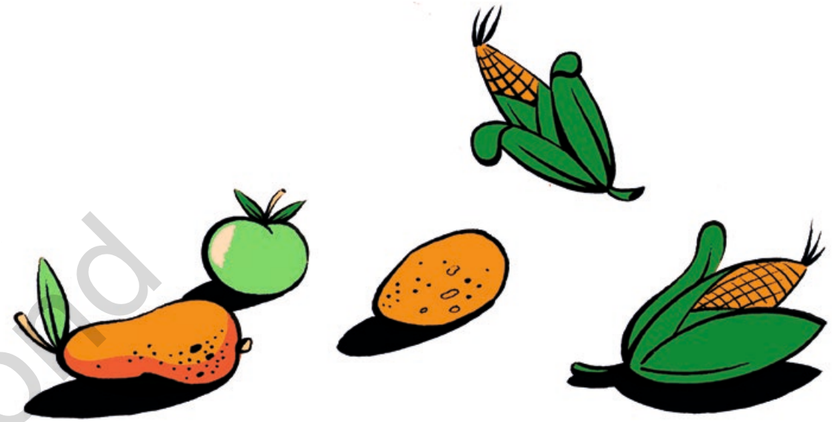
Wisselend beeld voor groenten

In de **groentesector** was er een omzetstijging (+4,6%), gedreven door prijsstijgingen voor glasgroenten. Voor industriegroenten en verse groenten in openlucht gooide de droogte roet in het eten. Ondanks de kleinere aanvoer stegen de prijzen niet.

In de eerste acht maanden van 2026 bleef de totale productie van glasgroenten stabiel tegenover dezelfde periode in 2025. Komkommers (+6%) en aubergines (+7%) compenseerden de daling bij tomaten (-8%), die mede door slechte vruchtzetting tijdens de hitte werd veroorzaakt. De gemiddelde prijs van glasgroenten steeg met 20,5%, net als de omzet. Vooral tomaten, paprika en sla werden duurder.

Bij verse openluchtgroenten daalde de aanvoer via de veilingen met 5%. Droogte en hitte drukten onder meer de productie van bonen, courgettes en koolsoorten. Ondanks de kleinere aanvoer stegen de prijzen gemiddeld niet; de omzet zakte met 11%. Witloof kende een licht hogere aanvoer (+1,5%) en een omzetstijging van 8,1%, maar de economische situatie blijft moeilijk na het dramatische jaar 2025 toen de prijzen quasi halveerden ten opzichte van 2024.

Ook voor industriegroenten wegen droogte en hitte op de opbrengsten. Boerenbond verwacht 11,2% minder productie en 17% minder omzet in 2026. De contractprijzen daalden gemiddeld met 6%. Het weer in oktober kan de definitieve opbrengsten nog beïnvloeden.

Kleinere fruitoogst

In de **fruitsector** daalde de omzet van de via de veilingen gecommercialiseerde hoeveelheden in de eerste acht maanden van 2026 met 5,4% tegenover 2025. Zowel voor appelen als voor peren daalden de omzetcijfers. Doorslaggevend was de sterke prijsdaling van de gecommercialiseerde volumes appelen (-45,2%) en peren (-10,7%). De verhandelde volumes appelen stegen in de eerste acht maanden van 2026 met 28,8% en ook de verhandelde volumes peren stegen met 20,8%. Voor aardbeien stegen zowel de geproduceerde hoeveelheden als de prijzen. Ook voor kleinfruit zoals kersen en bessen daalde de omzet.

De Europese appeloogst van 2026 wordt geraamd op 9,95 miljoen ton, ruim 15% minder dan in 2025. Het zou een van de kleinste oogsten van de voorbije tien jaar zijn. Vooral in West- en Oost-Europa drukken hitte en droogte de productie. In Polen veroorzaakte ook vorst tijdens de winter en de bloei schade. De Europese perenoogst stijgt naar verwachting met 5% tot 1,95 miljoen ton.

In België valt de oogst van beide fruitsoorten kleiner uit. De appelproductie wordt geschat op 166 miljoen kilogram, 7,2% minder dan in 2025. Voor peren gaat het om 364 miljoen kilogram, een daling van 7%. De pluk begon al in augustus. Dankzij de vele zonuren is het fruit extra zoet, al bleven de peren door watertekort wat kleiner. Bij de start van het seizoen liggen de prijzen voor appelen en peren licht onder het niveau van 2025. Voor de komende jaren zijn nieuwe afzetmarkten, modernisering van fruitbedrijven en een bewuste keuze voor Belgisch fruit door winkels en consumenten belangrijk.

Ook moeilijke tijden voor sierteelt door stijgende kosten

De **sierteeltsector** liet een lichte omzetstijging (+2,6%) optekenen. De bloemisterij kende in 2026 voldoende verkoop, maar lage prijzen en stijgende kosten zetten de rentabiliteit onder druk. De boomkwekerij bleef relatief stabiel, al hadden bos- en haagplanten een moeilijk seizoen. De hete, droge zomer bracht extra werk en kosten mee en onderstreepte het belang van watervoorziening. We verwachten voor de totale sierteeltsector een omzetstijging van 2,6% tegenover 2025. ■

Copyright Boerenbond

François Huyghe, adviseur Studiedienst & Sandra Michiels / Illustratie: Xavier Truant

Planten en veestapel lijden zwaar onder hitte en droogte

De extreme hitte en droogte van de voorbije zomer hebben diepe sporen nagelaten in de Vlaamse land- en tuinbouw. Gewassen brachten minder op, fruit had te lijden onder droogtestress en zonnebrand, en ook in de veehouderij liet de hitte zich voelen met een verhoogde sterfte tot gevolg. Boerenbond raamt de schade voor de Vlaamse teelten op 260 miljoen euro, goed voor gemiddeld zo'n 16.000 euro per professioneel landbouwbedrijf.

Vooral ruwvoeders zwaar getroffen

Bijna de helft van de geraamde schade komt voor rekening van de ruwvoeders. Het gaat vooral om grasland en kuilmais, maar ook om voederbieten en vlinderbloemigen zoals klaver en luzerne. Boerenbond verwacht dat de opbrengsten van deze teelten in 2026 ongeveer 20% lager liggen dan in 2025. De schade is berekend tegen constante prijzen van 2025. Hoe zwaar een bedrijf getroffen is, verschilt sterk per teelt en per regio.

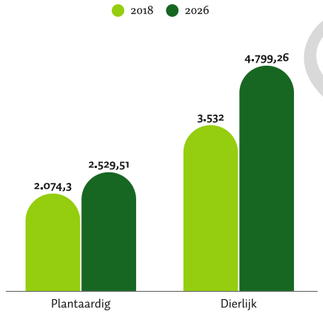
Voor veehouders stopt de impact niet bij een kleinere oogst. Het tekort aan ruwvoeder zal zich naar verwachting in de winter van 2026-2027 laten voelen, wanneer bedrijven extra krachtvoeder zullen moeten aankopen. Ook de kwaliteit van de mais is een aandachtspunt: doordat er minder en kleinere kolven en korrels gevormd zijn, ligt de voederwaarde veel lager. Daardoor zullen de veevoederkosten verder worden opgedreven.

Extreme hitte treft ook de dieren zelf. Bij rundvee heeft dit gevolgen voor de melkgift en de vruchtbaarheid. Op een aantal bedrijven werd tijdens de hittegolven ook veesterfte vastgesteld. Daarvoor zijn nog geen officiële cijfers beschikbaar. **Die mogelijke schade door veesterfte is als dusdanig niet opgenomen in de raming van 260 miljoen euro.**

Landbouwers hebben zich al beter bewapend

Landbouwers hebben sinds de droge zomer van 2018 maatregelen genomen om hun bedrijven weerbaarder te maken. Ze vangen bijvoorbeeld meer water op in de winter, investeren in extra opslagcapaciteit en zetten gerichter in op beregening en efficiënt watergebruik. Dat helpt om oogsten te beschermen. Bij groenten in openlucht en vroege aardappelen waren de oogsten in 2018 bijvoorbeeld slechter dan in 2026.

Figuur. In vergelijking met een gelijkaardig warm jaar zoals 2018 is de toegevoegde waarde gestegen (in miljoen euro)

Toch kunnen zulke maatregelen schade niet volledig voorkomen. Voor bewaaraardappelen en suikerbieten is de vergelijking met 2018 nog altijd treffend. Bovendien betekenen lagere opbrengsten niet automatisch hogere inkomsten voor de teler.

Sommige aardappeltelers dreigen zelfs onvoldoende te oogsten om de afgesproken hoeveelheden te leveren.

Aardappelen en industriegroenten worden grotendeels op contract geteeld. Daardoor profiteren telers niet meteen van hogere prijzen op de vrije markt. Sommige aardappeltelers dreigen zelfs onvoldoende te oogsten om de afgesproken hoeveelheden te leveren. Daarbij komt nog dat de kwaliteit van de aardappelen tegenvalt. Kleinere knollen geven aanleiding tot minder frietgeschikte aardappelen. Daarenboven is er bij het ras Bintje door de recente regen doorwas opgetreden, wat leidt tot onbruikbare aardappelen (te weinig zetmeel).

Extra inspanningen

Om de komende jaren het hoofd te kunnen bieden aan de extremere weersomstandigheden kan moderne gentechnologie helpen. De Europese goedkeuring van de Crispr-Cas-techniek, waarbij planten onder ander droogteresistenter kunnen worden, kan in de verdere toekomst een antwoord bieden op een aantal uitdagingen waar we voor staan. Gezien de nog te doorlopen procedures zullen dergelijke variëteiten in de eerstvolgende jaren weliswaar nog niet onmiddellijk beschikbaar zijn.

Ook in de veehouderij zijn verdere investeringen nodig, onder meer in ventilatie en verneveling om hittestress in stallen te beperken. Zeker in vleesveestallen blijft dat een aandachtspunt. Wateropvang, beregening en stalmaatregelen vergen echter aanzienlijke investeringen.

VLIF-steun voor ventilatie- en koelsystemen

Binnen het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), en meer bepaald binnen de codelijst voor productieve investeringen, wordt al geruime tijd steun voorzien voor investeringen die dieren beter beschermen tegen hitte in stallen, zowel voor rundvee, varkens, pluimvee als voor andere diersoorten.

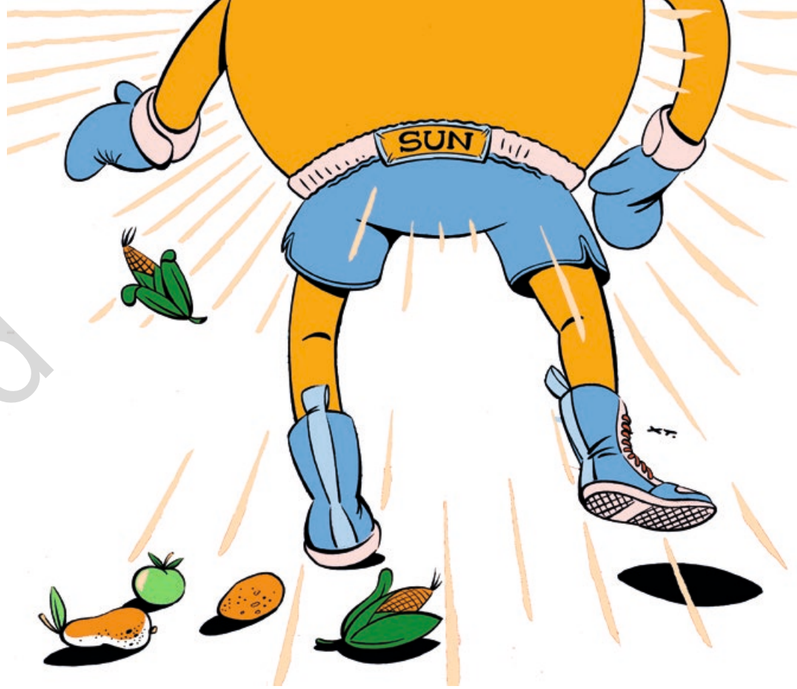
Zo worden ventilatoren betoelaagd aan een basissteunpercentage van 30%, waarbij een top-up voor jonge landbouwers mogelijk is (10%). Ook is steun mogelijk voor nevelkoeling in stallen (de zogenaamde 'soaking'). Ook de sproeiers (nozzles) en de leidingen zijn daarbij subsidiabel aan een basis steunpercentage van 30%. Er zijn hiervoor telkens normbedragen voorzien, zodat hiervoor geen offertes moeten worden aangevraagd. Verder is ook steun voorzien voor pad- en vloerkoeling, telkens aan een steunpercentage van 30%.

We raden dan ook aan om via de simulatietool die op de website van het VLIF beschikbaar is na te gaan welk systeem het beste past bij het type stal op het bedrijf.

Verzekering als sluitstuk van risicobeheer

Preventieve maatregelen komen op de eerste plaats. Als extreem weer ondanks die inspanningen schade veroorzaakt die een bedrijf niet zelf kan dragen, kan een brede weersverzekering een vangnet bieden. Sinds 2025 is er geen tussenkomst meer van het Vlaams rampenfonds voor teeltschade door ongunstige weersomstandigheden. Ter vervanging daarvan werd in 2020 de brede weersverzekering in het leven geroepen. Hierin kunnen teelten bij private maatschappijen verzekerd worden tegen de meest voorkomende risico's, zoals storm en droogte. De Vlaamse overheid verleent een subsidie van 65% op de verzekeringspremie. ■

www. boerenbond.be/nieuws/welke-risicobeheersmaatregelen-tegen-schade-door-hitte

10 miljoen extra ondersteuning

Het Vlaamse begrotingsakkoord voorziet 10 miljoen euro extra om landbouwers te ondersteunen bij de gevolgen van steeds extremere weersomstandigheden. De huidige subsidieregeling voor de brede weersverzekering loopt eind 2026 af. Uit een evaluatie blijkt dat landbouwers zich vandaag tegen verschillende weersrisico's kunnen verzekeren. Tegelijk daalt de belangstelling: in 2024 gaven 1.585 landbouwers via hun verzamelaanvraag aan een premiesubsidie te willen aanvragen, tegenover 1.059 in 2025.

Boerenbond pleit al langer voor het behoud en de ondersteuning van de brede weersverzekering. We zijn dan ook tevreden dat de verzekering vanaf 2027 wordt voortgezet en bijgestuurd. Er wordt onderzocht hoe ze betaalbaarder, aantrekkelijker en voldoende voorspelbaar kan worden. Daarbij komen onder meer de hoogte van de premiesubsidie, de verzekeringstaks en een mogelijke rol van Vlaanderen als herverzekeraar aan bod. Als herverzekeraar zou Vlaanderen een deel van het risico van verzekeraars opvangen, wat de premie voor landbouwers betaalbaarder kan maken.

Boerenbond Copyright

Tom Dewanckele

Patrick en Chiel Lemahieu-Ameloot

“Een hectare is meer dan zijn opbrengst alleen”

Akkerbouwers die hun teeltplan voor het volgende jaar opmaken, hebben heel wat cijfers om zich op te baseren. Opbrengsten van vorige jaren, verwachte prijzen, kosten voor meststoffen en brandstof, contractvoorwaarden … Toch begint de puzzel bij Patrick Lemahieu-Ameloot en zijn zoon Chiel niet met de vraag welke teelt het meeste geld kan opbrengen. Eerst kijken ze naar de grond, de rotatie en wat binnen het bedrijf past. Pas daarna volgt de rekensom, want landbouw laat zich berekenen, maar nooit volledig voorspellen.

Patrick en Chiel Lemahieu-Ameloot bewerken samen met hun vaste medewerker Tom ongeveer 150 hectare in de regio rond Poperinge. Patrick en zijn vrouw Regine Debyser wonen in Watou langs de Trappistenweg, waar ze naast een mooi uitzicht op de Sint-Bernardusbrouwerij ook nog zicht op het landbouwbedrijf behielden. Chiel installeerde zich op de hoeve, waar hij samen met Lies, die helpt met administratieve taken, de boel draaiende houdt. De akkerbouwtak vormt de basis van het bedrijf, naast onder meer een kippenkwekerij en activiteiten rond transport van landbouwproducten.
In de loop der jaren passeerden verschillende teelten de revue. Sommige verdwenen omdat ze te arbeidsintensief waren, andere omdat contracten of prijzen veranderden. Vandaag bestaat het bouwplan uit onder meer granen, aardappelen, suikerbieten, wortelen, vlas, mais en winterkoolzaad. Dat bouwplan ontstaat sowieso niet op een wit blad en de keuzes zijn al gemaakt nog voor er een prijs of opbrengst tegenover staat.

Eerst kijken wat de grond vraagt

“Het eerste waar je naar kijkt, is de rotatie en wat de grond op dat moment wel of niet aankan”, zegt Chiel. “Een aardappel komt bijvoorbeeld niet zomaar opnieuw op hetzelfde perceel. Ook de voorvrucht, de bodemsoort en de toestand van de grond bepalen welke teelt mogelijk is.
Wortelen passen niet op elk perceel, terwijl korrelmais bijvoorbeeld kan worden ingezet om een open plaats in het bouwplan op te vullen.”
De toestand van de bodem speelt de belangrijkste rol. Een nat najaar kan de structuur beschadigen en daardoor een geplande teelt minder geschikt maken. Wat in de zomer op papier logisch leek, kan enkele maanden later opnieuw moeten worden bekeken. “Als je met een teelt begint op een bodem die niet voldoet, of met een voorvrucht die niet in orde is, ben je al half verloren”, zegt Patrick. “Als de structuur niet goed is, heb je een probleem.”
Het teeltplan is daarmee letterlijk een puzzel. Welke percelen zijn beschikbaar? Welke teelt past bij de voorvrucht? Waar kunnen aardappelen komen? Welke grond is geschikt voor wortelen? Wat kan met de machines worden uitgevoerd? En hoeveel ruimte blijft er over voor granen of mais? De beschikbaarheid van machines bepaalt mee de keuzes. Een gewas kan op papier interessant zijn, maar als het bijkomende investeringen of veel externe arbeid vraagt, verandert de rekensom. “Je moet eigenlijk kijken wat bij je bedrijf past”, zegt Chiel. “Wat je zelf kunt doen, met je machines en met de mensen die je hebt.” ▸

Bedrijfsfiche

Patrick Lemahieu-Ameloot (62) en Regine Debyser
Chiel Lemahieu-Ameloot (35) en Lies

Akkerbouw, pluimvee en transport van landbouwproducten

Watou (West-Vlaanderen)

Chiel en Patrick kijken voor hun teeltplan naar de grond en wat best past binnen het bedrijf.

Copyright

Rekenen met vijfjarige gemiddelden

Opbrengst en prijs zijn uiteraard belangrijk, maar Patrick en Chiel kijken dus zeker niet alleen naar het bedrag dat een gewas op het einde van het seizoen opbrengt. Granen zijn bijvoorbeeld een vaste waarde in het bedrijf. Ze passen in de rotatie en een deel kan binnen het eigen bedrijf als voeder worden benut. Een rustgewas heeft dan weer een andere functie in het bouwplan. De voorbije jaren kwamen er meer van die rustgewassen bij. Contracten voor groenten werden kleiner en de economische aantrekkelijkheid nam af. Daardoor werd de vraag opnieuw gesteld welke teelten nog in het bedrijf passen.
"Het zijn zeker niet altijd de financiën die de doorslag geven", zegt Patrick. "Als je je bodem en je rotatie goed houdt, volgt daar ook een goede opbrengst uit." Dat is een belangrijke nuance in de rekensom van een akkerbouwer. De waarde van een hectare valt niet altijd samen met de verkoopopbrengst van het gewas dat erop staat. Een teelt kan ook waarde hebben omdat ze in de rotatie past, de bodem ontlast of met de bestaande machines kan worden uitgevoerd.

"Je moet eigenlijk kijken wat bij je bedrijf past. Wat je zelf kunt doen, met je machines en met de mensen die je hebt."

Chiel kijkt daarbij ook naar de langere termijn. Wie een investering wil beoordelen, kan volgens hem niet vertrekken van één uitzonderlijk goed of slecht jaar. "Als je wil rekenen aan iets of aan een investering, dan moet je wel rekenen met je gemiddelde. Een vijfjarig gemiddelde kan dan een beter uitgangspunt zijn dan één seizoen. Het dempt de uitschieters en geeft een beeld van wat een teelt gemiddeld kan

Regine, Chiel en Patrick stellen vast dat de impact van de hitte groter is dan andere oogstjaren.

© FOTO'S MARCO MERTENS

betekenen. Maar het blijft een gemiddelde. Het zegt niet welke prijs of opbrengst volgend jaar op het bedrijf zal worden gerealiseerd. En precies daar begint de onzekerheid."

Cijfers houden niet van verrassingen

Een akkerbouwer maakt zijn berekening met cijfers die voor een deel nog niet bestaan. De opbrengst moet nog groeien, de verkoopprijs moet nog worden gevormd en een groot deel van de kosten is afhankelijk van factoren buiten het bedrijf. "Wij kunnen op 100.000 euro na niet zeggen hoeveel we aan het einde van het jaar gaan overhouden", zegt Patrick. "Dat kan een plus of een min zijn."
Het weer is daarbij de meest zichtbare onzekere factor. Droogte, hitte, overvloedige neerslag en ziektedruk kunnen een goed onderbouwde berekening in één seizoen onderuithalen. Dit jaar merkte Patrick vooral de impact van de hitte. Beregenen is voor het bedrijf geen eenvoudige oplossing, want er moet voldoende water beschikbaar zijn en grote oppervlakten beregenen vraagt sowieso financieel en praktisch grote inspanningen. Daarom begint klimaatadaptatie volgens vader en ▸

Proefexemplaar

werkgangen beperken, zuinig omgaan met materiaal en op termijn ook meer energie zelf produceren. Niet alles valt te sturen. Maar wat wel kan, moet zo goed mogelijk worden georganiseerd."

Een berekening met ruimte voor onzekerheid

Tot slot maken ook gewasbescherming en regelgeving de rekensom complexer. Patrick wil voldoende mogelijkheden behouden om gewassen tegen ziekten en onkruiden te beschermen, maar erkent tegelijk de noodzaak om milieubelasting te beperken. Het bedrijf probeert daarom waar mogelijk alternatieven en geïntegreerde technieken in te zetten en chemische middelen enkel te gebruiken wanneer ze nodig zijn.
Hetzelfde principe loopt eigenlijk door het hele gesprek. Risico's beperken zonder te doen alsof ze verdwijnen, want een teeltplan ligt nooit volledig vast. Percelen kunnen vrijkomen of wegvallen. Een bodem kan na een nat najaar anders reageren dan verwacht. Een markt kan veranderen. Een gewas kan beter of slechter presteren. En een prijs die vandaag interessant lijkt, kan tegen de oogst helemaal anders zijn. Daarom is flexibiliteit minstens zo belangrijk als de berekening zelf.
Dat is misschien ook de kern van hun manier van rekenen. Een teeltplan is geen optelsom waarvan de uitkomst vooraf vastligt. Het is een manier om met onvolledige informatie toch keuzes te maken. Eerst bepalen wat landbouwkundig past, vervolgens berekenen wat economisch haalbaar is en ten slotte voldoende ruimte laten voor wat niemand kan voorspellen.
Voor Patrick en Chiel betekent een goed teeltplan dan ook niet automatisch de teelt met de hoogste potentiële opbrengst. Het is het plan waarin bodem, rotatie, machines, kosten, opbrengsten en risico's zo goed mogelijk in evenwicht zijn.
De cijfers helpen om die puzzel te leggen, maar je weet pas na de oogst of alle stukjes ook werkelijk op hun plaats zijn gevallen. ■

Na een moeilijk 2025 schakelde het bedrijf over van frietaardappelen naar chipsaardappelen.

zoon niet alleen bij irrigatie. Ook de keuze van rassen en gewassen speelt een grote rol. Daarnaast proberen ze de bodem sterker te maken door aandacht voor humus en koolstof, rustgewassen en een goede timing hebben van de werkzaamheden.
"Als je in het najaar op tijd met alles klaar bent, heb je zo weinig mogelijk structuurschade op je percelen. De omstandigheden kunnen bovendien sterk verschillen van streek tot streek. Terwijl landbouwers elders op hetzelfde moment met te natte percelen kampten, was het bij ons net te droog. Een cijfer voor neerslag of temperatuur vertelt dus niet het hele verhaal van een landbouwbedrijf."
Ook de markt laat zich niet netjes in een spreadsheet stoppen. De aardappelteelt is daarvan een concreet voorbeeld. Na een moeilijk 2025 schakelde het bedrijf over van frietaardappelen naar chipsaardappelen. De ervaring van het voorbije seizoen gaf daarin de doorslag, naast de verwachte prijzen en contractvoorwaarden. Een contract kan zekerheid geven, maar neemt het risico niet weg. En wie geen contract heeft, heeft meer vrijheid maar ook meer onzekerheid over de uiteindelijke prijs.

"Als je je bodem en je rotatie goed houdt, volgt daar ook een goede opbrengst uit."

Patrick vat het samen vanuit de kostenkant: "Je mag risico nemen, maar je moet als basis er toch voor zorgen dat de kosten ingedekt zijn. Dat geldt ook voor brandstof, meststoffen en andere inputs waarvan de prijs kan veranderen." Chiel legt daarom sterk de nadruk op het deel van de rekensom waar het bedrijf zelf wel nog invloed op heeft: "Efficiënt werken, het aantal

Copyright Boerenbond

Verbeter de kwaliteit van jouw drijfmest en voorkom schuimvorming!

Betere drijfmest.
Minder schuim in jouw kelder.

Verbeter de kwaliteit van jouw drijfmest en voorkom schuim- en korstvorming met **Eminex**®. Eén toepassing helpt je drijfmest stabieler, homogener en efficiënter te maken.

Eminex®

De voordelen op een rij

- ✔ Minder schuim- en korstvorming
- ✔ Homogenere drijfmest
- ✔ Betere bodemkwaliteit
- ✔ Efficiëntere benutting van stikstof
- ✔ Reductie van broeikasgassen en giftig H_2S-gas

Wouter koos voor Eminex®. En jij?

Landbouwer Wouter Opsommer zocht naar een oplossing om de kwaliteit van zijn drijfmest te verbeteren. Met Eminex® bespaart hij tijd en investeert hij tegelijk in zijn bodem en het klimaat. "Een win-win op mijn bedrijf."

Bekijk Wouters ervaring met Eminex®

Ook meer halen uit jouw drijfmest?
Vraag jouw lokale Aveve-zaakvoerder naar Eminex® of ontdek alle voordelen op **aveveagrarisch.be/nl/eminex.**

Aveve
passie voor landbouw

François Huyghe, economisch adviseur Studiedienst

Wat brengt de toekomst?

Druk op financiële buffers bemoeilijkt noodzakelijke investeringen

Land- en tuinbouwers ondervinden rechtstreeks de gevolgen van de klimaatverandering. Door de hitte en de droogte kelderden de opbrengsten, maar lagere opbrengsten leidden in 2026 niet automatisch tot betere inkomens. Normaal leiden lagere opbrengsten tot hogere prijzen. Omdat belangrijke teelten zoals aardappelen en industriegroenten echter grotendeels via contracten worden vermarkt, profiteren landbouwers niet onmiddellijk van eventuele prijsstijgingen op de vrije markt. Zo zullen door de lagere aardappelopbrengsten veel telers er zelfs niet in slagen om de gecontracteerde hoeveelheden aan de afnemers te kunnen leveren. Dit geldt eveneens voor de industriegroenten.

De omzet op de bedrijven vertelt echter verre van het volledige verhaal. Het is de toegevoegde waarde die aangeeft of er al dan niet financiële marges op de bedrijven gerealiseerd worden. En juist door de sterke daling van de toegevoegde waarde in 2026 krijgen de financiële buffers op de bedrijven een serieuze knauw, waardoor de weerbaarheid afneemt.

Verdere klimaatadaptatie nodig

Nochtans is land- en tuinbouw een essentiële sector die de voedselvoorziening van de bevolking moet waarborgen en tegelijk verder moet kunnen verduurzamen. Voedselvoorziening blijft de basisopdracht die niet in het gedrang mag komen. Internationale studies wijzen er intussen op dat extreme weersomstandigheden de oogsten aanzienlijk kunnen verstoren, waardoor de economische activiteit van een land in belangrijke mate kan worden aangetast. Deze stelling geldt niet enkel voor ontwikkelingslanden, maar ook voor de ontwikkelde landen.

Verdere verduurzaming via noodzakelijke investeringen is pas mogelijk als de financiële marges van de bedrijven dit toelaten. 2026 maakt alvast duidelijk dat land- en tuinbouwers zich steeds beter moeten aanpassen aan droogte en hitte en dat verdere investeringen in waterbeschikbaarheid en bescherming tegen droogte en hitte noodzakelijk blijven.

Ruimte om te verduurzamen

We doen dan ook een oproep aan zowel de Europese, federale als regionale overheden om op geen enkele wijze besparingen in de landbouwsector door te voeren. Zo hebben we er reeds herhaaldelijk op gewezen dat er niet bespaard mag worden op de Europese middelen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Evenmin mag - in het bijzonder op Vlaams niveau - bespaard worden op maatregelen inzake risico- en crisisbeheer

“De landbouw moet verduurzamen, maar heeft daar ook de middelen voor nodig.”

en investeringssteun om verder te laten verduurzamen. Op federaal niveau pleiten we ervoor om in geen enkel geval lastenverhogingen door te voeren en te zorgen voor een werkbare carry-back. Dat is een fiscale regeling waarmee je een verlies uit het huidige boekjaar kan verrekenen met de winst van het voorgaande jaar. Deze regeling wordt vandaag nagenoeg niet toegepast wegens de complexiteit in de huidige regelgeving. ■

14-17.01.2027
FLANDERS EXPO GENT
10.00-18.00 uur
www.agriflanders.be
Dé broedplaats voor innovatieve ideeën
Agri flanders
Vlaamse land- en tuinbouwbeurs
Hoofdsponsor: KBC
Ook met de steun van: provincie Oost-Vlaanderen, radio2, Nieuwsblad, PLATTELANDSTV

© SANDER VAN DAMME

Gerrit Budts

Geert Langenus, macro-econoom bij de Nationale Bank

“Er is nog werk om de ondernemersvriendelijkheid van het land te verhogen”

Een economie heeft nood aan ondernemers die durven investeren. Maar dan moeten ze daar wel de ruimte en zekerheid voor krijgen. Dat geldt bij uitstek voor land- en tuinbouwers, die vandaag botsen op volatiele markten, stijgende kosten en een complex regelgevend kader. Tegelijk neemt het belang van eigen voedselproductie toe in een wereld waarin Europa zoekt naar meer strategische onafhankelijkheid. Hoe kijkt een econoom van de Nationale Bank naar de positie van onze landbouw in die veranderende economie? We vroegen het aan Geert Langenus, macro-econoom bij de Nationale Bank in Brussel.

Wat is juist de taak en de doelstelling van de Nationale Bank?
“De Nationale Bank van België (NBB) is de centrale bank van het land en vervult verschillende kerntaken op monetair, economisch en financieel gebied. De NBB maakt deel uit van het Eurosysteem, samen met de Europese Centrale Bank en de andere nationale centrale banken, en draagt bij aan het bepalen en uitvoeren van het Europese monetaire beleid. Daarnaast houdt de bank toezicht op de stabiliteit van de Belgische financiële sector en vervult ze ook een maatschappelijke rol door het produceren van economisch onderzoek en statistieken over de Belgische economie. Als econoom werk ik vooral in die laatste tak en voer ik macro-economische analyses uit.”

En, hoe staat onze economie ervoor?
“De door sommigen voorspelde rampspoed is er niet gekomen. Ondanks de grote zorgen na de energieprijsstijgingen bleef de gevreesde zware economische terugval of recessie uit. De verwachting is een geleidelijke terugkeer naar een bescheiden groei van iets meer dan 1% op jaarbasis. De groei was recent duidelijk lager in België dan in de rest van Europa, en bijvoorbeeld in de Verenigde Staten. Matige groei is problematisch omdat tegelijk de rentelasten, pensioenuitgaven en defensie-uitgaven stijgen.”

Wat is het economisch gewicht van de landbouw voor onze economie?
“De primaire landbouwsector is goed voor zowat 0,7% van het bruto binnenlands product (bbp). De agrovoedingssector is wel groter, met naar schatting meer dan 2% van het bbp, wat het een van de grootste industriële bedrijfstakken maakt. Op kwartaalbasis heeft het verloop in de landbouwsector ▸

Wie?

Geert Langenus werkt sinds 1994 bij de Nationale Bank van België. Hij is macro-econoom bij het Studiedepartement en doet dit interview in eigen naam.

“Hoe meer overheid, hoe meer reglementering, toezicht en administratie, zo lijkt het.”

Copyright Boerenbond

misschien weinig invloed op het bbp; conjunctuuranalisten kijken vooral naar diensten en industrie en een beetje naar de bouwsector. Maar in meer structurele termen, op langere termijn, is de relevantie wel groot. De agrovoeding voert, vooral in Vlaanderen, meer uit dan in en draagt dus structureel bij aan het handelsoverschot in België. Dat wordt natuurlijk grotendeels bepaald door biologische en klimatologische omstandigheden. We telen hier waar we goed in zijn, en wat we niet kunnen telen, zoals ananas of bananen, importeren we."

"Het is duidelijk dat er werk aan de winkel is om de ondernemersvriendelijkheid van het land te verhogen."

Waarom is een handelsoverschot zo belangrijk?
"In economische termen weerspiegelt dat eigenlijk het binnenlandse spaaroverschot. Bij een tekort heb je een negatieve lopende rekening en moet je eigenlijk telkens in het buitenland financiering zoeken, wat op langere termijn nadelig is. Denk aan wat er in Griekenland is gebeurd waar grote overheids- en lopende tekorten uiteindelijk tot een zware crisis hebben geleid."

Onze landbouw blinkt uit in efficiënte productie, maar toch ervaren landbouwers druk op de marges en heerst soms de perceptie dat voeding duur is.
"De marktmacht van de individuele landbouwer is inderdaad eerder beperkt en er zijn een aantal kosten die men niet zomaar kan doorrekenen, ook al door langetermijncontracten. Het is wel zo dat ook supermarkten concurrentie- en margedruk ervaren, wat op hun beurt weer druk bij de leveranciers kan leggen. Daarbij komt ook dat het productievolume en de opbrengst bovendien onzeker zijn door weersomstandigheden, wat voor meer volatiliteit zorgt dan in veel andere sectoren.
Wat de prijsperceptie bij de consument betreft, in 2022 en 2023 stegen de voedselprijzen inderdaad met tientallen procenten. In de perceptie van de mensen is voeding dan ook vaak 'duur'. Daarbij vergeet men soms dat door de automatische indexering ook de inkomens mee zijn gestegen. In de recentere periode zijn voedingsprijzen door de matige inflatie trouwens eerder constant gebleven.
In vergelijkingen met onze buurlanden staan onbewerkte levensmiddelen zeker niet aan de top qua prijs volgens de analyses van het Prijsobservatorium. Voor bewerkte producten zijn de A-merken in ons land wel relatief duur, onder meer door de hoge loonkosten en regelgeving. Maar hogere consumentenprijzen betekenen niet automatisch hogere marges voor de boer. Het aandeel van de landbouwer in de eindprijs is beperkt."

We horen veel over de achteruitgang van het concurrentievermogen van Europa. Hoe erg is het gesteld?
"We zien dat Europa meer en meer achterblijft qua groei vergeleken met de VS en China. Er is algemeen steeds meer bezorgdheid over de dynamiek van de Europese economie. Waarnemers spreken van een nieuwe 'eurosclerose'. Het inkomensniveau in Europa raakt steeds verder achterop vergeleken met de Verenigde Staten, terwijl opkomende landen snel terrein winnen. Technologische vernieuwingen lijken zelden uit Europa te komen. Tegelijkertijd heeft Europa niet meer hetzelfde geopolitieke gewicht als in het verleden."

We hinken dus achterop?
"Ja. Het bbp per inwoner staat wel niet gelijk aan welzijn, en op het vlak van levenskwaliteit scoort Europa doorgaans wel hoog. Onderzoek toont aan dat Europeanen risico's meer schuwen dan Amerikanen en er minder vertrouwen in hebben dat ze de sociale ladder kunnen opklimmen of dat de werking van de markt eerlijk is. Ze hebben dan ook een grotere voorkeur voor meer sociale bescherming, regulering en herverdeling. Zo is ook de Europese arbeidsmarkt veel sterker gereguleerd. Dat hangt vaak samen met een 'laag risico, lage return'-samenleving. Wat technologie betreft, is Europa goed in geleidelijke vooruitgang, maar kan het minder goed om met ingrijpende veranderingen.
De auto-industrie is daar een perfect voorbeeld van: Europa liep voorop voor voertuigen met een verbrandingsmotor, maar elektrische voertuigen werden eerst elders ontwikkeld. De Europese samenleving voelt zich eenvoudigweg minder goed bij disruptieve veranderingen, omdat die meer sociale risico's inhouden."

Op de Nazomerontmoeting riep onze voorzitter nog op voor ruimte voor innovatie. Regelgeving bij ons is vaak zo rigide en beperkend uit voorzorg, dat de echte toepassing elders buiten EU gebeurt.
"Creatieve vernietiging is de belangrijkste motor voor welvaartsgroei op lange termijn. Oude technologie moet plaatsmaken voor nieuwe technologie. Doordat Europa een conservatiever beleid voert en risico's mijdt, holt het voortdurend achter de feiten aan in snel veranderende technologiesectoren, waardoor het een minder dynamische groei kent. Het 'Brusseleffect' – waarbij Europa zijn normen wereldwijd kon opdringen – dreigt een 'Brusselse vloek' te worden. Europa legt strenge regels op voor Europese bedrijven zonder dat er elders ter wereld gedragsveranderingen zijn. Zo creëren we voor onszelf een concurrentieel nadeel. Als je echt heel innovatief ondernemerschap wil, moet Europa echt nadenken over de graad van regulering.
De problematiek rond regelgeving is bekend. In het Draghi-rapport staat duidelijk de oproep om te onderzoeken hoe regelgeving kan worden aangepast zodat gezonde groei en strategische sectoren mogelijk blijven. Europa kan niet tegelijk de meest dynamische, sociale, innovatieve én klimaatneutrale economie worden zonder keuzes te maken. Eenzijdige klimaateisen kunnen bij vrijhandel ertoe leiden dat bedrijfstakken naar elders verhuizen. Daartegenover staat dat strategische onafhankelijkheid één van de doelstellingen van de EU is. Ik denk dat landbouw ook een sector is die in die conversatie mag worden opgenomen. Het lijkt me logisch dat je een deel van landbouw toch probeert zo dicht mogelijk bij huis te houden."

En zodat landbouwers weer aan vergunningen geraken.
"Wel, niet alle problemen op dat vlak komen uit Europa. Er is een groot regelgevend kader, maar dat wordt blijkbaar in verschillende lidstaten op een andere manier toegepast. In België zijn er veel bestuurs- en beslissingsniveaus die vergunningen kunnen vertragen. Hoe meer overheid, hoe meer reglementering, toezicht en administratie, lijkt het wel. De reden waarom we geen nationaal voetbalstadion hebben, is omdat bijvoorbeeld omdat een gemeentebestuur beroep heeft aangetekend op basis van een historische kaart met een al lang verdwenen voetweg …"

Kan een economie verwachten dat landbouwers blijven investeren als ze onvoldoende zicht hebben op zekerheid?
"Ondernemers moeten aan kapitaal geraken en op een stabiel regelgevend en fiscaal kader kunnen rekenen. Investeringen moeten over meerdere jaren kunnen renderen, dus regels rond natuur, habitat, klimaat en belastingen mogen niet voortdurend veranderen.
Meer algemeen is het duidelijk dat er werk aan de winkel is om de ondernemersvriendelijkheid van het land te verhogen." ■

"Als Europa echt innovatief ondernemerschap wil, moet het nadenken over de graad van regulering."

© FOTO'S: SANDER VAN DAMME

Geert Langenus spreekt duidelijke taal: "Ondernemers moeten aan kapitaal geraken en op een stabiel regelgevend en fiscaal kader kunnen rekenen. Investeringen moeten over meerdere jaren kunnen renderen, dus regels rond natuur, habitat, klimaat en belastingen mogen niet voortdurend veranderen."

Copyright Boer&Tuinder

Sandra Michiels

Ondernemen in wisselende omstandigheden

© KRIS THIELEMANS

Extreem weer, volatiele markten en financiële onzekerheid maken ondernemen in de land- en tuinbouw steeds uitdagender. Hoe bouw je als land- of tuinbouwer aan een weerbaar bedrijf en welke hefbomen kunnen daarbij helpen? We leggen ons oor te luisteren bij Pieter Verhelst van het Hoofdbestuur.

Vraag 1. Hoe kan ik mijn bedrijf weerbaarder maken tegen de grillen van het klimaat?

Als sector zijn we gewend om te gaan met veranderende weersomstandigheden. Maar de klimaatverandering vraagt diepgaandere aanpassingen. De focus moet hierbij in de eerste plaats op water liggen. Een teveel aan water opvangen om periodes van tekorten te kunnen overbruggen en het zo efficiënt mogelijk inzetten waar nodig. Dat vraagt niet alleen investeringen in wateropslag en efficiënte watertoepassingen. Ook zorg voor onze bodem en zorgzaam omgaan met afwatering bieden mee een antwoord. Het is duidelijk dat door de ervaringen van de voorbije jaren al heel wat boeren hierin stappen vooruit hebben gezet. Maar er is nog veel onontgonnen potentieel. Dat vormt een stevige basis om verder in te zetten op klimaatadaptatie, onder meer via aanpassingen in het teeltplan, de keuze voor robuustere teelten en meer aandacht voor verkoeling en beschutting. Want naast periodes van te veel of te weinig neerslag dringt ook hitte zich steeds nadrukkelijker op als een uitdaging die beheerst moet worden.

Vraag 2. Hoe bouw ik voldoende financiële buffer op?

De grote volatiliteit die onze sector kenmerkt, laat zich moeilijk verzoenen met de ganbare fiscaliteit. De afrekening van een goed jaar valt vaak net in de bus op het moment dat de markt opnieuw tegenzit, waardoor ze extra weegt op de toch al beperkte financiële ademruimte van bedrijven. Daarom wordt ook in goede jaren fors door geïnvesteerd. Het aanleggen van een financiële buffer wordt eigenlijk afgestraft. We zijn dus vooral op zoek naar mogelijkheden om die volatiliteit veel meer te kunnen spreiden. Ook zoeken we naar instrumenten die het aanleggen van financiële buffers net aanmoedigen in plaats van feitelijk bestraffen. Op federaal niveau bestaat weliswaar een carry-back-regeling waarmee je een verlies uit het huidige boekjaar kan verrekenen met de winst van het voorgaande jaar. Maar die is beperkt tot verliezen gelinkt aan weersomstandigheden. Daarenboven ontbreekt een akkoord tussen het federale en Vlaamse niveau rond de noodzakelijke erkenning van het weerfenomeen. Ze kan dus niet toegepast worden. Dat vraagt een oplossing en verbreding van het toepassingsgebied.

Vraag 3. Wel of niet werken met contracten?

Het al of niet afsluiten van contracten en de mate waarin je dat doet is een persoonlijke keuze. Het is belangrijk te beseffen dat contracten een risicobeheersingsinstrument zijn die zekerheden inbouwen voor beide partijen. Maar die indekking van risico komt met een kost. Je vermijdt de dalen in de markt, maar verliest ook de mogelijke pieken. Daartegenover staat natuurlijk dat je zonder indekking de piek in de markt kan meepikken maar ook de diepe dalen moet kunnen trotseren. Wij willen vooral een kader neerzetten dat leidt tot evenwichtige contracten. Een contract is meer dan prijs en hoeveelheid. Op die twee aspecten mogen we ook niet tussenkomen. Dat is aan de boer of zijn coöperatie. Maar voor alles wat errond hangt, kunnen we wel samen duidelijke afspraken maken. Zo kunnen overmacht, tarrering, kwaliteitsbeoordeling en andere aspecten niet door de sterkste partij worden ingezet om in haar voordeel te gebruiken.

Vraag 4. Hoe kan ik me best verzekeren?

Met het uitfaseren van het rampenfonds blijft momenteel enkel de brede weersverzekering als optie. Het is duidelijk dat deze verzekeringsmarkt zich nog moet ontwikkelen, zowel langs de kant van de boer als langs die van de verzekeraar. Het komt er vooral op aan geen overhaaste conclusies te trekken over de brede weersverzekering en de ondersteuning ervan. We moeten bekijken hoe we dit instrument zo gepast mogelijk verder ontwikkelen. Het moet een betaalbaar antwoord bieden op wat boeren en tuinders echt nodig hebben en tegelijk commercieel interessant blijven voor verzekeraars om dit product aan te bieden. De ondersteuning vanuit Vlaanderen, het Europese kader dat zich verder ontwikkelt en succesvolle ervaringen bij Europese collega's moeten deze oefening verder voeden. Een goede brede weersverzekering is een onmisbaar sluitstuk naast aanpassing en preventie om de risico's van de klimaatverandering op te vangen.

Vraag 5. Waar kan ik terecht voor concreet advies voor mijn bedrijf?

Spreek erover met je collega's. Leren van elkaars ervaringen blijft de snelste manier om zelf lessen te trekken voor je eigen bedrijf. Vanuit Boerenbond vertalen we deze ervaringen door naar algemene vorming waarmee de bedrijfsleiderskringen aan de slag kunnen en naar advies specifiek rond ondernemerschap. Met de managementtool focus krijg je inzicht in de technische, economische en financiële kerncijfers van je eigen bedrijf en zie je ook hoe je presteert ten opzichte van anderen. In boekhoudkringen krijg je meer inzicht in de achtergrond bij deze verschillen. Laat je informeren, inspireren en adviseren om keuzes te maken die bij jouw bedrijf passen om het weerbaarder te maken in woelige markten en een veranderend klimaat. ■

Copyright Boerenbond

De markt

Via www.boerenbond.be/markten vind je alle recente marktprijzen! Je kan er eenvoudig zelf overzichten maken van een periode die je kiest.

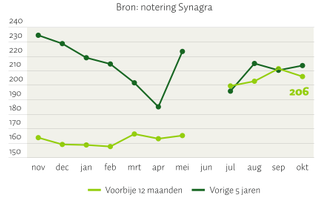
De meest actuele marktprijzen vind je voortaan op onze website of op jouw maat in onze exclusieve Boerenbond-app. Als je 'meldingen' toestaat, krijg je een bericht wanneer er nieuwe marktinfo gepubliceerd wordt.

Akkerbouw

Zeer volatiele graanprijzen door geopolitieke onzekerheid

Granen - standaardtarwe gecertificeerd (euro/ton)

Bron: notering Synagra

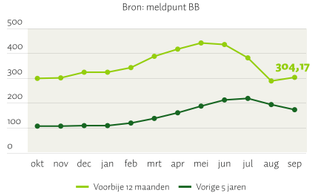
De graanprijzen blijven sterk schommelen als gevolg van de aanhoudende geopolitieke spanningen en verstoringen van de internationale handelsstromen. De blijvende beperkingen op de export vanuit Rusland en Oekraïne onderstrepen de uitzonderlijke volatiliteit van de markt, waarbij geopolitieke ontwikkelingen momenteel de belangrijkste prijsbepalende factor zijn.
Naast de conflicten en logistieke knelpunten die de grondstoffenmarkt in Oekraïne en het Midden-Oosten blijven ook de handelsbesprekingen tussen de Verenigde Staten en China een belangrijke invloed uitoefenen. De onderhandelingen, die inmiddels al meer dan een jaar aanslepen, zorgen geregeld voor wisselende verwachtingen op zowel de financiële markten als de graanmarkt.
De intensieve diplomatieke inspanningen om de scheepvaartstromen in de regio te herstellen, leiden bijna dagelijks tot hoopvolle berichten, die echter vaak al snel worden overschaduwd door terugkerende luchtaanvallen.
In Frankrijk zorgt het droge weer van de voorbije weken ervoor dat de maisoogst bijzonder snel vordert. De opbrengsten vallen echter op veel plaatsen tegen. Naar schatting is inmiddels bijna de helft van de Franse maisoogst binnen, tegenover gemiddeld slechts 11% op hetzelfde tijdstip in de voorbije vijf jaar.

Melkvee

Nuchtere kalveren blijven opvallend duurder

NUKA-stieren melktype (euro/stuk)

Bron: meldpunt BB

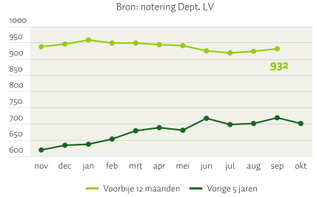
Na een prijsdip in augustus stegen de verkoopprijzen voor nuchtere kalveren melktype stieren in september opnieuw tot net boven 300 euro. Ze blijven daarmee zeer ruim boven het gemiddelde van de vorige vijf jaar (173). Ondanks de meldingen van stevige verliezen op de opgezette kalveren van 8 tot 10 maanden geleden, trekt de prijs terug naar meer dan 300 euro. Het langetermijn-prijsverschil tussen kruisingsstierkalveren en melktype stierkalveren is gestegen van 200 naar 340 euro, bij kruisingsvaarzen van 100 naar ruim 180 euro. Opvallend is dat de prijzen van afgemeste kalveren de laatste weken weer in stijgende lijn gaan.

Vleesvee

Rundveeprijzen zitten in de lift

Dept.LV - Koeien - Cat. D - S2 (euro/100 kg koud karkasgewicht)

Bron: notering Dept. LV

De prijzen voor dikbilstieren en -koeien zitten sinds augustus duidelijk in de lift. Begin oktober noteerden dikbilstieren rond 8,60 euro per kg geslacht gewicht. Ook de prijzen voor dikbilkoeien vertonen een licht stijgende trend en schommelden begin oktober rond 9,30 euro per kg. Die positieve evolutie is eveneens zichtbaar bij de reforme melkkoeien. Voor dieren van het type P2 liggen de prijzen rond 4,40 à 4,50 euro per kg, terwijl O3-koeien ongeveer 5,25 euro per kg opbrengen. De verwachting is dat deze gunstige prijsevolutie zich ook in november zal voortzetten.

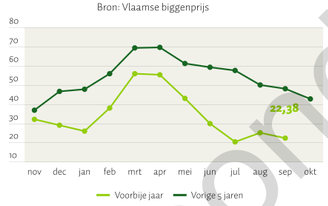
Varkens

Rentabiliteit zeugenhouderij is zoek

De biggennoteringen hebben het erg moeilijk. Begin dit jaar zakten de biggennoteringen erg diep weg, waarna ze weer opveerden met Pasen in zicht, om daarna terug te vallen. De voorbije jaren vuurde de grote vraag naar biggen vanuit Spanje onze noteringen aan, maar in de eerste helft van dit jaar was dat minder het geval. De problemen met PRRS in Spanje

Biggenprijs – 25kg (euro/stuk)

Bron: Vlaamse biggenprijs

zijn zo goed als opgelost en zodoende zijn de vruchtbaarheidsproblemen in de zeugenhouderij daar van de baan. Verder is het biggenaanbod bij ons ook wat groter geworden. In een biggenmarkt waar het verzadigingspunt dichtbij ligt, kunnen andere factoren - zoals de varkensprijs - prijsbepalend worden, wat de voorbije maanden ook gebeurde.
De forse daling van de varkensprijzen drukte in het begin van de zomer erg op de biggenprijzen en naar het najaar toe was het verhaal niet anders. Door de erg lage biggenprijzen is de rentabiliteit in de zeugenhouderij ver onder het nulpunt gezakt. Sinds begin oktober zien we dat het biggenaanbod, als gevolg van de erg warme zomer, opdroogt en dat biedt perspectieven voor de prijsvorming.

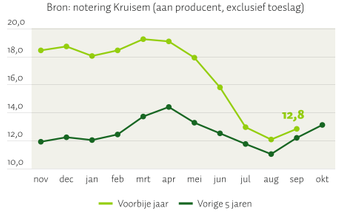
Pluimvee

Is de hoogconjunctuur voorbij?

Tot halverwege beleefde de leghennensector een periode van hoogconjunctuur. De hoge eierprijzen waren het gevolg van een toegenomen verbruik, gecombineerd met een ondermaats aanbod door de vele vogelgriepbesmettingen in Europa en de rest van de wereld.
De gunstige prijsvorming heeft intussen gezorgd voor een lichte stijging van de eierproductie. Daarnaast vinden ook meer goedkopere eieren uit bijvoorbeeld Oekraïne en Turkije hun weg naar de verwerking. Normaal worden de scharrelnoteringen na de zomervakantie op sleeptouw genomen door de verwerkingsnoteringen, maar dat is nu veel minder het geval. Pas wanneer het bakseizoen verder in het najaar op gang komt, zien we elk jaar een duidelijke stijging in de verkoop van tafeleieren. Het ziet er voorlopig uit dat, gezien het gestegen Europese eieraanbod, de hoogconjunctuur nu wel voorbij is. Die situatie kan wel snel veranderen als vogelgriep opnieuw voor belangrijke verstoringen in het aanbod zou zorgen.

Bruine Scharreleieren (3) 62,5 g (euro/100 stuks)

Bron: notering Kruisem (aan producent, exclusief toeslag)

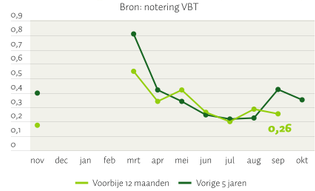

Groenten

Courgettes: water als cruciale succesfactor

VBT - Courgettes - Groen - (euro/stuk)

Bron: notering VBT

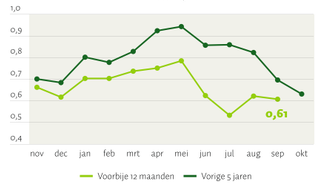
De aanvoer van courgettes naar de versmarkt verschuift in de loop van het seizoen geleidelijk van beschermde naar de openluchtteelt. De belangrijkste aanvoerperiode loopt van mei tot en met september. Dit jaar werd die periode echter grotendeels gekenmerkt door extreem hoge temperaturen en langdurige droogte. De beschikbaarheid van water voor irrigatie was noodzakelijk voor een goede en kwaliteitsvolle productie. De prijsvorming in 2026 startte erg goed, maar daalde al snel en fluctueert vervolgens rond het vijfjarig gemiddelde.

Fruit

Perenseizoen met matige prijzen

VBT - Peren - Alle peren (euro/kg)

Bron: notering VBT

De prijsvorming op de perenmarkt kende in het seizoen 2025-2026 een minder gunstig verloop dan in de voorgaande jaren, gemiddeld waren de prijzen zelfs een kwart lager dan in 2024-2025. Een grote oogst en veel kleine maten leidden tot prijsdruk, en een prijsstijging tijdens de bewaarmaanden bleef beperkt door grote voorraden op de Europese markt. Voor de grotere maten en goede kwaliteit verliep de afzet correct, maar zonder de hoge prijzen van de campagne voordien. Tegen de zomer waren de Belgische voorraden vrijwel uitgeput. Bij de nieuwe oogst van 2026 komen de verschillen tussen kleine en grote maten opnieuw sterk naar voren. ■

De markten op je smarthphone

Download onze Boerenbond-app op je smartphone en je hebt de marktprijzen in je broekzak. Stel één keer je voorkeuren in en krijg daarna eenvoudig toegang tot de marktprijzen die je wil.

Copyright Boerenbond

Het seizoen | **November**

© TOM DEWANCKELE

Preiteler Kris Vancoppenolle: “De prijzen voor de prei zitten momenteel goed en de vooruitzichten zijn positief. Hopelijk kunnen we die lijn ook de rest van het najaar doortrekken.”

Leander Hex, sectorconsulent

© TWAN WIERMANS

Waarom steeds meer akkerbouwers kiezen voor uien

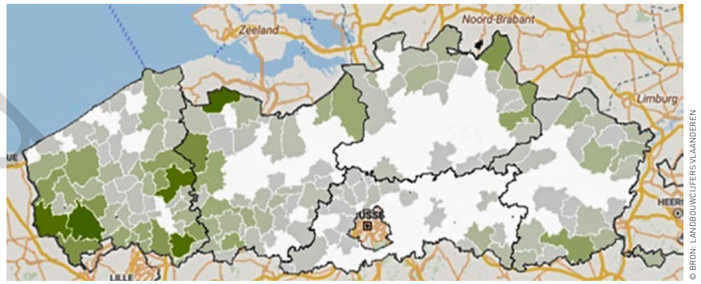
De ajuin is niet meer weg te denken uit onze keuken. Die populariteit vertaalt zich ook op het veld: op Vlaamse akkers zijn uien opvallend vaker aanwezig dan vroeger. Waar komt die groei vandaan en wat vertellen de cijfers over de teelt? Tijd om de uiensector van dichterbij te bekijken.

Areaaluitbreiding

De groei van de uienteelt is niet alleen zichtbaar op het veld, maar ook in de cijfers. Waar er in 2012 nog 1.220 hectare uien werd geteeld in Vlaanderen, is dat in 2026 opgelopen tot 5.013 hectare.
Het areaal verviervoudigde daarmee in vijftien jaar tijd, waardoor de uienteelt haar nichekarakter definitief is ontgroeid. Als akkerbouwmatige groente sluit de ui qua teelttechniek en mechanisatie nauw aan bij de aardappelteelt. De uitbreiding van het uienareaal is dan ook vooral toe te schrijven aan aardappeltelers, die uien zien als een interessante aanvulling op hun teeltplan. Voor bedrijven die al beschikken over de nodige machines voor de aardappelteelt, vraagt de teelt bovendien slechts beperkte bijkomende investeringen. Deze trend zien we duidelijk als we de kaart van de intensiteit van de uienteelt vergelijken met die van de aardappelteelt. Regio's waar aardappelen prominent geteeld worden, zijn ook de typische streken waar uien hun weg naar de akkers hebben gevonden.

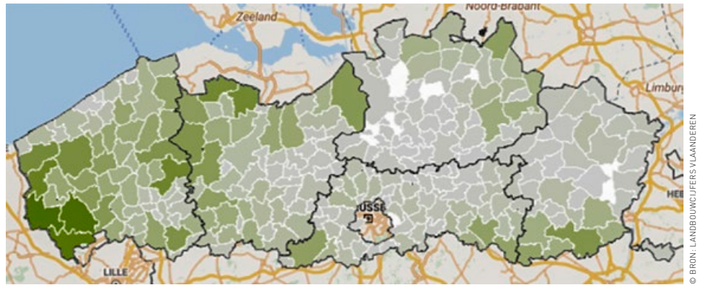
Rentabiliteit

Aangezien het duidelijk is dat de uienteelt een blijver is in het Vlaamse teeltplan, is het zeker relevant om de rentabiliteit van de teelt van dichterbij te bekijken. Door de schijnbare nauwe connectie tussen de uien en aardappelteelt loont het de moeite om beide teelten ook eens met elkaar te vergelijken. Waar de aardappelmarkt gekenmerkt wordt door een groot aandeel contracten is de uienmarkt zowel gestoeld op een vrije als contractmarkt. Het is dan ook te verwachten dat het prijsverloop van uien fluctuatie laat zien, maar het valt toch op dat de fluctuatie bijna perfect gelijklopend is met de vrije aardappelen. De schommelingen in figuur 3 kunnen deels het gevolg zijn van grotere opbrengst- of areaalfluctuaties bij uien. Tegelijk kan ook de kleinere groep waarop de cijfers gebaseerd zijn, deze variatie versterken.
Het genereren van een arbeidsinkomen is uiteindelijk het hoofddoel van elke teelt. Het arbeidsinkomen is dan ook de meest relevante parameter om een teelt te evalueren (figuur 4).
Gemiddeld genomen ligt het arbeidsinkomen iets lager dan het gemiddelde van de aardappelteelt, wat onder andere te wijten is aan de iets lagere kilogramopbrengst. Ook de kostenstructuur en verschillende verhouding van contracten en vrije verkoop hebben een invloed op de rentabiliteit. Aangezien de teelt vrij gelijkaardig is en de prijsnoteringen - zeker de afgelopen jaren - een zeer gelijkend patroon vertonen, is ook de evolutie van het arbeidsinkomen zeer gelijkend. Het arbeidsinkomen van de uien is hierbij dus zeker een bepalende factor die kan verklaren waarom de teelt de eerder genoemde opmars heeft gekend.
Inzake rentabiliteit ligt de teelt dus ook goed in de weegschaal met andere akkerbouwmatige groenten. Het grote verschil is echter wel dat zowel akkerbouwmatige groenten als aardappelen de marktvolatiliteit, en dus ook de volatiliteit in het arbeidsinkomen, wat kunnen milderen via de contractwerking.
Dit gecombineerd met het feit dat de rentabiliteitschommelingen zeer gelijkaardig zijn aan vrije aardappelen verdient wel de nodige aandacht. Uien toevoegen aan het teeltplan kan dus zeker interessant zijn, maar zal in de meeste gevallen niet zorgen voor een risicospreiding van het arbeidsinkomen op het bedrijfsinkomen. Eerder integendeel, het bedrijfsinkomen zal over de jaren heen nog meer blootgesteld worden aan schommelingen.
Je moet er ook rekening mee houden dat de uienteelt ook specifieke uitdagingen kent, zoals een goede opkomst (korstvorming), de onkruidbestrijding, de impact van trips en de nood aan voldoende water om een voldoende grove sortering te bekomen. ■

© BRON: LANDBOUWCIJFERS VLAANDEREN

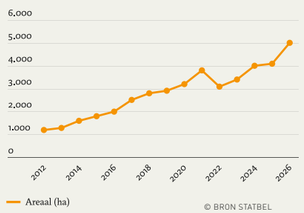
Intensiteit uienteelt per gemeente.

© BRON: LANDBOUWCIJFERS VLAANDEREN

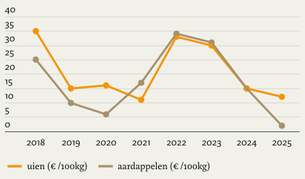
Intensiteit aardappelteelt per gemeente.

Figuur 1. Areaal uien (ha)

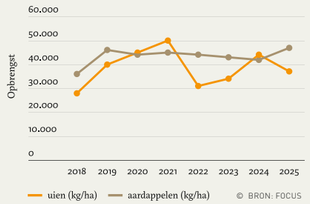
© BRON STATBEL

Figuur 2. Vrijemarktprijs uien en aardappelen

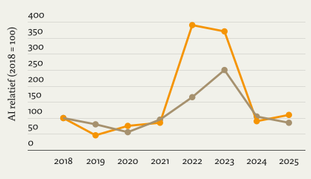
© BRON: MARKNOTERING GOES (UIEN- 30-60%), VIAVERDA/FIWAP (FONTANE)

Figuur 3. Kilo-opbrengst per ha uien versus aardappelen

© BRON: FOCUS

Figuur 4. Arbeidsinkomen uien versus aardappelen

© BRON: FOCUS

Uien toevoegen kan interessant zijn, maar zal vaak niet zorgen voor risicospreiding op het bedrijf.

Copyright Boer&Tuinder

Liesbet Corthout

Harvestis zet ambities op scherp

Harvestis bouwt bruggen tussen wetenschap, innovatie en praktijk, met de ambitie uit te groeien tot dé referentie voor praktijkgericht onderzoek in de groente- en aardbeiteelt. Dat vertelden de directeurs op 1 oktober tijdens de feestelijke start van de fusie.

Op 1 juli ontstond Harvestis officieel door het samengaan van Proefcentrum Hoogstraten (PCH) en het Proefstation voor de Groenteteelt (PSKW). Op 1 oktober werden dan, in aanwezigheid van telers en politici, de ambities bekendgemaakt. Door de bundeling van expertise en ervaring wil Harvestis telers nog sterker ondersteunen bij de uitdagingen van vandaag en morgen. Telers staan voor complexe uitdagingen. Naast het produceren van kwalitatieve groenten en aardbeien krijgen zij te maken met veranderende regelgeving, klimaatverandering en vraagstukken rond onder meer water, energie en gewasbescherming. Harvestis wil daarin een verbindende rol opnemen: door kennis en innovatie te vertalen naar oplossingen die daadwerkelijk hun weg vinden naar de teler en door ervaringen en noden uit de praktijk terug te koppelen naar beleid en overheid. Zo verbindt Harvestis wetenschap, innovatie, praktijk en beleid.
"Telers nemen elke dag opnieuw een heel belangrijke taak op zich: gezonde en kwalitatieve voeding produceren voor iedereen. Dat doen ze met een enorme gedrevenheid en fierheid. Maar de lat ligt steeds hoger. Ze moeten een kwalitatief product afleveren en tegelijk rekening houden met een heel diverse regelgeving, beperkingen op het vlak van water, energie, bemesting en de gevolgen van klimaatverandering. Dat vraagt kennis, innovatie en vooral oplossingen die ook écht toepasbaar zijn in de praktijk", zegt Peter Leenaerts, komkommer- en bessenteler en voorzitter van Harvestis.

Onderzoek en innovatie

Vlaams minister van Landbouw Jo Brouns gaf aan dat hij met een dubbel gevoel aanwezig was op het feestmoment, op dezelfde dag wanneer bekend was geraakt dat de subsidies voor wetenschappelijk (landbouw)onderzoek zware klappen kregen in de Vlaamse begroting. "Vroeger was innovatie mijn domein. Als minister van Landbouw heb ik nu een veel beperktere portefeuille voor innovatie dan vroeger, maar ik ga trachten mijn duit in het zakje te doen. Vandaag zijn wij hier top in Europa. Aan de top blijven, vergt inspanning. Harvestis is ontstaan vanuit het geloof in een gezamenlijke ambitie om absoluut top te blijven in Europa.
De Vlaamse tuinbouw is een sector die nooit heeft stilgestaan en dat ook nooit zal doen."
Na de minister was het de beurt aan Jinnih Beels, op dat moment Antwerps gedeputeerde voor Landbouw, die te horen had gekregen dat ze dat niet lang meer zou blijven. "België, en daarin Vlaanderen, is een land zonder grondstoffen. Maar doen we onszelf niet tekort als we dat zeggen? We hebben hier een goede bodem en een klimaat waar veel mogelijk is. Generaties telers hebben hier geleerd hoe ze daaruit het beste kunnen halen. We mogen best wat trotser zijn op onze land- en tuinbouwsector. Voedselproductie is fundamenteel. Zeker in een wereld waarin de geopolitieke situatie onstabiel is, zou het onwijs zijn om daarvoor afhankelijk te zijn van andere landen. Wat wij hier vandaag produceren, is te danken aan de kennis en het vakmanschap van onze telers. Harvestis bundelt de expertise van twee organisaties. We zijn erin geslaagd om de provinciale steun aan Harvestis structureel te verankeren. Alle beetjes helpen. Het is een signaal dat wij als provinciebestuur landbouw belangrijk vinden en er in willen blijven investeren."

Telers als vertrekpunt

Volgens Els Berckmoes, directeur innovatie en kennisdoorstroming bij Harvestis, vormt de jarenlange praktijkkennis en uitgebreide expertise de basis van Harvestis: "De kracht van Harvestis ligt in de combinatie van wetenschappelijke onderbouwing en praktijkrelevantie. De uitdagingen van telers vormen daarbij het vertrekpunt. Van daaruit worden duidelijke doelstellingen voor de korte en lange termijn bepaald en wordt gericht ingezet op onderzoek en innovatie. Dat gebeurt via projectmatig onderzoek, maar ook door innovaties actief naar de sector te halen en ontwikkelaars te ondersteunen bij nieuwe technologieën en toepassingen." ■

© FOTO'S: LIESBET CORTHOUT

Peter Leenaerts, voorzitter van Harvestis: "Telers nemen elke dag opnieuw een heel belangrijke taak op zich: gezonde en kwalitatieve voeding produceren voor iedereen."

HARVESTIS

De naam Harvestis vat de ambitie van het gefuseerde proefbedrijf samen. Tom Van Delm, directeur onderzoek van Harvestis: "Harvest verwijst naar het einddoel: een kwalitatieve en toekomstgerichte oogst. Innovation & Science vormen de motor om daar te komen. Of zoals Harvestis het samenvat: *'A better Harvest through Innovation & Science'.*"
"Onze nauwe verbondenheid met de telers vormt samen met onze expertise het vertrekpunt. Vanuit hun uitdagingen en noden gaan we op zoek naar oplossingen die ook echt werken in de praktijk. Daarom betrekken we telers al vanaf de onderzoeksvraag en werken we samen doorheen het hele traject: van ontwikkeling en testen tot de uiteindelijke toepassing in de praktijk. Zo bouwen we samen de brug tussen kennis en praktijk."

"De kracht van Harvestis ligt in de combinatie van wetenschappelijke onderbouwing en praktijkrelevantie. De uitdagingen van telers vormen daarbij het vertrekpunt."

Copyright Boerenbond

Tom Dewanckele

Drie dagen lang draait alles rond de aardappel

Van zondag 29 november tot en met dinsdag 1 december staat Kortrijk Xpo opnieuw helemaal in het teken van de aardappel. Tijdens de 23ste editie van Interpom verzamelen 332 exposanten uit 15 landen zich op 35.000 m² indoor beursoppervlakte. De organisatie verwacht 24.000 bezoekers uit 60 landen. Die cijfers illustreren de schaal van de beurs, maar vertellen nog niet waarom Interpom zo'n belangrijke afspraak is voor de aardappelsector.

De kracht van Interpom zit vooral in de combinatie van specialisatie en volledigheid. Het is geen algemene landbouwbeurs waar aardappelen een van de vele teelten zijn. Interpom richt zich volledig op de aardappel en brengt daarbij de volledige keten samen. Van teelt en mechanisatie tot bewaring, verwerking en vermarkting.

Alles onder één dak

Voor de aardappelteler begint het aanbod al bij de bodem. Grondbewerkingsmachines en technieken voor de teelt staan er naast pootmachines, oogstmachines en oplossingen voor precisielandbouw.
Gespecialiseerde machinebouwers zijn er belangrijke blikvangers met de nodige innovatie. Voor dergelijke bedrijven is Interpom een uitgelezen moment om hun aardappeltechniek te tonen aan een publiek dat specifiek voor deze sector naar de beurs komt.
Dat gespecialiseerde karakter is een belangrijk verschil met bredere landbouwbeurzen zoals Agriflanders. Bedrijven die sterk op de aardappelsector focussen, zijn niet noodzakelijk op elke landbouwbeurs aanwezig. In Kortrijk komen ze wel samen. Voor bezoekers betekent dit dat ze in drie dagen tijd een bijzonder groot deel van de beschikbare technologie voor de aardappelteelt en -keten kunnen bekijken en vergelijken.
Maar het verhaal stopt niet op het veld, want ook na de oogst zijn er heel wat technieken nodig om aardappelen in goede omstandigheden te bewaren. Daarom zijn op Interpom eveneens bedrijven aanwezig die actief zijn in opslag, ventilatie en andere bewaartechnieken. Ook de bouw van loodsen en infrastructuur maakt deel uit van het aanbod, verder zijn er leveranciers van gewasbeschermingsmiddelen en andere inputs voor de teelt.
Dat de beursvloer goed gevuld is, is dan ook geen toeval. Met 35.000 m² indoor expositieruimte is de beschikbare oppervlakte groot, maar toch is de ruimte een uitdaging. Het aanbod aan bedrijven en oplossingen is intussen zo uitgebreid dat Kortrijk Xpo tijdens Interpom tot de laatste vierkante meter wordt benut.

Interpom is geen landbouwbeurs waarop toevallig veel aardappelen te vinden zijn.

Van akker tot fabriek

Interpom kijkt bovendien verder dan de primaire productie. Ook de toelevering aan de aardappelverwerkende industrie is sterk vertegenwoordigd. Daarmee weerspiegelt de beurs de structuur van de sector zelf. België heeft niet alleen een grote aardappelteelt, maar ook een omvangrijke aardappelverwerkende industrie. Tussen beide schakels zit een hele wereld van technologie, logistiek, verwerking en dienstverlening, waarvoor wereldwijd naar Kortrijk wordt afgezakt.
Die breedte maakt Interpom interessant voor verschillende professionals. Een teler kan er kijken naar een nieuwe rooier of bewaartechniek, een loonwerker naar mechanisatie, een verwerker naar industriële toepassingen en een leverancier naar nieuwe ontwikkelingen in de keten.
Iedereen kijkt vanuit zijn eigen rol, maar ontmoet tegelijk de andere schakels waarmee hij samenwerkt.

Meer dan machines kijken

Een vakbeurs is natuurlijk in de eerste plaats een plaats om nieuwe machines, technieken en producten te ontdekken. Maar het belang van Interpom zit ook in wat er tussen de stands gebeurt. Een beurs van deze omvang brengt duizenden mensen uit dezelfde sector op één plaats samen. Dat creëert ruimte voor gesprekken met leveranciers, klanten en collega's, maar ook voor nieuwe contacten en ideeën.
Voor Boerenbond is Interpom daarom eveneens een belangrijke afspraak.
We zijn er geïntegreerd aanwezig in de stand van VLAM, midden in de brede vertegenwoordiging van de aardappelketen. Dat is uiteindelijk misschien de grootste meerwaarde van Interpom, de aardappelketen komt er niet alleen kijken, maar komt er ook samen. Van de eerste grondbewerking tot de verwerking in de fabriek, van gespecialiseerde landbouwmachines tot ventilatie en opslag en van gewasbescherming en bemesting tot industriële technologie: de verschillende schakels bevinden zich op enkele tientallen meters van elkaar. ■

Copyright Boerenbond

Boerenbond is aanwezig op Interpom in Kortrijk, geïntegreerd in de stand van VLAM

INTERPOM'26

29, 30 november en 1 december
Kortrijk Xpo

332
Exposanten uit 15 landen

24.000
Bezoekers uit 60 landen

35.000 m²
Indoor expo

23e
Editie

Sterk internationaal karakter

De naam Interpom mag dan verbonden zijn met Kortrijk, de beurs heeft al lang een internationale uitstraling. De editie van 2026 telt exposanten uit 15 landen en verwacht bezoekers uit liefst 60 landen. Bovendien is ongeveer de helft van de exposanten afkomstig uit het buitenland.
Dat internationale karakter is meer dan een extra troef. De aardappelmarkt stopt immers niet aan de Belgische grens. Telers, handelaars, verwerkers en machinebouwers werken in een Europese markt waarin ontwikkelingen in het ene land rechtstreeks gevolgen kunnen hebben voor de andere landen. We zien ook Belgische verwerkers die elders in de wereld investeren om ook daar te produceren. Interpom vormt daardoor een ontmoetingsplaats voor de internationale aardappelwereld. Belgische bedrijven kunnen er hun technologie en expertise tonen aan buitenlandse bezoekers, terwijl telers en andere professionals uit eigen land er kennis maken met ontwikkelingen en spelers uit andere aardappelregio's.

Ann Schenk, VCBT

De data achter een goede appel of peer

Wat maakt een appel of peer precies goed? Bij het VCBT, het Vlaams Centrum voor Bewaring van Tuinbouwproducten, passeren dagelijks tientallen vruchten over de labtafel. Daar worden hun kwaliteit, rijpheid en bewaarbaarheid tot in detail onderzocht. Eigenschappen die vroeger vooral op ervaring en observatie werden beoordeeld, zoals een sappige beet, een stevige kraak, een gave schil of het ideale plukmoment, worden vandaag objectief gemeten en in cijfers gegoten. Vijf van die metingen tonen hoe het VCBT praktijkervaring vertaalt naar betrouwbare en reproduceerbare data.

Sappigheid is meetbaar

Sappigheid maakt of kraakt de smaakbeleving van appel en peer - al is het strikt genomen geen smaak, maar een textuurkenmerk. Bij appel gaat een sappige beet hand in hand met knapperigheid, terwijl een tekort eraan meteen als 'melig' wordt afgestraft: samen met crispheid is het dé drijfveer achter consumentenvoorkeur. Bij peer telt het nog zwaarder. Toch is sappigheid tot vandaag vooral iets wat proefpanels inschatten, en geen cijfer dat de keten objectief kan vastleggen. Daardoor is het moeilijk sturen: hoe bewaak je iets tijdens bewaring, of hoe kies je er rassen op, als je het niet kan meten?

Te vroeg geplukt fruit rijpt nooit goed door, te laat geplukt fruit is al onderweg naar overrijp en bewaart slecht.

Een betrouwbare meetmethode verandert dat: ze laat toe rassenkeuze, oogsttijdstip en bewaarcondities scherp te stellen op een eigenschap die rechtstreeks de smaakbeleving - en dus de aankoopherhaling - bepaalt. VCBT ontwikkelde daarvoor een verrassend eenvoudige test: uit de vrucht wordt een klein cilindertje geboord, dat door een testmachine wordt samendrukt op filterpapier. Het sap dat daarbij vrijkomt laat een vlek na die een camera nauwkeurig opmeet. Hoe groter die vlek, hoe sappiger de vrucht. Zo wordt sappigheid, tot nu toe onderbelicht, eindelijk een harde, objectieve maatstaf voor eetkwaliteit.

Knapperigheid meten via 'kraak'-eigenschappen

Bij de zoektocht naar een nieuw appelras is knapperigheid een heel belangrijke parameter. De kraak die je hoort bij de eerste beet in de vrucht, bepaalt al sterk wat je ervan vindt. Klinkt hij dof, dan associeer je dat al snel met een oude afgeleefde vrucht, kraakt hij flink, dan is het wellicht een 'kraakverse'. Ook dit aspect is niet gemakkelijk objectief te bepalen door een smaakpanel. Daarom ontwikkelde VCBT ook hiervoor een test. Die test baseerden we op de hardheidsmeting. Bij zo'n hardheidsmeting maken we een gaatje in de vrucht en meten we de kracht die hiervoor nodig is. Bij een knapperige, turgescente appel (druk van de celinhoud op de celwand, veroorzaakt door de aanwezigheid van vocht) breken de celwanden tijdens het indringen niet geleidelijk maar één voor één en broos af, met telkens een plotse vrijgave van sap.

De machine duwt een cilindertje vruchtvlees samen op filterpapier. De vlek die dit geeft, wordt met een scanner opgemeten en is de maat voor sappigheid.

© VCBT

Veegschade bij peren kan je meten met een schuiftest waarbij een schudder de vruchten gedurende een vastgestelde tijd in gestandaardiseerde dozen schudt. Nadien wordt de schade opgemeten.

Dat geeft een grillige, 'gekartelde' curve met veel kleine krachtpieken en -dalingen kort na elkaar. Het aantal pieken is dus een maat die specifiek het knapperig versus melig karakter weergeeft.
Kortom: het tellen van pieken in de penetrometerkrachtcurve laat toe om, naast de klassieke hardheidsmeting, ook het typisch krokante versus melige mondgevoel van een appel objectief en reproduceerbaar te kwantificeren.

Van kleurkaartje naar camera-oog

De kleurmeting van vruchten heeft een hele evolutie ondergaan. 25 jaar geleden vergeleken we de kleur van vruchten met een kleurkaart en gaven zo een score. Maar zo'n kaart vervaagt na verloop van tijd, en de beoordeling hing sterk af van de lichtbron in het lokaal en van wie er keek.
Via de spectrofotometer zijn we intussen geëvolueerd naar een volwaardig visiesysteem: een kast met gestandaardiseerde belichting waarin een camera, aangestuurd door software, in één foto meteen de kleur van een volledige kist vruchten bepaalt. De camera wordt daarbij zorgvuldig gekalibreerd, zodat onze metingen, ongeacht het moment of de omstandigheden, altijd onderling vergelijkbaar blijven.

Zachte schuurtest meet veegschade

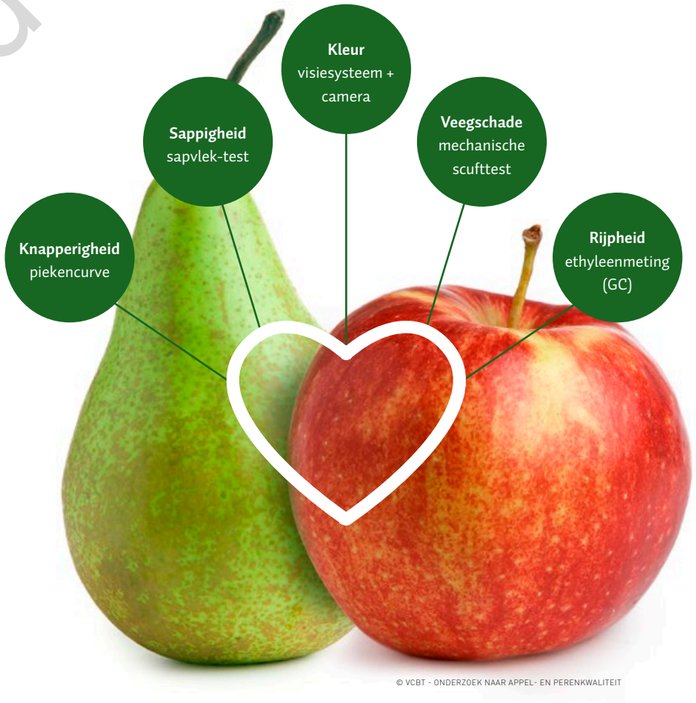
Heb je je ook al eens afgevraagd waarom peren soms van die zwarte vegen vertonen? Het lijkt wel of ze vuil zijn, en zo'n veeg geeft een partij meteen een minder frisse aanblik, terwijl er intern niets schort aan de vrucht. Wat je ziet, is gewoon oxidatie van een lichte beschadiging op de schil. Die ontstaat doordat de peer ergens tegenaan schuurt, vandaar de naam veegschade, of in het Engels *scuffing*. Dat kan gebeuren op een sorteerlijn of in een kist, maar ook klanten die in de winkel tussen de peren rommelen op zoek naar de mooiste exemplaren veroorzaken door die wrijving ongewild zwarte vegen. Je ziet het bovendien niet meteen: de schade wordt pas na enkele dagen zichtbaar.
Niet elk perenras is even gevoelig voor *scuffing*, en daarom testen we bij VCBT elk nieuw ras hierop. Daarvoor ontwikkelden we een mechanische scufttest, waarbij de peren steeds op dezelfde manier en gedurende een vaste tijd over een referentiemateriaal schuiven. Dat veroorzaakt veegschade op de geteste vruchten - al blijft die aanvankelijk onzichtbaar, dus laten we ze nog twee dagen bij 20 °C liggen voor we de 'veegscore' bepalen. Een lage score betekent dat een ras of partij weinig gevoelig is voor *scuffing*, een hoge score wijst op een grote gevoeligheid.

Ethyleen verklapt het plukmoment

Ethyleen is het hormoon dat bij appel en peer de rijping op gang trekt, en net daarom is het meten ervan zo waardevol. Vlak voor de pluk beginnen de vruchten intern meer ethyleen aan te maken. Zo laat een ethyleenmeting toe om het optimale plukmoment scherper te bepalen. Te vroeg geplukt fruit rijpt nooit goed door, te laat geplukt fruit is al onderweg naar overrijp en bewaart slecht. Diezelfde meting voorspelt ook hoe lang een partij goed in bewaring kan blijven, want vruchten die al een hogere interne ethyleenconcentratie hebben bij binnenkomst, evolueren sneller en vragen een aangepaste bewaarstrategie. Om die reden ontwikkelde VCBT een nauwkeurige ethyleenmeting, die uitgebreid getest werd op herhaalbaarheid en reproduceerbaarheid. Zo beschikt de sector over een betrouwbaar meetinstrument om plukdatum en bewaarbaarheid objectief te onderbouwen. ■

Van buikgevoel naar cijfer

Vijf metingen die tonen wat een appel echt goed maakt

© VCBT - ONDERZOEK NAAR APPEL- EN PERENKWALITEIT

Copyright Boer&Tuinder

Nele Schillebeeks, consulent Klimaat & Technologie

© SHUTTERSTOCK.COM

Verwittig nu al je mengvoederfabrikant

Klimrek voert vanaf januari 2027 een vernieuwde aanpak in om mengvoeders mee te nemen in de klimaatscan van melkvee- en varkensbedrijven. Daardoor wordt de klimaatimpact van aangekochte voeders preciezer berekend, krijgen voeders met een lagere klimaatimpact meer waardering en daalt de werklast voor veehouders en consulenten. Om de nieuwe aanpak succesvol te kunnen toepassen, roept Klimrek veehouders op om hun mengvoederfabrikant nu al te informeren wanneer ze in 2027 een klimaatscan willen laten uitvoeren voor boekjaar 2026.

Klimaatimpact wordt duidelijker

Op dit moment werkt Klimrek nog met standaardmengvoersamenstellingen omdat de exacte samenstelling of klimaatimpact van aangekochte mengvoeders niet gekend is. Daardoor kan de impact van mengvoeders op bedrijfsniveau soms hoger of lager worden ingeschat dan in werkelijkheid.

Klimrek ontwikkelde daarom samen met ILVO, BFA en Pork.be een nieuwe werkwijze waarbij mengvoederfabrikanten gegevens over de klimaatimpact van de geleverde voeders aanleveren. Dat kan via een erkende LCA-berekening of via een gestandaardiseerde aanlevering van voedergegevens waarmee Klimrek een onderbouwde inschatting maakt. Eerder gebeurde dat al voor varkensvoeders, en nu zijn dus de melkvee-mengvoeders aan de beurt. De nieuwe aanpak biedt niet alleen een correctere berekening van de klimaatimpact, maar vereenvoudigt ook de gegevensverzameling. Veehouders zullen minder informatie zelf moeten aanleveren en consulenten kunnen de voedergegevens eenvoudiger verwerken in Klimrek.

Voeders met een lagere klimaatimpact krijgen meer waardering.

Bereid je nu voor

Klimrek benadrukt dat een tijdige voorbereiding essentieel is. Mengvoederfabrikanten moeten hun systemen aanpassen en processen opzetten om de nodige gegevens te kunnen bezorgen. Wanneer landbouwers hun interesse pas vlak voor de uitvoering van de klimaatscan kenbaar maken, bestaat het risico dat de vereiste gegevens niet tijdig beschikbaar zijn. Dat kan leiden tot vertragingen, ontbrekende informatie of minder nauwkeurige resultaten.

Ben je van plan om in 2027 een Klimrek-klimaatscan uit te voeren over boekjaar 2026? Neem dan nu al contact op met je mengvoederfabrikant en meld dat je de nodige voedergegevens voor Klimrek zal nodig hebben. ■

Meer informatie via deze QR-code of via Klimrek.Melkvee@milkbe.org

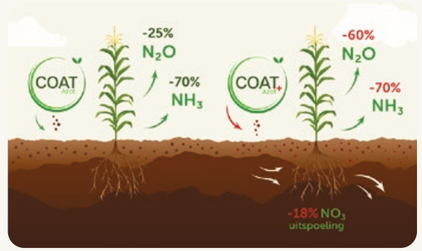
Copyright Boerenbond

Scan en leer meer over CoatAzot

Haal meer uit je stikstof en beperk wat verloren gaat.

Als landbouwer weet je het als geen ander: zonder stikstof geen sterke teelt. Een ureummeststof is dan ook een slimme keuze, ze geeft voedingsstoffen geleidelijk aan vrij. Maar niet alle toegediende stikstof komt ook daadwerkelijk bij je gewas terecht: het vervluchtigt als ammoniak of spoelt uit als nitraat. Geen goed nieuws voor jouw teelt, het milieu én je portemonnee.

CoatAzot en CoatAzot+
Dé innovatieve coated stikstofmeststof die zorgt dat je stikstof terechtkomt waar ze hoort, bij je gewas. En zo je investering beschermt.

CoatAzot minder vervluchtiging

CoatAzot bevat een coating op basis van de ureaseremmer NBPT. Die vertraagt tijdelijk de omzetting van ureum, zodat het beter in de bodem kan infiltreren.

- ✔ Tot 70 % minder amoniakvervluchtiging
- ✔ 25 % minder N_2O-uitstoot

CoatAzot+ extra bescherming

CoatAzot+ combineert NBPT met DMP en gaat zo nog een stap verder. Naast ammoniakvervluchtiging helpt CoatAzot+ ook nitraatuitspoeling en N_2O-uitstoot tijdens nitrificatie te verminderen.

- ✔ Tot 70 % minder amoniakvervluchtiging
- ✔ 60 % minder N_2O-uitstoot
- ✔ 18 % minder nitraatuitspoeling

Beide innovatieve formules zijn ook beschikbaar **met zwavel**, voor een nog **efficiëntere stikstofopname**.

Minder stikstofverlies = meer rendement. Contacteer jouw Aveve-zaakvoerder voor advies over welke CoatAzot-formule het best past bij jouw teelt en bemestingsstrategie.
www.aveveagrarisch.be

Aveve passie voor landbouw

Ivan De Clercq

“Als boer moet je je koeien kunnen volgen”

In 2001 startte Inagro met de Bedrijfsadvisering Melkveehouderij (BAM). Eddy Decaesteker (57) was er toen ook al bij. Een kwarteeuw later hebben koeien nog altijd vier magen, maar is de sector eromheen wel degelijk veranderd. Rantsoenen laten zich tot steeds meer cijfers achter de komma berekenen, maar op het einde telt wat de koe en de boer ermee doen. “De laatste jaren is de stijging van de melkproductie nog sneller gegaan. Als boer moet je je koeien kunnen volgen.”

Afspreken voor het interview deden we op het bedrijf van Dries & Elke D’Hallewin-Deraedt in Langemark. Een Kuhn Aura voedert de dieren er geheel automatisch. “25 jaar geleden keken we op dezelfde manier naar melkrobots als nu naar voederrobots. In 2001 kregen we vragen binnen via de fax, nu via WhatsApp. Van genomics was nog geen sprake. Wie weet waar we over 25 jaar zullen staan”, vertelt Eddy. BAM geeft gericht bedrijfsadvies aan melkveehouders, met de klemtoon op ruwvoederwinning en rantsoenberekening.

In welk opzicht hebben melkrobots de sector veranderd?
“Iemand die met robots melkt moet zijn dieren nog beter kennen. Als je conventioneel melkt en de uier staat niet vol om 15 uur, weet je dat er iets scheelt. Bij een melkrobot weet je dat niet. Je kiest bij een robot zelf wanneer je in de stal bent, maar je moet er wel zijn. Wie overschakelt naar een robot omdat hij niet graag tussen de koeien zit, maakt een foute keuze.”

Je noemde daarnet ook de opkomst van genomics.
“We zien in de 100-tal bedrijven die wij begeleiden de laatste vier jaar een duidelijke knik omhoog in de melkproductie per dier. Een deel van de verklaring zit voor mij bij de opkomst van genomics voor stieren en merkertesten bij vaarskalveren. De laatste vier tot vijf jaar zagen we een stijging bij onze klanten van gemiddeld 29,5 naar 32,5 liter per koe per dag. Dat betekent gemiddeld genomen elk jaar 250 liter erbij. Genomics geven pas resultaat na enkele generaties, maar de laatste jaren gaat het snel.”

Maar melken is meer dan genetica alleen.
“Uiteraard. Jongveeopfok, voeding, transitie, mechanisatie, huisvesting, management … spelen allemaal mee. En die moeten die productiestijging kunnen volgen. Het rantsoen is maar één factor. En dan nog één die elk jaar anders is omdat de ruwvoederproductie ook ieder jaar anders is. Grasmanagement vraagt meer kennis dan sommige akkerbouwteelten. Dat maakt onze job ook zo boeiend. Geen enkel jaar is hetzelfde.”

De oogst van 2026 ligt op het erf. Wat voor een winterrantsoenen krijgen we?
“We zien een enorme spreidstand in de kwaliteit van maiskuilen. Zetmeel gaat het sleutelwoord worden. We zien maiskuilen met minder dan 150 gram zetmeel per kg droge stof (DS), terwijl 300 gram in een normaal jaar al slecht is. Producten zoals maismeel, MKS en CCM zullen nodig zijn om tekorten aan te vullen. De kuilen kunnen dan wel goed gevuld zijn, door de lagere kwaliteit bevatten ze minder droge stof per m^3. Daardoor zal de kuil sneller slinken dan aanvankelijk voorzien. Wie tijdig anticipeert op die versnelde voorraadafname, bijvoorbeeld door bijproducten in te zetten, kan met een relatief kleine aanpassing de kuilvoorraad toch enkele weken langer laten meegaan.”

Wat ruwvoeder niet geeft, kan je met krachtvoeder geven.
“Ja, maar niet blind. Als richtcijfer schuiven wij ongeveer een krachtvoergift van 200-220 gram per liter melk als aanvaardbaar naar voren. Zit je daarboven, dan geven de koeien te weinig melk, of jij te veel krachtvoer. Wij zullen ook nooit zomaar adviseren om plots 1 kg krachtvoer/dier/dag extra te geven. Begin met 250 gram en kijk wat de koe ermee doet. Krijg je niet meer melk, laat die 250 gram dan weer vallen. Dat moet je durven.”

De melkproductie durft wel eens te variëren in functie van de melkprijzen. Bij lagere melkprijzen wordt er bespaard op krachtvoer.
“Ik zou daar toch mee opletten. De elasticiteit van een koe is beperkt. Koeien zullen eerder hun vruchtbaarheid stilleggen dan dat ze minder melk geven. Als een koe genetisch naar topproducties van 50-60 liter wil, en jij geeft maar voeder voor 30, ben je je levend kapitaal onderuit aan het halen. Wat de koe aan melk geeft, moet jij teruggeven in voeder.”

Eddy Decaesteker:

“Wie overschakelt naar een robot omdat hij niet graag tussen de koeien zit, maakt een foute keuze.”

Denken jullie bij BAM nu anders over veevoeding dan 25 jaar geleden?
“Ik denk dat de grote waarheden van toen, nu nog altijd kloppen. Een goede kwaliteit van ruwvoeders blijft de basis. De opkomst van pensbestendige vetten is wel een vooruitgang gebleken, al is het op zich geen wondermiddel tegen bijvoorbeeld pensverzuring. Het kan zelfs pensverzuring - waarbij een daling van het vetgehalte in de melk een symptoom is - maskeren. Pensbestendige vetten komen dus het best tot hun recht als alles al zeer goed draait. Pensbestendige aminozuren worden ook meer en meer gebruikt. Dit zijn zeer dure additieven die op bepaalde rantsoenen zeker een meerwaarde kunnen hebben. Het probleem is dat analyses van ruwvoer op aminozuurniveau vandaag te duur zijn. De microflora in de pens verwerken deze aminozuren bovendien nog eens. Hierdoor is het soms moeilijk in te schatten welke invloed bijvoorbeeld de pensbestendige methionine en lysine zullen hebben op het rantsoen.
Een bijkomende lastigheid om de werking ervan te evalueren is dat je bij het gebruik ervan niet direct een duidelijk effect gaat zien. Maar ze bieden misschien wel opties om voor een deel sojaschroot te vervangen.”

In krachtvoersamenstellingen blijft soja een essentieel onderdeel.
“Alternatieve eiwitteelten zullen pas echt rendabel zijn als ze over verschillende jaren heel betrouwbare rendementen hebben. Veldbonen bevatten ook relatief veel onbestendig eiwit. Droog oogsten en toasten zou daar een oplossing kunnen zijn. Voorlopig zie ik soja nog niet snel verdwijnen. Eventueel kan in de toekomst een deel van de soja vervangen worden door aminozuren. Die zijn duur, maar je hebt er maar grammen per koe voor nodig. Maar dan moeten we er ook rekening mee houden dat soja niet alleen eiwit maar ook 1000 VEM (voedereenheid melk) bevat. Die energie moet dan weer gecompenseerd worden met bijvoorbeeld mais of gerst. Alles hangt aan elkaar in de rantsoenberekening. Quick-fixes zijn er zelden. Stap voor stap soja verminderen is een realistischer pad dan van de ene dag op de andere soja helemaal te laten vallen.” ■

Lees een uitgebreide versie van dit interview op www.boerenbond.be/bam.

Copyright Boerenbond

Ivan De Clercq

© BOERENBOND

Vrouwelijk vlees is duurder: gril of structureel?

Prijsverschil tussen vrouwelijk vleesvee en stieren was er jarenlang niet of nauwelijks. Die periode lijkt nu al anderhalf jaar voorbij. Symptoom van een nerveuze markt die alle kanten uitschiet? Of is er meer aan de hand en is de rundvleesmarkt definitief veranderd?

De prijzen voor runderkarkassen vertoonden in het verleden een opvallend monotoon - maar laag - verloop. Vanaf 2020 begonnen de prijsnoteringen van de runderkarkassen - verzameld op de website van de Vlaamse overheid - te stijgen om begin 2025 zelfs een prijspiek te kennen.

Opvallende marktbeweging

Opvallend genoeg ging de steil oplopende prijscurve gepaard met een sekseverschil. De prijs voor stieren jonger dan 24 maanden steeg aanvankelijk wat harder door dan die van het vrouwelijk vleesvee. Het prijsverschil in het voordeel van jonge stieren liep in de zomer van 2025 op tot 55 cent/kg. De mannelijke vreugde was echter van korte duur, want niet veel later was de situatie helemaal omgekeerd. In juli 2026 noteerden stieren bijna 1 euro per kilogram goedkoper dan vrouwelijk vleesvee. Dat prijsverschil werd weer kleiner, maar bleef wel substantieel. "Het aanbod is laag, maar de vraag is ook lager", analyseert vleesveehouder Johan Pattyn uit Ardooie de markt. Hij is vleesveehouder en voorzitter van de producentenorganisatie Vlaams Hoeverund. De producentenorganisatie maakt op basis van Sanitelgegevens van haar 80-tal leden prognoses van het marktaanbod. "Door de hoge brandstofprijzen aarzelen de consumenten in het opentrekken van hun portefeuille. September is een dure maand, met de start van het schooljaar en veel abonnementen voor sportclubs die vernieuwd worden. Na september trekt de markt meestal weer aan, maar die trend zien we nu niet. Het aanbod is echter ook niet zo groot door de naweeën van blauwtong. Dat maakt dat de prijzen voorlopig kunnen gehandhaafd blijven op een redelijk hoog niveau", ziet Pattyn.

Effect van blauwtong

Het lagere prijsniveau voor stiervlees valt inderdaad moeilijk te verklaren vanuit aanbodzijde. Blauwtong zorgde eind 2024, begin 2025 voor een gat in het aantal kalvingen. "Dat zorgt met vertraging voor minder slachtrijpe stieren tot begin 2027. Daarna kan er een inhaalbeweging zijn", verwacht Johan. Het effect van blauwtong speelt feller voor stieren, aangezien deze meestal jonger dan 24 maanden worden geslacht. Vrouwelijk vleesvee wordt typisch ingezet voor reproductie en later afgemest. Afhankelijk van het aantal kalvingen per dier is de afmestdatum meer verspreid in de tijd. Er zijn vandaag dus eerder minder dan meer stieren op de markt.

Veranderde vraag

Er speelt meer. Vrouwelijke dieren worden traditioneel vooral afgezet naar slagers en restaurants. Daar speelt prijs net iets minder een rol dan in de grootwarenhuisketens, waar in hoofdzaak nog met stieren wordt gewerkt. Zeker bij de harddiscounters (Aldi, Lidl) kiezen consumenten bij stijgende prijzen wellicht voor goedkopere vleessoorten. Bij slagers en restaurants primeert vaak nog de smaak en blijft de vraag beter op niveau. "Maar ook andere retailers zijn de laatste jaren gestart met het aanbieden van specifiek vrouwelijk rundvlees. Dat zorgt voor een bijkomende vraag naar deze dieren", ziet Johan Pattyn.

Verschoven markt

Hij wordt daarbij bijgestaan door Jos Hanselaer uit Zele. Hij is samen met zijn zoon vleesveehouder en heeft met Havian ook een eigen groothandel, uitbeen- en versnijdingszaal. De familie is gespecialiseerd in vrouwelijk vleesvee. "De markt is gewoon verschoven", meent Jos.

> **"De mensen die nog rundvlees eten, willen topkwaliteit."**

"Vroeger namen grootwarenhuizen zoals Colruyt en Delhaize geen vrouwelijk rundvlees binnen, maar nu gaat het over tientallen procenten van hun vraag. Rundvlees is vandaag duur. De mensen die nog rundvlees eten, willen topkwaliteit. Dan kom je bij vrouwelijke dieren uit die twee of drie keer gekalfd hebben." Volgens Hanselaer kunnen de stieren nog profiteren van een goede vraag vanuit de kalfsvleeshouderij. "Mocht die vraag er niet zijn was de marktsituatie voor stieren nog dramatischer", meent hij.

Gesekst sperma?

Jos Hanselaer ziet hoe nu al sommige vleesveebedrijven reageren op de gewijzigde marktvraag en kiezen voor gesekst sperma. Sam van de Voorde van fokkerijorganisatie CRV kan die vraag naar vrouwelijk sperma bij vleesvee niet bevestigen, al had de fokkerij-organisatie als gevolg van blauwtongbeperkingen een tijd geen gesekst sperma in het aanbod. Sperma mocht immers een tijdlang de grens niet over. Aangezien het seksen van sperma in het buitenland gebeurde zorgde dit voor een tijdelijke afwezigheid van gesekst sperma in het gamma.
Sam van de Voorde betwijfelt of rundveehouders massaal kiezen of zullen kiezen voor gesekst sperma. Wat voor een deel meespeelt, is dat gesekst sperma gauw dubbel zo duur is als niet-gesekst sperma. Het aantal geslaagde inseminaties ligt ook 10% lager. "Sperma seksen vraagt veel behandelingen. Zaadcel voor zaadcel wordt beoordeeld. Dat heeft onvermijdelijk een effect op de kwaliteit van het zaad. Ook het inseminatievenster is iets korter."
Inherent aan vleesvee zijn de erg lange productiecyclussen. Zeker vrouwelijk vleesvee dat pas wordt afgemest na twee tot drie keer kalven komt pas vijf jaar na inseminatie afgemest op de markt. Als er te veel vrouwelijk vleesvee op de wereld wordt gezet, kunnen deze niet allemaal worden aangehouden voor reproductie. Vrouwelijk vleesvee heeft bovendien een lager uitsnijdrendement dan stierkarkassen. Of de markt een toenemend aanbod aan vlees van afgemeste vaarzen kan absorberen is nog maar de vraag. Vijf jaar geleden zag de markt voor vleesvee er totaal anders uit dan vandaag. In de huidige volatiele tijden is het koffiedik kijken hoe de markt er over nog eens vijf jaar zal uitzien. "Iedereen zou baat hebben bij een rustigere, meer voorspelbare markt", zo hoorden we nog van een vleesverwerker. Of een eventuele verschuiving naar meer vrouwelijk vleesvee hier een aanjagende dan wel kalmerende rol op zal hebben, zullen we over vijf jaar weten. ■

Wat zegt de sector?

- Hoge brandstofprijzen doen consumenten aarzelen.
- Door blauwtong is het aanbod niet groot, maar dat beperkt prijsdalingen.
- Daarom kunnen de prijzen voorlopig op een redelijk hoog niveau blijven.

De markt in cijfers

- Minder stieren op de markt door blauwtong (tot 2027)
- Vrouwelijk vleesvee vindt meer afzet bij slagers, restaurants en retailers
- Retailers bieden steeds vaker specifiek vrouwelijk rundvlees aan
- Vaarzen nu 0,78 euro/kg meer waard dan stieren (oktober 2026)

Copyright Boerenbond

Kobe Cuypers, sectorconsulent

© TWAN WIERMANS

Eerst rekenen, dan investeren

Veel veehouders zijn vandaag nog niet klaar voor de vergunnings- en emissievereisten van 2030. De onzekerheid over mogelijke wijzigingen in de toekomst zorgt bovendien voor de nodige afwachtendheid. Toch zien we dat er opnieuw meer vergunningen worden verleend. Bedrijven met voldoende financiële ruimte kiezen er steeds vaker voor om nu te investeren, zolang er duidelijkheid bestaat over VLIF-steun. Maar hoe weet je of een investering van één of meerdere miljoenen euro's financieel haalbaar blijft, ook wanneer de marktprijzen tegenvallen?

Eigen cijfers geven scherpste beeld

Wie investeert, wil vooraf weten of die investering rendabel en financieel draaglijk is. Dat is nodig om zelf met vertrouwen te beslissen én om een sterk dossier aan de bank voor te leggen. Door de fors gestegen bouwprijzen van de voorbije jaren lopen de benodigde kredieten snel op tot enkele miljoenen euro's. Banken onderzoeken dan ook grondig of een bedrijf de bijkomende lasten kan dragen. Sectorgemiddelden bieden een eerste houvast, maar eigen bedrijfseconomische cijfers geven een veel nauwkeuriger beeld.
De verschillen tussen bedrijven binnen eenzelfde sector zijn groot en worden niet alleen bepaald door de technische productieresultaten. Wie naast die resultaten ook de kostprijs per kilogram vlees of per big en de gerealiseerde marge kent, kan onderbouwd aantonen hoe zijn bedrijf presteert. Ook voor bedrijven die momenteel minder sterke resultaten behalen, is het waardevol om met cijfers aan te tonen dat ze in de goede richting evolueren.
Bedrijfseconomische cijfers maken bovendien een blik op de toekomst mogelijk. Een investeringsanalyse vertaalt financiële begrippen naar concrete ondernemersvragen: blijft er jaarlijks genoeg geld beschikbaar om leningen af te lossen? Welke minimale verkoopprijs is nodig om alle kosten te dekken? Welk rendement levert de investering op en hoelang duurt het voordat het geïnvesteerde kapitaal is terugverdiend? Door een gemiddeld, gunstig en tegenvallend scenario naast elkaar te leggen, wordt ook duidelijk hoeveel buffer nodig is wanneer prijzen dalen of kosten stijgen.

Eerst de financiële draagkracht testen

Een investering van enkele miljoenen euro's mag nooit uitsluitend worden beoordeeld op basis van de bouwkost of de beschikbare subsidie. Minstens even belangrijk is wat de investering betekent voor de toekomstige financiële draagkracht van het bedrijf. Laat daarom vóór de ondertekening van offertes of kredieten minstens de kasstroom, de break-evenprijs en een tegenvallend scenario doorrekenen. Zo wordt duidelijk hoeveel financiële buffer nodig is en of de investering ook in minder gunstige jaren draaglijk blijft.

Ben je geïnteresseerd om ook eens een investeringsanalyse te laten uitvoeren, neem dan contact op met een consulent varkenshouderij van Boerenbond.

Copyright Boerenbond

Rekenvoorbeeld

Investeren in een gesloten varkensbedrijf

We nemen een gesloten varkensbedrijf met 300 zeugen dat in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) de zeugen- en biggenstallen vervangt door ammoniakemissiearme stallen.
De investering bedraagt ongeveer 1,8 miljoen euro, waarvan 40% via VLIF wordt ondersteund.
Voor het resterende bedrag wordt een lening op 20 jaar afgesloten. Daarnaast loopt nog een bestaande lening voor de vleesvarkensstallen.

Financiële impact

Op basis van deze uitgangspunten en de technische en bedrijfseconomische resultaten van het bedrijf kan de jaarlijkse financiële impact van de investering worden berekend. Zo loopt de totale jaarlijkse kredietlast, verdeeld over ongeveer 10.000 verkochte vleesvarkens, in 2027 op tot 25 euro per afgeleverd dier. Dat bedrag moet boven op de andere bedrijfskosten en gezinsuitgaven worden verdiend. Als de marktprijs in een zwak jaar slechts de variabele kosten dekt, moet het bedrijf de kredietlast uit de opgebouwde reserves betalen.

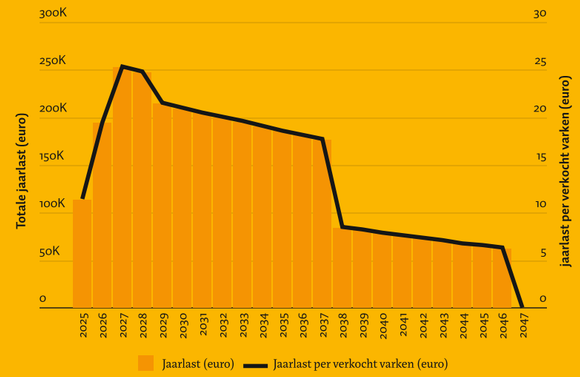
Risicoscenario

Het saldo - de opbrengsten verminderd met de variabele kosten - bepaalt hoeveel ruimte er overblijft om vaste kosten, aflossingen en privé-uitgaven te betalen. Op basis van het gemiddelde saldo (30 euro) van de afgelopen boekjaren werd de kasstroom na investering doorgerekend. Die geeft weer hoeveel geld er in een bepaald jaar, na alle inkomsten en uitgaven, nog overblijft. Door de hoge kredietlast staat die kasstroom in de eerste jaren onder zware druk.

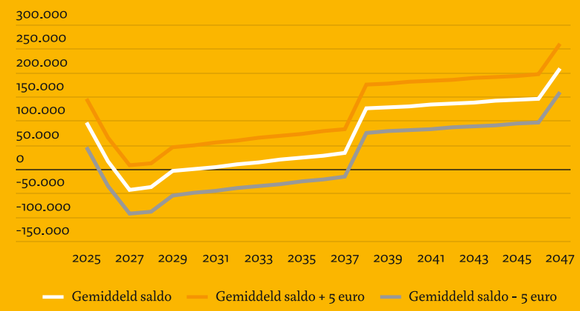
Welke verkoopprijs is minimaal nodig?

De kasstroom toont of het bedrijf zijn betalingen kan blijven uitvoeren. De break-evenanalyse beantwoordt vervolgens een andere cruciale vraag: welke minimale verkoopprijs is na de investering nodig om alle kosten te dekken? Wie de huidige productiekost per kilogram vlees kent, kan deze prijs vooraf berekenen en vergelijken met verschillende marktscenario's.
Zo wordt zichtbaar hoeveel financiële marge het project biedt. De uitkomst blijft uiteraard afhankelijk van de aannames over onder meer technische resultaten, voederprijzen en andere kosten. ■

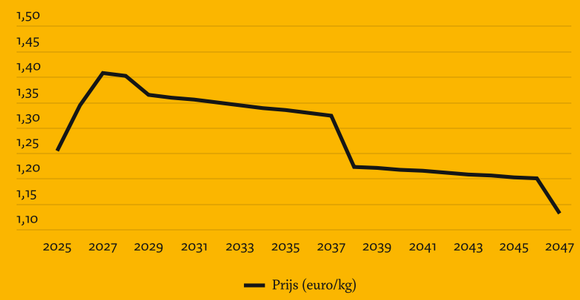
Evolutie van de jaarlast na investering

Vrije kasstroom bij een gemiddeld saldo per varken (euro)

Break-evenprijs per kg levend gewicht

Ellen de Jong, sectorconsulent

© TWAN WIERMANS

Kalkoensector zit gekneld tussen welzijn en stikstof

De kalkoenhouderij is een kleine maar sterk gespecialiseerde tak binnen de Vlaamse veehouderij. Juist daardoor hebben nieuwe regelgeving en bijkomende investeringen vaak een grote impact. De sector staat de komende jaren bovendien voor een dubbele uitdaging: voldoen aan strengere dierenwelzijnseisen én tegelijk de ammoniakemissies verder terugdringen. Voor kalkoenhouders is het cruciaal dat beide doelstellingen in de praktijk haalbaar en verenigbaar blijven.

Nieuwe dierenwelzijnseisen hebben impact op stal

Vanaf 1 januari 2027 moeten ook bestaande kalkoenbedrijven voldoen aan de nieuwe Vlaamse dierenwelzijnsregels. Naast voor de hand liggende voorschriften rond verzorging en opvolging bevat de regelgeving ook een aantal bepalingen rond huisvesting, bezettingsdichtheid, licht en verrijking die ingrijpende aanpassingen op bestaande bedrijven kunnen vragen. Zo worden maximale bezettingsdichtheden vastgelegd. Tot de leeftijd van vier weken mogen maximaal 15 kalkoenen per m^2 worden gehouden. Tussen vijf en zeven weken daalt dit tot maximaal 10 dieren per m^2. Vanaf acht weken wordt gerekend op basis van levend gewicht, met maximaal 52 kg/m^2 voor hennen en 56 kg/m^2 voor hanen.
Ook de inrichting van de stal krijgt extra aandacht. Voor jonge dieren moeten onder meer zitstokken of platformen worden voorzien. Kalkoenen ouder dan vier weken moeten toegang hebben tot platformen van minstens 70 cm hoog, waarbij 100 cm^2 per kalkoen moet worden voorzien. Strobalen die als verrijkingsmateriaal dienen, mogen ook gebruikt worden als platformen. Daarnaast komen er extra eisen rond natuurlijk daglicht. Lichtdoorlatende openingen in dak of wanden moeten minstens 3% van de bruikbare staloppervlakte bedragen. Voor bestaande stallen geldt voor deze daglichtverplichting een overgangstermijn tot 1 januari 2031.

Voor bestaande bedrijven zijn dit geen kleine ingrepen.

Voor bestaande bedrijven zijn dit geen kleine ingrepen. Het plaatsen van lichtdoorlatende oppervlakken en verhoogde zitmogelijkheden vraagt investeringen in stallen die daar oorspronkelijk niet voor ontworpen zijn. Een lagere of begrensde bezetting kan bovendien rechtstreeks gevolgen hebben voor de productiecapaciteit, en dus voor het inkomen. Vanuit de sector worden ook vragen gesteld bij de praktische gevolgen van sommige maatregelen. Zo leeft bij kalkoenhouders de bezorgdheid dat zitstokken bij de zware dieren aanleiding kunnen geven tot meer borstbreuken of vleugelletsels. De vraag wordt dan ook gesteld of elke maatregel die vanuit dierenwelzijn wordt opgelegd in de praktijk ook automatisch tot een beter dierenwelzijn leidt. Praktijkervaring en een goede evaluatie van de effecten op het dier blijven daarom belangrijk.

Beperkte mogelijkheden voor ammoniakreductie

Tegelijk staat de kalkoensector voor een tweede uitdaging: het verminderen van de ammoniakuitstoot. Voor kalkoenhouders knelt het schoentje bij de lijst van erkende ammoniakemissie-reducerende maatregelen en technieken. Voor kalkoenen zijn veel minder praktijkgetoetste en erkende mogelijkheden beschikbaar dan voor bijvoorbeeld varkens of bepaalde andere pluimveecategorieën. Buitenlandse technieken kunnen bovendien niet zomaar worden overgenomen. Ze moeten eerst beoordeeld en erkend worden voor toepassing in Vlaanderen.
Er wordt wel naar oplossingen gezocht. Het Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt (WEComV) onderzocht bijvoorbeeld of Nederlandse systemen voor vleeskalkoenen naar Vlaanderen kunnen worden vertaald. Het gaat onder andere over buizenverwarming, warmteheaters, luchtmenging, frequente strooiselverwijdering en technieken om het strooisel beter droog te houden. Een moeilijkheid daarbij is dat een deel van de Nederlandse emissiecijfers gebaseerd is op metingen bij braadkippen en dus niet zomaar kunnen worden gebruikt voor kalkoenen. De eerste levensweken van kalkoenen zijn wel sterk vergelijkbaar met braadkippen, maar vanaf vier tot zes weken is er geen emissiefactor meer gekend van kalkoenen en kunnen dus ook geen reductiepercentages worden bepaald.

Dierenwelzijn én emissiereductie moeten samengaan

Hier ligt misschien wel de grootste uitdaging voor de sector. Een nieuwe staltechniek moet niet alleen ammoniak reduceren, maar ook goed zijn voor het dier, praktisch werkbaar zijn en economisch haalbaar blijven. Omgekeerd moeten dierenwelzijnsmaatregelen rekening houden met de specifieke kenmerken van een zware kalkoen en met de praktijk in de stal. Voor een relatief kleine sector is het daarom essentieel dat er voldoende praktijkonderzoek en metingen op kalkoenbedrijven gebeuren en dat geschikte emissiereducerende technieken snel hun weg naar de erkenning vinden. De Vlaamse kalkoenhouder heeft vooral nood aan een duidelijk toekomstperspectief waarin dierenwelzijn, ammoniakreductie en economische haalbaarheid niet tegenover elkaar staan, maar samen worden bekeken. ■

Dierenwelzijnseisen vanaf 2027

- Lagere bezettingsdichtheid
- Zitstokken en platformen
- Meer natuurlijk daglicht
- Verrijking (zoals strobalen)

Ammoniakreductie
beperkte mogelijkheden

- Minder erkende technieken
- Buitenlandse technieken eerst beoordelen en erkennen
- Verschil met andere pluimveesectoren

Onderzoek naar oplossingen

- Buizenverwarming
- Warmteheaters
- Luchtmenging
- Strooiselverwijdering
- Strooisel droog houden

Copyright Boerenbond

Miscanthus: investeren in een duurzame grondstof voor morgen

"Gewoon doen." Het antwoord van Bart Jacobs, een Limburgse akkerbouwer, volgt zonder aarzelen wanneer Sanders Maes, Concept Manager Arvesta, hem vraagt welk advies hij zou geven aan collega-landbouwers die nog twijfelen over miscanthus. Als startende landbouwer maakte hij bewust ruimte voor deze relatief nieuwe teelt in Vlaanderen. Niet omdat hij meteen het hoogste rendement verwacht, maar omdat hij gelooft in de combinatie van economische kansen, duurzaamheid en innovatie.

Sander Maes - Concept Manager &
Bart Jacobs - Landbouwer - Limburg

"Als startende landbouwer ga je automatisch op zoek naar nieuwe opportuniteiten. Je wilt weten welke gewassen toekomstperspectief bieden en een alternatief vormen voor de klassieke gewassen. Zo ben ik uiteindelijk via het project van Aveve bij miscanthus terechtgekomen", aldus Bart. Wat hem vooral overtuigde, was het bredere verhaal achter het gewas. Miscanthus levert jaarlijks een hernieuwbare grondstof en sluit perfect aan bij de ontwikkeling van een duurzame bio-economie. *"Het is een nog relatief nieuwe teelt in België. Vaak kijken we eerst naar wat er in het buitenland gebeurt voordat we zelf stappen zetten. Toch geloof ik dat ook hier veel potentieel ligt"*, verduidelijkt hij.

"Het idee dat je elk jaar opnieuw een grondstof kan oogsten zonder bomen te moeten kappen, spreekt me sterk aan."

Een eerste stap op 1,5 hectare

Om ervaring op te doen, startte Bart met een beperkte oppervlakte van 1,5 hectare. Hij koos daarbij voor enkele percelen die minder geschikt waren voor andere teelten. *"De beslissing was snel genomen. Door de beperkte oppervlakte kon ik het beschouwen als een proefproject. Vooral de ontwikkeling van het gewas maakte me nieuwsgierig."* De eerste indrukken waren alleszins positief.

Een aanplant om niet snel te vergeten

De voorbereiding van het perceel verliep volgens een klassiek traject. Na het verwijderen van de bestaande begroeiing werd de bodem licht gefreesd en geëgaliseerd. De aanplant zelf groeide echter uit tot veel meer dan een gewone werkdag. *"We hebben samen met enkele vrienden geplant. Daardoor werd het een echte belevenis. Er kruipen natuurlijk heel wat uren in, maar achteraf hebben we dat gevierd met een barbecue en een bak bier. Dat zijn de leukste kosten,"* lacht Bart. Hoewel de opstartfase de nodige aandacht vraagt, verwacht hij dat de arbeidsbehoefte daarna beperkt zal blijven in vergelijking met veel eenjarige teelten.

"Al na een week kwamen de eerste plantjes boven. Dat gaf meteen vertrouwen."

Begeleiding maakt het verschil

Een nieuwe teelt opstarten brengt altijd de nodige vragen met zich mee. Voor Bart was de begeleiding vanuit Aveve dan ook een belangrijke troef. *"Van de businesscase tot de effectieve aanplant konden we rekenen op ondersteuning. Er kwamen specialisten langs voor advies over de aanplant en gewasbescherming, en ook het transport van de plantmachine werd geregeld. Dat maakt een groot verschil wanneer je met iets nieuws van start gaat"*, stelt hij. Volgens Bart verlaagt die begeleiding de drempel om innovatieve teelten uit te proberen en geeft ze telers extra vertrouwen om nieuwe opportuniteiten te verkennen.

Meer dan alleen financiële rendabiliteit

Op de vraag naar de rendabiliteit blijft Bart bewust voorzichtig. De teelt staat nog maar aan het begin van haar ontwikkeling op zijn bedrijf en volgens hem is het nog te vroeg om definitieve conclusies te trekken. *"Miscanthus is geen teelt waarvan je na enkele maanden alle resultaten kent. Eerst moet je investeren, pas daarna kan je oogsten. Over enkele jaren zal duidelijker worden hoe de rendabiliteit echt evolueert"*, legt hij uit. Toch kijkt Bart verder dan het financiële plaatje alleen. *"Er is een groeiende vraag naar duurzame grondstoffen en als landbouwer kan je daar actief aan bijdragen."*

"Voor mij draait het niet uitsluitend om de opbrengst per hectare. Ook de maatschappelijke meerwaarde speelt een belangrijke rol."
Daarnaast ziet hij ook voordelen in de ondersteuning die Aveve biedt bij de afzet van de geproduceerde miscanthus. *"Ik ben niet bijzonder risico-avers, maar het geeft extra vertrouwen dat er ook ondersteuning is aan de afzetkant."*

Duurzaamheid als belangrijke motivatie

Naast de economische aspecten speelde duurzaamheid een doorslaggevende rol in zijn beslissing. *"Dat was zelfs een van de voornaamste redenen om ermee te starten. Het gewas vraagt weinig gewasbescherming en zodra het goed gevestigd is, zijn er ook weinig grondbewerkingen nodig. Daardoor blijft de belasting van de bodem beperkt."*
Bart ziet ook kansen op het vlak van koolstofopslag en toekomstige verdienmodellen rond koolstofvastlegging. *"Volgens mij past miscanthus perfect binnen een toekomstgerichte landbouw. Het is een teelt die productie combineert met duidelijke milieuvoordelen."*

Nieuwe markten in ontwikkeling

Wanneer we hem vragen waar hij de grootste kansen ziet voor miscanthus, verwijst Bart meteen naar toepassingen die vandaag al hun waarde bewijzen. *"De potgrondsector en stalstrooisel lijken me logische afzetmarkten. Daarnaast geloof ik dat er op termijn nog bijkomende toepassingen zullen ontstaan, bijvoorbeeld in de bouwsector."*
Ook voor Aveve ziet hij een belangrijke rol weggelegd. *"De ontwikkeling van nieuwe markten vraagt inspanningen van de hele keten. Aveve kan landbouwers daarbij ondersteunen en helpen om nieuwe toepassingen verder uit te bouwen."*

Een teelt met toekomst

Het vertrouwen van Bart in miscanthus blijkt ook uit zijn toekomstplannen. Hoewel zijn eerste aanplant slechts 1,5 hectare omvat, denkt hij al aan uitbreiding. *"Ik zou graag nog enkele hectares extra aanplanten. Het engagement is er."* Volgens Bart zal de verdere groei van miscanthus in Vlaanderen vooral afhangen van sterke praktijkvoorbeelden. *"Veel collega's hebben me al vragen gesteld over de teelt. Dat toont dat er interesse is. Seeing is believing. Als landbouwers zien hoe het gewas zich ontwikkelt en welke kansen het biedt, groeit het vertrouwen vanzelf."*
Of miscanthus een vaste plaats kan veroveren in de Vlaamse landbouw? Daar twijfelt Bart niet aan. *"Waar een wil is, is een weg. We moeten durven kijken naar nieuwe oplossingen."* Met miscanthus kiest hij niet alleen voor een nieuw gewas, maar ook voor een toekomstgerichte aanpak die economische kansen creëert en bijdraagt aan de productie van duurzame grondstoffen voor de volgende generatie.

Miscanthus combineert een interessant rendement met een beperkte arbeidsbehoefte.

Waarom kiezen voor miscanthus?

- ✔ Weinig arbeid en beperkte jaarlijkse kosten na de vestiging
- ✔ Goede groeimogelijkheden op minder productieve gronden
- ✔ Bestand tegen extreme droogte en natte omstandigheden
- ✔ Mogelijkheid tot vaste afzet via contracten
- ✔ Mogelijkheid tot GLB-steun

Hoe rendabel is miscanthus?

		Rendement
2027	Jaar van aanplant (2027), kost	-€ 4.000/ha
2029	Eerste oogst, 2e jaar na aanplant*	€ 1.550/ha*
2030-...	Vanaf het 3e jaar*	€ 2.900/ha*

* Inclusief kosten.

Ook graag meer info over de teelt van miscanthus?
Informeer ernaar bij een Aveve-zaakvoerder of registreer je gegevens hier.

Wil je graag dit interview in beeld bekijken?
Scan en bekijk:

Aveve
passie voor landbouw

Copyright Boerenbond

Jan Vancayzeele, consulent boomkwekerij AVBS

Jobevent slaat brug tussen school en arbeidsmarkt

Het career event, dat sierteelt- en groenfederatie AVBS op 29 september organiseerde tijdens Green Expo, in Gent bleek een schot in de roos. De twee infosessies voor leerlingen uit de derde graad secundair onderwijs waren volledig volzet en trokken samen 400 deelnemers. Daarmee kreeg de sierteelt- en boomkwekerijsector een unieke kans om zich rechtstreeks voor te stellen aan een grote groep potentiële medewerkers.

Green Expo organiseerde opnieuw een uitgebreide scholendag, waarop leerkrachten en studenten de vakbeurs konden bezoeken. In totaal werden meer dan 1200 registraties genoteerd voor deze dag. De leerlingen namen deel aan presentaties en bedrijfsontmoetingen, die hen lieten kennismaken met de vele mogelijkheden binnen de groene sector.

Rechtstreeks contact met bedrijven

Het career event van AVBS bestond uit twee identieke sessies voor telkens 200 leerlingen. Na een korte introductie en inspirerende presentaties trokken de jongeren naar de jobbeurs, waar ze in gesprek konden gaan met vertegenwoordigers van bedrijven uit de sector. Tijdens de presentaties werd niet alleen de sierteelt- en boomkwekerijsector voorgesteld, maar kregen de leerlingen ook informatie over de platformen waar die mogelijkheden te vinden zijn: Young, Wild & Tree (YWT), als bron van inspiratie, 'Inhetgroenwerken' voor vacatures en Tree-O-Neers (zie verder) voor de internationale stageplaatsen. Zo vormde het event een brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Voor de deelnemende bedrijven bood het initiatief een uitstekende gelegenheid om zich als werkgever te profileren bij een doelgroep van jongeren die binnenkort hun studiekeuze of eerste carrièrestap maken.

VDAB versterkt bereik

Om de zichtbaarheid van de jobbeurs verder te vergroten, werkte AVBS samen met de VDAB. De arbeidsbemiddelaar bracht het initiatief onder de aandacht van werkzoekenden en geïnteresseerden via de communicatiekanalen van de VDAB. Zo bereikte het event naast scholieren ook volwassenen die een professionele toekomst in het groen overwegen. De samenwerking past binnen de bredere inspanningen van de sector om de instroom van nieuwe medewerkers te versterken en de vele loopbaanmogelijkheden onder de aandacht te brengen.

Young, Wild & Tree spreekt jongeren aan

Een belangrijke rol in deze aanpak is weggelegd voor Young, Wild & Tree, de jongerenwerking van AVBS. De campagne laat de jongeren via sociale media kennismaken met hedendaagse beroepen in de sierteelt en boomkwekerij. Sinds augustus kreeg de campagne een extra impuls, met nieuwe korte video's en getuigenissen van jonge medewerkers uit de sector. Deze aanpak blijkt succesvol: het Instagramkanaal telt inmiddels meer dan 2750 volgers. Ook het career event op Green Expo werd via het platform aangekondigd. Door jongeren zelf als ambassadeur in te zetten, toont de campagne dat werken in het groen veel verder gaat dan het klassieke beeld van planten kweken. Innovatie, technologie, duurzaamheid en ondernemerschap maken vandaag integraal deel uit van de sector.

Vacatures via Werken in het Groen

De communicatiecampagne wordt rechtstreeks gekoppeld aan concrete jobkansen via het platform 'inhetgroenwerken.be'. AVBS-leden kunnen er (nog tot eind dit jaar gratis) vacatures publiceren, terwijl geïnteresseerden er terechtkunnen voor vacatures, stageplaatsen en informatie over werken in de sector. De bezoekers van Young, Wild & Tree worden automatisch naar dit platform geleid, waardoor inspiratie meteen kan uitmonden in een eerste sollicitatie of stageaanvraag.

Europese samenwerking via Tree-O-Neers

Ook het Europese Erasmus+ project Tree-O-Neers kreeg een prominente plaats. Dit project wil de boomkwekerijsector aantrekkelijker en toegankelijker maken voor jongeren en ondersteunt tegelijk scholen en bedrijven bij de begeleiding van leerlingen en stagiairs. Binnen dit project werken onderwijsinstellingen, sectororganisaties en bedrijven uit verschillende Europese landen samen aan moderne leermiddelen, internationale uitwisseling en innovatieve vormen van werkplekleren. Het sluit daarmee perfect aan bij de doelstellingen van Young, Wild & Tree.

Investeren in de toekomst

De grote belangstelling voor het career event bevestigt dat gerichte communicatie en rechtstreeks contact met jongeren resultaat opleveren. Door onderwijs, bedrijven en sectororganisaties samen te brengen, wil AVBS de instroom van nieuw talent versterken en jongeren laten ontdekken welke toekomstmogelijkheden de sierteelt- en boomkwekerijsector biedt. ■

Medegefinancierd door de Europese Unie

Tien bedrijven presenteerden zich op de jobbeurs. Dat liet hen toe om rechtstreeks in gesprek te gaan met de geïnteresseerden.

AVBS-secretaris Miet Poppe stelde ook het Europese Erasmus+ project Tree-O-Neers voor.

© FOTO'S: JAN VANCAYZEELE

Copyright Boer en Tuinder

Miet Poppe, secretaris AVBS

PPWR in vraag en antwoord

Wat verandert er voor jou?

Minder verpakkingsafval en meer recycleerbare verpakkingen: dat is het doel van de nieuwe Europese verpakkingsverordening (PPWR), die sinds 12 augustus van kracht is. Hoewel Boerenbond die ambitie ondersteunt, zorgt de regeling in de praktijk voor extra administratie en verschillen in toepassing tussen lidstaten. Vooral de sierteeltsector ondervindt de gevolgen al, maar ook andere bedrijven die producten verpakken of verpakte producten ontvangen, kunnen onder de regels vallen. Er zijn uitzonderingen, onder meer voor landbouwfolie en micro-ondernemingen (minder dan tien werknemers en 2 miljoen omzet).

Wat verandert er concreet?
Naast de bestaande aangifteplicht komt er een conformiteitsverklaring waarmee je aantoont dat je verpakking aan de PPWR (Packaging Packaging Waste Regulation) voldoet. Elke schakel in de keten krijgt daarbij extra verantwoordelijkheden. Voor de sierteelt vallen volgens de huidige interpretatie niet enkel trays, etiketten en hoezen onder de regels, maar ook potten die samen met planten worden verkocht. Over de status van teeltpotten vraagt de sector nog bijkomende duidelijkheid.

Wat is een conformiteitsverklaring?
Dat is een document dat op basis van de technische informatie over het verpakkingsmateriaal verklaart dat de verpakking voldoet aan de PPWR-wetgeving. De verantwoordelijkheid voor het opmaken van de conformiteitsverklaring ligt bij de onderneming die verpakkingen finaliseert en verpakte producten op de markt brengt. Dat betekent bijvoorbeeld dat je als teler een conformiteitsverklaring moet opstellen voor de verpakking (potten, trays, hoezen, folies…) die je samen met je planten op de markt brengt. Die plicht geldt ook als je de verpakking niet laat personaliseren of bedrukken, maar ze als eerste in gebruik neemt.

© FRUITTEELTNIEUWS

Minder verpakkingsafval en meer recycleerbare verpakkingen is het doel van de nieuwe Europese verpakkingsverordening.

Waar moet je die conformiteitsverklaring ter beschikking stellen?
Je kan de conformiteitsverklaring(en) bijvoorbeeld op je website plaatsen. Je bent verplicht die documenten gedurende een periode van 5 jaar bij te houden voor eenmalige verpakkingen en 10 jaar voor herbruikbare verpakkingen. Als je meerdere types verpakkingsmaterialen gebruikt, zorg dan dat duidelijk is welke conformiteitsverklaring voor welk type verpakking geldt.
Heb je planten aangekocht en verkocht? Dan moet je de conformiteitsverklaring nagaan, maar niet zelf bewaren. Bij een eventuele controle volstaat het om te verwijzen naar je plantenleverancier.

Waar vind je een voorbeeld van zo'n conformiteitsverklaring?
Vaak hebben leveranciers van verpakkingsmateriaal al een conformiteitsverklaring met alle technische informatie ter beschikking. Dit kan een goede basis zijn voor jouw conformiteitsverklaring. AVBS heeft in samenwerking met Valipac een voorbeeld van conformiteitsverklaring opgemaakt. Je vindt ze via de QR-code onderaan de tekst.

Moet je voor elk materiaaltype een andere conformiteitsverklaring hebben?
Het volstaat om een afzonderlijke conformiteitsverklaring te hebben per materiaaltype. Heb je 10 verschillende maten van potten, maar bestaan die allemaal uit hetzelfde materiaal? Dan volstaat één conformiteitsverklaring voor al die verschillende potten. Ook als je trays uit hetzelfde materiaal bestaan, dan zou eenzelfde verklaring voor de potten én de trays volstaan.

Welk verpakkingsmateriaal moet je aangeven bij verpakkingsbeheerders?
Verpakkingsmateriaal moet worden aangegeven in het land waar het afval ontstaat. Als teler geef je dus enkel de verpakking aan van planten die in België blijven. Verkoop je rechtstreeks aan een eindgebruiker in een andere lidstaat, dan moet je daar ook aangifte doen. Een redelijke inschatting van de eindbestemming volstaat. Bij verkoop aan een buitenlandse handelaar of invoerder ligt de aangifteplicht doorgaans bij die partij.

Welk deel moet je aangeven bij Fost Plus en welk bij Valipac?
In België is Fost Plus verantwoordelijk voor de verwerking van huishoudelijk afval en Valipac voor het bedrijfsmatige afval. Omdat je als teler niet weet welke planten in een huishouden belanden en welke een professioneel doeleinde zullen krijgen, wordt hiervoor een theoretische opdeling gemaakt (de zogenaamde grijze lijst).

Hierbij is de vuistregel:
- **producten minder dan 10 kg of liter per stuk** worden beschouwd als huishoudelijk, dus aangifte bij Fost Plus;
- **producten meer dan 10 kg of liter per stuk** worden beschouwd als bedrijfsmatig, dus aangifte bij Valipac;
- **voor verzamelverpakkingen** (bijvoorbeeld trays of dozen) geldt dat groter dan of gelijk aan 6 stuks in de professionele keten blijft, en dus aangifte bij Valipac. Trays voor minder dan 6 stuks geef je aan bij Fost Plus. ■

Scan de QR-code voor een voorbeeld van een conformiteitsverklaring.

Uitzondering voor kleine ondernemingen

De Europese verordening voorziet uitzonderingen voor micro-ondernemingen. Dit zijn ondernemingen van **minder dan 10 medewerkers** (voltijdse equivalenten) en **minder dan 2 miljoen euro omzet**. Het aantal werknemers en de omzet worden berekend op het voorgaande jaar. Wanneer je werkt met seizoenarbeiders of ander tijdelijk personeel moet je dit breuksgewijs berekenen.

Een uitgebreider artikel lees je op www.boerenbond.be/ppwr.

Neem het nu al door en wacht niet tot het einde van het jaar om de nodige stappen te zetten!
Intussen proberen we alle vragen van leden te groeperen en proberen we via Valipac en Fostplus de nodige extra informatie te krijgen.

Copyright Boerenbond

Liesbet Corthout

Inspiratieconference

“Een winkel is als een boerderij”

In december zal Wouter Torfs - bekend van de gelijknamige schoenenwinkels - twee keer een inspiratieconference geven voor leden van Boerenbond. Want of het nu om schoenen gaat, of om landbouwproducten: een familiebedrijf heeft een eigen dynamiek, werk is er altijd en de manier vinden om dat werk te organiseren is van levensgroot belang. Voor jezelf als bedrijfsleider, en voor de toekomst van het bedrijf in het algemeen. We maken alvast kennis met de spreker. ▸

© DEBBY TERMONIA

Copyright

Kan je in het kort jouw professionele parcours toelichten?
"Na mijn studies ben ik eerst enkele jaren actief geweest als advocaat. Van 1986 tot 2023 heb ik dan bij Torfs gewerkt, sinds 1990 als CEO. Tot de hoogtepunten van mijn parcours daar behoort enerzijds de economische groei: van 9 miljoen euro tot 163 miljoen euro, dat is een mooie groei. Maar minstens even belangrijk is het feit dat we in die periode ook tien keer verkozen werden tot beste werkgever van België en ook één keer van Europa.
Die twee zaken zijn met elkaar verbonden. Een succesvol bedrijf is voor mij een bedrijf dat strategische keuzes maakt en duidelijk weet waarom het bepaalde zaken wel of niet doet. Je moet jezelf als bedrijf in vraag stellen. Niet zomaar jaar na jaar aardappelen planten, maar onderzoeken wat de markt zegt, waarmee je je kost kan verdienen.
Het feit dat wij een familiebedrijf zijn, waarborgt continuïteit op lange termijn. Een *first generation starter* kan aan het einde van zijn carrière het bedrijf verkopen. Dat zou voor mij uitgesloten zijn. Wat ik zelf voor een stuk heb 'gekregen', heb ik doorgegeven aan de vierde generatie."

Brandjes blussen

Bedrijfsleiders hebben soms het gevoel dat ze voortdurend brandjes blussen. Hoe evolueer je van reactief werken naar een bedrijf waarin dingen voorbereid en duidelijk verlopen?
"Ik heb veel respect voor kleine ondernemers en kmo's. Het kan niet anders dan dat je daar zelf geregeld brandjes moet blussen. Dat is anders in een bedrijf met 700 medewerkers. Daar zijn er natuurlijk ook momenten van crisis. Ik denk bijvoorbeeld aan de coronacrisis, in maart 2020. Toen moesten wij een heel grote brand blussen en de koppen bij mekaar steken om te zien wat we zouden doen: winkels dicht, webshop opschalen, flexibel werken … Zo'n crsismomenten hebben wij dus ook.
Maar *day to day* staat er bij ons natuurlijk wel een *middlemanagement* klaar dat de kleinere crisissen beheerst. In een kleine organisatie hoort het erbij dat je crisissen zelf moet oplossen. Maar ik hoop dat ook in kleine organisaties toch geregeld wordt nagedacht over de vragen: 'Ben ik goed bezig?' en 'Maak ik de juiste keuzes?'. Als je daar pas over nadenkt als het ergens brandt, ben je niet goed bezig. Kijk op langere termijn hoe de markt evolueert, waar de winst ligt …
Ik geef graag het advies om jaarlijks eens

Wouter Torfs:

"Ik blijf het zelf het mooiste vinden wat er in het leven bestaat: zelfstandig zijn, je ding doen, je ziel erin leggen en daar je kost mee verdienen."

even weg te gaan van het bedrijf en met enkele anderen te brainstormen over wat er nu precies gebeurt, waar je mee bezig bent, wat goed loopt en wat minder. Dat hoeft niet theoretisch te zijn. Je kan beginnen met een SWOT-analyse en bekijken wat de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen voor het bedrijf zijn. Een stap terugzetten en vanop afstand kijken, kan heel heilzaam zijn. Wie in een kmo werkt, wordt vaak opgeslorpt door de waan van de dag. Hier af en toe van wegstappen, is goed."

Hoe zorg je ervoor dat iedereen in je bedrijf mee is met jouw verhaal: niet alleen wát er moet gebeuren, maar ook waarom je het zo doet?
"Je moet eerst bepalen welke de richting zal zijn. Ik geloof niet in de CEO die alles alleen bepaalt. Ik heb altijd sterk geloofd in gedeeld leiderschap. Torfs is altijd geleid door een team. Om de drie jaar maakten wij een nieuwe strategische oefening. Dat doet mijn nichtje Lise Conix, die het bedrijf nu leidt, vandaag nog altijd. En om dan iedereen mee te krijgen in het verhaal, is communicatie het belangrijkste. En dan bedoel ik niet: een lang e-mail met alle uitleg erin. Maar wel: onder meer zorgen dat je mensen samenbrengt, dat je je boodschap in mensentaal overbrengt, dat je interactieve workshops organiseert of dat je mensen uitnodigt om zelf mee te denken over hun rol in het verhaal.
Ik denk bijvoorbeeld aan het moment waarop wij de webshop hebben ingevoerd. Die levert nu 20% van onze omzet.
Op het eerste gezicht zou een medewerker dat als een bedreiging kunnen zien. Toch was dat nooit het geval. Onze boodschap was dat e-commerce nu eenmaal bestaat en dat ze onze grootste concurrenten zijn. Daarom wilden wij een deel van die taart voor ons hebben. We zijn gegaan voor een omnichannel-aanpak, waarbij een klant die zijn maat of kleur niet vindt in de winkel, ter plaatse wordt meegenomen naar de webshop.
Medewerkers zijn getraind op die onlineverkoop en de winkels delen in de opbrengsten."

Kantelmomenten

Sommige land- en tuinbouwers willen groeien. Anderen willen professionaliseren of intensiveren. Weinigen eindigen hun carrière met dezelfde bedrijfsvoering als waarmee ze gestart zijn. Wat waren voor jou kantelmomenten waarop je anders moest leren leiden of organiseren?
"Het is een geleidelijk proces. Toen ik begon, was Torfs een kleine kmo. ▸

Basis- en aanvullende opleidingen

Behaal of verleng nu jouw fytolicentie

Boerenbond organiseert op verschillende plaatsen in Vlaanderen én online voor alle land- en tuinbouwers, siertelers, groenvoorzieners en hun werknemers de gepaste basisopleidingen fytolicentie P1, P2 en P3. Daarnaast ook een uitgebreid en divers aanbod aanvullende opleidingen om je fytolicentie te verlengen.

Check ons aanbod voor het **najaar 2026**

BOEREN BOND vormt

Schrijf je in via **boerenbond.be/fytolicentie**

De opleiding komt in aanmerking als bijscholing voor je fytolicentie. Boerenbond vormt met de financiële steun van Vlaanderen en Europa.

fytolicentie

Medegefinancierd door de Europese Unie

Copyright B

Ik bezocht toen nog zelf de winkels, leverde schoenen ... Halfweg de jaren 90 gingen wij door een moeilijke periode. Onze omzet bleef hangen, de concurrentie scoorde met winkels aan de rand van de stad. Toen hebben wij onze eerste, grondige strategische oefening gemaakt. We hebben ons afgevraagd: wat moeten we doen opdat Torfs futureproof is? We hebben toen besloten ook winkels te openen aan de rand van de stad, met een mooie inrichting en excellente klantenservice. Het concept bleek een succes en tussen 2000 en 2015 hebben we dat verder uitgerold. Ons bedrijf is in die periode vervijfvoudigd qua grootte. Dan moet je mee, moet je de structuur aanpassen. Ik kon niet meer overal zelf naartoe, dus hadden we regiomanagers nodig. We hebben dat middenniveau wel altijd bewust beperkt gehouden, er is bij Torfs altijd weinig hiërarchie geweest."

Waar begint echte efficiëntie op een bedrijf: bij systemen, mensen, communicatie ...?
"Organisatie en planning zijn belangrijk. Ook voor wie thuis, op het eigen bedrijf werkt, is een weekplanning belangrijk. Het gaat hier over efficiënte bedrijfsvoering en tegelijk ook over mentaal welzijn. Als de administratie altijd wordt uitgesteld en begint te wegen, wordt dat iets dat je voor je uitduwt. Een planning brengt rust. Je moet er tijd voor maken, een kwartiertje voor gaan zitten. Maar dan is het wel gedaan."

Robuustheid

Wat maakt volgens jou een onderneming robuust?
"Dan denk ik in eerste instantie toch aan de financiële situatie. Een gezonde financiële situatie wil zeggen: eigen vermogen. En als er schulden zijn, kunnen die worden afbetaald met de normale cashflow. Daarnaast is ook strategische robuustheid belangrijk: wat je aan het doen bent is toekomstbestendig en heeft reden van bestaan. Daarnaast is ook de cultuur belangrijk. Hoe zit het met de mentaliteit in het bedrijf. Komen mensen hier graag werken? Doe ik het zelf graag? Haal ik er zelf energie uit?
Ook organisatie is daarbij belangrijk: komt alles terecht op mijn schouders en die van mijn partner, of hebben we ook andere mensen waarop we kunnen rekenen wanneer het nodig is?"

Als je één advies zou mogen geven aan land- of tuinbouwers die vandaag worstelen met de uitdagingen op hun bedrijf of twijfelen over de richting die ze uit willen, wat zou dat dan zijn?
"Maak dat je niet verzandt in piekeren en dat je zorgen geen dreigende wolk wordt die constant boven jou hangt. Op een bepaald moment moet je keuzes maken. Zoek daarbij externe begeleiding, bijvoorbeeld via een consulent bij Boerenbond, om mee na te denken over de toekomst in de meest brede betekenis: waar wil ik met het bedrijf naartoe, wat is onze strategie, hoe zit het met eventuele opvolging?"

Wat hoop je dat de aanwezigen zullen meenemen van jouw keynote?
"Ik hoop dat ze een stukje inspiratie opdoen. Dat ze ideeën opdoen die nuttig kunnen zijn in de eigen bedrijfsvoering. Ik doe dan graag een beroep op hun creativiteit om de vertaalslag te maken van een redelijk groot winkelbedrijf, naar een landbouwbedrijf. Dat kan. Een winkel is als een boerderij: er werken mensen, er moet verkocht worden en winst gemaakt, elke dag is anders maar je klanten of afnemers staan er wel altijd.
Daarnaast hoop ik ook dat ze vertrekken met nog meer goesting om te ondernemen dan waarmee ze zijn binnengekomen. Ik blijf het zelf het mooiste vinden wat er in het leven bestaat: zelfstandig zijn, je ding doen, je ziel erin leggen en daar je kost mee verdienen. Ik hoop dat ik die passie voor een stuk ga kunnen doorgeven." ■

Inspiratieconference "Harder lopen of slimmer stappen?"

Dinsdag 1 december, 20 uur
De Oude Melkerij, Gits

Donderdag 3 december, 20 uur
Cinema Pathé, Genk

Heel wat bedrijfsleiders worstelen met het organiseren van de vele taken en uitdagingen op een bedrijf. Op deze avond willen we inspiratie aanreiken over hoe je het hoofd koel kunt houden, ruimte vrijhoudt om vooruit te kijken en toch alles efficiënter gedaan krijgt.

Programma

- **Wouter Torfs**
  voor de inspiratie.
- **Land- en tuinbouwers**
  over hoe zij het aanpakken.
- **Roosje Pertz**
  voor de glimlach.

Schrijf je nu in via **boerenbond.be/robuustondernemen**

Copyright Boerenbond

Tom Dewanckele

Nieuwe Kwatro moet de chauffeur steeds meer werk uit handen nemen

Met de derde generatie van de Kwatro zet Dewulf verder in op reinigingscapaciteit, productvriendelijk rooien en automatisering. De zelfrijdende vierrijige aardappelrooier krijgt onder meer een nieuwe bediening en een tweedelige bunker. De belangrijkste ontwikkeling zit echter in de manier waarop de machine wordt ingesteld. Met sensoren en data wil Dewulf de chauffeur steeds meer werk uit handen nemen.

Copyright

De Kwatro is intussen al enkele jaren op de markt. Voor de derde generatie blijft het basisconcept behouden, maar de bediening en software werden vernieuwd. “We hebben de nieuwste softwareomgeving van Dewulf op de machine gezet”, vertelt Jordy Windels van Dewulf ons tijdens Potato Europe. “Ook de bediening is veranderd, met een nieuwe bedieningsmodule, een vrij programmeerbare joystick en een groot touchscreen waarop de chauffeur de instellingen kan aanpassen.”

Meer zeefcapaciteit en productvriendelijk rooien

Een belangrijke wijziging aan de Kwatro is de tweedelige bunker, met een capaciteit van twaalf ton. Die opbouw biedt extra mogelijkheden om grond uit de productstroom te zeven. Volgens Windels maakt dat het mogelijk om meer reinigingscapaciteit te voorzien zonder een overnamerol te gebruiken. “Met die tweedelige bunker kunnen we extra zeven. We willen voldoende reinigingscapaciteit combineren met een productvriendelijke behandeling van de aardappelen. Een overnamerol kan immers een extra overdracht betekenen, waarbij het product beschadigd kan raken.”
Ook de rest van de zeefweg is erop gericht om grond voldoende te kunnen verwijderen. De machine beschikt over drie zeefkettingen, waarvoor verschillende steekmaten mogelijk zijn. Daarnaast kunnen kloppers op de zeefkettingen worden gemonteerd om extra grond door de ketting te laten vallen.
Na de zeefmatten volgt de Flexycleanmodule. Die bestaat uit 30 axiaalrollen waarmee de reinigingsintensiteit kan worden geregeld. De chauffeur kan de module traploos instellen van 0 tot 100%, rechtstreeks vanuit de cabine.
Dat is belangrijk omdat de omstandigheden tijdens het rooien veranderen. De hoeveelheid grond die rond de aardappelen blijft hangen, is niet altijd dezelfde. Ook de toestand van de bodem speelt een rol.
“Je kan de Flexyclean tijdens het rooien aanpassen aan de omstandigheden”, legt Windels uit. “De chauffeur kan zelf bepalen hoeveel reiniging hij nodig heeft. Zo proberen we voldoende grond te verwijderen zonder de aardappelen onnodig intensief te behandelen.”

De nieuwe Kwatro combineert capaciteit met slimme automatisering.

De machine leert zelf bijsturen

De volgende stap is dat de chauffeur niet langer alle instellingen zelf voortdurend hoeft aan te passen. Dewulf zet daarvoor in op Level X. De Kwatro op Potato Europe was uitgerust met Level X Silver. Level X Gold gaat verder door de instellingen automatisch te laten bijsturen op basis van sensoren en data-analyse.
Windels benadrukt dat het daarbij niet gaat om autonoom rijden. De chauffeur blijft aanwezig en houdt het rooiproces in de gaten. De bedoeling is vooral dat de machine zelf meer beslissingen kan nemen over de werking van de reinigingssystemen.

“Op moderne machines zijn er heel veel parameters die je moet instellen. De chauffeur moet voortdurend bezig zijn met de vraag welke instelling aangepast moet worden. Wij willen dat werk zoveel mogelijk uit handen nemen door gegevens te verzamelen en te analyseren. Op basis daarvan kan de machine zelf haar instellingen bijsturen. Dit zorgt voor een combinatie van optimale reiniging en maximale capaciteit, ongeacht de omstandigheden.”
De sensoren leveren informatie over wat er in de machine gebeurt. Door die gegevens te analyseren, moet de rooier kunnen reageren op veranderende omstandigheden. De chauffeur hoeft dan minder vaak zelf in te grijpen.

Vernieuwing van bediening en motor

Naast de software en reinigingssystemen kreeg ook de bedieningsmodule een update. De nieuwe cabine is uitgerust met een touchscreen en een vrij programmeerbare joystick. De chauffeur kan functies toewijzen aan de bedieningselementen en machine-instellingen intuïtief aanpassen via het scherm.
Ook de motor werd vernieuwd. De derde generatie Kwatro beschikt over een Scania DC13 Stage V met 550 pk. De grotere koelcapaciteit moet de machine ondersteunen bij zwaar werk. Het basisconcept met frontaal rooien, twee rupsen en een breed achterwiel blijft behouden.
De Kwatro kan, afhankelijk van de gekozen uitvoering en oogstkit, ook voor andere gewassen worden ingezet, zoals industriële wortelen, uien en cichoreiwortels.
De vernieuwingen zitten daarmee niet alleen in meer capaciteit of een nieuwe bediening. Dewulf probeert vooral de verschillende onderdelen beter op elkaar af te stemmen. De bunker en zeefweg moeten voldoende reiniging mogelijk maken, terwijl de Flexyclean de chauffeur controle geeft over de intensiteit. Met verdere automatisering wil de fabrikant vervolgens een deel van dat instelwerk overnemen. ■

© FOTO'S: TOM DEWANCKELE

Voor de derde generatie van de Kwatro blijft het basisconcept behouden, maar de bediening en software werden vernieuwd. Door de tweedelige bunker met een capaciteit van 12 ton, kan voldoende reinigingscapaciteit gecombineerd worden met een productvriendelijke behandeling.

Copyright Boerenbond

ONOVERTROFFEN
strooiprecisie

RAUCH

Axis gamma
(1 000 tot 4 200 l)

Axent
getrokken strooier
(9 400 l)

MDS voor weiden
en gewassen
(700 tot 2 000 l)

MDS voor wijn-
en boomgaarden
(500 tot 1 200 l)

Waarom kiezen voor de Rauch kunstmeststrooiers?
- ✓ Uitstekende verfkwaliteit (dubbele poedercoating)
- ✓ EMC regulatie (Axis en Axent seriën)
- ✓ Hoog aandeel corrosiebestendig roestvrij staal

AERO 32.1
(1 900 tot 3 200 l)

JOSKIN DistriTECH

Neem contact met ons op voor meer informatie
www.distritech.be

Linéa Trovata

Haal meer uit je zonnepanelen met een **batterij**

VRAAG JE STUDIE AAN!

LEDENVOORDEEL

✓ **Gratis studie**

✓ **7% korting** op hardware

✓ **1 jaar gratis** slimme sturing

VRAAG NU EEN ENERGIESTUDIE AAN EN ONTDEK
WAT EEN BATTERIJ VOOR JOUW BEDRIJF KAN BETEKENEN

www.lineatrovata.com
info@lineatrovata.com

"Wat als je nitraatresidustalen moet laten nemen?"

Ward Van der Meulen: "De nitraatresiducampagne 2026 in Vlaanderen loopt van 1 oktober tot en met 30 november. Is je bedrijf geselecteerd? Kijk het even na op het Mestbankloket. Maak tijdig een afspraak voor staalname. De procedure is gewijzigd en vergt meer stalen per bedrijf."

Vraag advies aan onze experts

Antwerpen	**data**	**enkel op afspraak**	**telefoon**	**adres**
Brecht	3, 10, 17, 24 nov & 1 dec	dinsdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	SBB, Vaartstraat 79
Sint-Katelijne-Waver	4, 18 nov & 2 dec	tweewekelijks op woensdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	SBB, Mechelsesteenweg 109 A
Geel	5, 12, 19, 26 nov & 3 dec	donderdag (9.30-12.00)	0477 34 17 77	Boerenbond, Maal 1
Vlaams-Brabant		**enkel op afspraak**		
Pepingen	2, 9, 16, 23 & 30 nov	maandag (10.00-14.00)	0473 88 21 05	Dravershof, Ninoofsesteenweg 94
Leuven	na afspraak	na afspraak	0473 88 21 05	Boerenbond, Diestsevest 40
Londerzeel	3, 17 nov & 1 dec	tweewekelijks op dinsdag (9.00-13.00)	0473 88 21 05	Gildenhuis, Gildenstraat 19
Neerlinter	5, 19 nov & 3 dec	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.30)	0473 88 21 05	KBC Verzekeringen, Kasteelstraat 8
Bekkevoort	12 & 26 nov	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.30)	0473 88 21 05	SBB, Staatsbaan 106
Limburg		**enkel op afspraak**		
Genk	na afspraak	na afspraak	011 30 37 10	Boerenbond, Jaarbeurslaan 29, 2de verdiep
Sint-Truiden	10 & 24 nov	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Tiensesteenweg 178, blok A (boven Decathlon)
Bree	5, 19 nov & 3 dec	tweewekelijks op donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Sportlaan 19 (nieuwe locatie + andere dag!)
Tongeren	12 & 26 nov	tweewekelijks op donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Aniciuspark 16
Oost-Vlaanderen		**enkel op afspraak**		
Aalst	3 & 17 nov	tweewekelijks op dinsdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Korte Keppestraat 7 bus 11
Oudenaarde	4 & 18 nov	tweewekelijks op woensdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	SBB, Wortegemstraat 22
Zottegem	5 & 19 nov	tweewekelijks op donderdag (9.30-12.00)	09 243 88 28	K40, Kloosterstraat 40
Maldegem	10 & 24 nov	tweewekelijks op dinsdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Koning Leopoldlaan 81G
Lochristi	5, 12, 19, 26 nov & 3 dec	donderdag (9.00-12.00)	0474 49 75 58	SBB, Riviersstraat 62
Sint-Denijs-Westrem	5, 12, 19, 26 nov & 3 dec	donderdag (13.00-16.00)	0474 49 75 58	Boerenbond, Kortrijksesteenweg 1144 J
Beveren	4, 18 nov & 2 dec	tweewekelijks op woensdag (13.00-16.00)	0477 34 17 77	SBB, Gentseweg 188
West-Vlaanderen		**enkel op afspraak**		
Diksmuide	2, 9, 16, 23 & 30 nov	maandag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	SBB, Kaaskerkestraat 100
Roeselare	3, 10, 17, 24 nov & 1 dec	dinsdag (9.00-16.00)	051 26 03 80	Boerenbond, Diksmuidsesteenweg 406
Veurne	4, 18, 25 nov & 2 dec	woensdag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	Dienstencentrum De Zonnebloem, Zuidstraat 67
Loppem	3, 10, 17, 24 nov & 1 dec	dinsdag (13.00-16.00)	0474 49 75 58	SBB, Autobaan 6A
Gistel	3, 17 nov & 1 dec	tweewekelijks op dinsdag (9.00-11.30)	0474 49 75 58	Vrijetijdscentrum Zomerloos, Sportstraat 1
Ieper	10 & 24 nov	tweewekelijks op dinsdag (9.30-13.00)	09 243 88 28	SBB, Diksmuidseweg 95
Zwevegem	25 nov	tweewekelijks op woensdag (9.00-12.00)	09 243 88 28	SBB, Harelbeekstraat 169
Tielt	12 & 26 nov	tweewekelijks op donderdag (9.00-12.30)	09 243 88 28	SBB, Sint-Janstraat 185

BOEREN BOND adviseert

Meer info over fyto, antwoorden op vragen, instructies en ledenvoordelen vind je op onze website. Of maak een afspraak voor een van onze zitdagen. ***Het eerste halfuur is gratis.*** *Je kan ook bellen naar onze infolijn 016 28 61 61 of mailen naar info@boerenbond.be.*

Boerenbond
Copyright Boerenbond

“Willen we voor ons voedsel echt afhankelijk worden van landen buiten Europa?”

© IVAN DE CLERCQ

Geert Laureys

“Goede en slechte voorbeelden van internationale handel”

De pluimveehouderij is een sterke sector in ons land. Internationale handel is er geen taboewoord, maar een gelijk speelveld is wel een basisvereiste. “De Europese deur staat wagenwijd open voor Oekraïense eieren, zonder dat ze voldoen aan de Europese regels. Dat is een schoolvoorbeeld van hoe internationale handel niet hoort te zijn.”

Geert Laureys (60) heeft samen met zijn echtgenote Christine Raes een leghennenbedrijf met locaties in Lokeren en Zwalm. Dagelijks vertrekken op het bedrijf zo’n 140.000 eieren. Dat zijn veel eieren, maar een overschot heeft ons land niet. “We zijn niet meer volledig zelfvoorzienend in eieren. Ook Europa flirt met de grens van de zelfvoorziening”, weet Geert.

Witte en bruine

De eieren die vandaag van de band bij Geert rollen zijn geen bruine maar witte eieren. “Het gevolg van de wensen van Belgische supermarkten in concurrentie met Nederlandse ketens die ook actief zijn in ons land”, weet Geert. Wat elders in Europa en de wereld gebeurt, beïnvloedt onze productie. Als voorzitter van de sectorvakgroep Pluimvee zet Geert de internationale handelsrelaties vaak op de agenda.

Mooie voorbeelden

“Er zijn zeker positieve voorbeelden te geven van mondiale handel, ook in de pluimveesector. Legkippen worden aan het einde van hun ronde afgezet als soepkip. In West-Europa is er weinig vraag naar, maar in Sub-Saharaans Afrika zijn deze soepkippen een delicatesse. Een ander voorbeeld is de export van hoogkwalitatief eiwitpoeder naar Japan. Het eiwitpoeder van bij ons voldoet aan de strenge normen daar, waardoor het ook gewild is. Dat soort handel moeten we behouden.”

Geert Laureys ziet dus zeker mooie voorbeelden van internationale handel, waarbij iedereen wint. Maar er zijn ook andere voorbeelden, waar maar weinig winnaars lijken te zijn. “Het schoolvoorbeeld hiervan is de import van Oekraïens kippenvlees en Oekraïense eieren. Met de start van de Oekraïne-oorlog heeft Europa de deuren geopend voor deze eieren, afkomstig uit megaboerderijen.”

Die Oekraïense eieren vormen een oneerlijke concurrentie. “Er is totaal geen gelijk speelveld. De kippen zitten er in kleine kooien die hier al lang verboden zijn. Ook rond het antibioticagebruik is er nauwelijks een beleid en de salmonella-aanpak is er veel losser of zelfs onbestaande. Al deze kostenverhogende elementen hebben zij niet, maar hun eieren liggen in sommige kleinere lokale stedelijke supermarkten gewoon in de winkelrekken.”

Geen afhankelijkheid

In de handel met Oekraïne en ook Mercosur belooft Europa zelf dat de lat voor import zal worden gelijkgelegd. Zelfs mocht dat in de feiten zo zijn - wat vandaag niet zo is - kijkt Geert met enige terughoudendheid naar deze handelsstromen. “In streken waar ze twee oogsten per jaar hebben en veel soja telen, zullen ze mogelijk zelfs wanneer de lat daadwerkelijk even hoog gelegd wordt, nog altijd goedkoper kunnen produceren dan wij. Nu zijn we voor eieren niet meer zelfvoorzienend en daardoor kan dat nog verder dalen. Willen we voor ons voedsel echt afhankelijk worden van landen buiten Europa?” ■ IVAN DE CLERCQ

GIEL BOEY, ADVISEUR STUDIEDIENST

Handel? Ja, maar niet ten koste van onze boeren

Buitenlandse handel is belangrijk voor onze Vlaamse land- en tuinbouw. Zeker voor Vlaanderen: één op drie banen in Vlaanderen is afhankelijk van buitenlandse handel. Handel in landbouwproducten helpt tekorten en overschotten op elkaar af te stemmen, zorgt voor een gevarieerd aanbod en biedt afzetkansen voor producten waarvoor elders meer vraag bestaat, en dus voor meerwaardecreatie. Boerenbond is dan ook niet tegen handel of bilaterale handelsakkoorden. De vraag is onder welke voorwaarden die handel plaatsvindt, en die voorwaarden zijn cruciaal in onze beoordeling.

Handelsakkoorden als waardevol instrument

Handelsakkoorden - bilateraal of multilateraal - zijn een goed instrument om betere afspraken te maken en voorwaarden goed te verankeren. Bij voorkeur gebeuren die afspraken tussen grote handelsblokken die een wederzijds belang hebben. Voor Boerenbond begint een goed handelsakkoord dan ook bij wederzijds respect voor gevoelige producten. Dat zijn producten die snel nadeel zouden ondervinden bij meer marktoegang voor een van de partijen. Daarnaast moet de balans binnen de landbouwsector kloppen. Landbouw mag geen pasmunt zijn voor voordelen in andere sectoren.

het bekende principe van ‘wagens voor koeien’ of ‘cars for cows’. De toegang voor land- en tuinbouwproducten wordt vaak als laatste onderhandeld, wat de mogelijkheid ▸

© JORIS SNAET

Boerenbond Copyright

Giel Boey, adviseur Studiedienst

om als pasmunt te worden ingezet vergroot. In de onderhandelingen over tarieven die op de import van producten worden geheven en quota (lees: de hoeveelheden die kunnen geïmporteerd worden aan een bepaald tarief), worden soms grote toegevingen gedaan om het akkoord over de eindstreep te trekken, met alle gevolgen vandien.

Europese producent en consument niet bedriegen

Tot slot moeten onze maatschappelijke keuzes over voedselveiligheid, productiemethoden, dierenwelzijn en duurzaamheid overeind blijven in handelsafspraken. Anders bedrieg je zowel de Europese consument als de producent. De producent kan moeilijk concurreren doordat hij aan strenge standaarden moet voldoen die niet voor importproducten gelden en de consument koopt producten uit het rek waarvan hij denkt dat ze voldoen, maar waar dat tot op heden niet zo is. Dat vraagt niet alleen afspraken op papier, maar ook controles, borging en de mogelijkheid om in te grijpen wanneer garanties ontbreken. Dit moet dringend worden bijgestuurd in het Europese handelsbeleid. Het is ondertussen ook geen vraag meer van enkel de land- en tuinbouwsector, ook industriële sectoren roepen om het afdwingen van een gelijk speelveld, bijvoorbeeld met China.

Het handelsakkoord tussen de Europese Unie en Mercosur toont waarom die voorwaarden ertoe doen. Sinds 1 mei wordt het tussentijdse handelsakkoord tussen de EU en de Mercosurlanden voorlopig toegepast. Definitieve goedkeuring door het Europees Parlement is daarmee niet vervangen. Het is nog wachten op een opinie van het Europees Hof van Justitie, waarna het parlement al dan niet zal kunnen stemmen. Boerenbond blijft zich verzetten tegen het akkoord zoals het voorligt: vooral de gevolgen voor gevoelige sectoren zoals rundvlees, pluimvee en suiker, en het ongelijke speelveld op het vlak van productienormen en ontbrekende controle en borging, wegen zwaar. De Europese Commissie wijst op uitvoerkansen en beschermingsmaatregelen; voor Boerenbond nemen die de fundamentele bezwaren niet weg. De bezorgdheid over controle werd in september bijzonder concreet.

Voor Boerenbond begint een goed handelsakkoord bij wederzijds respect voor gevoelige producten.

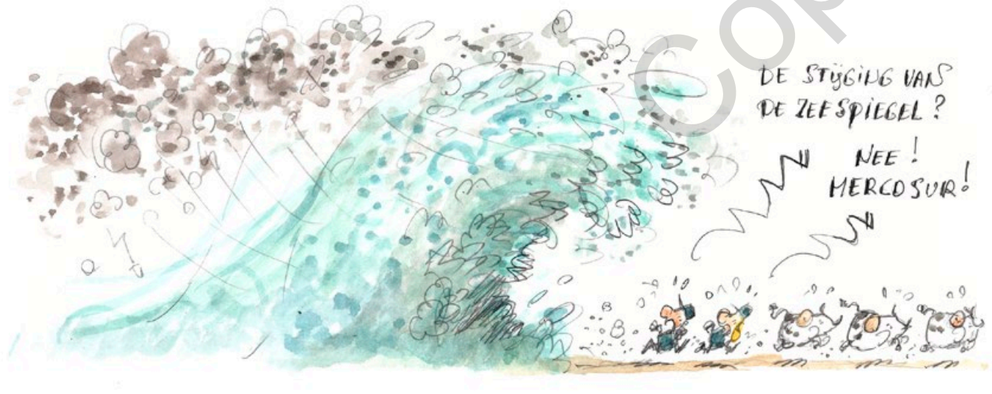
Vanaf 3 september werd de invoer van Braziliaans rund- en pluimveevlees opgeschort omdat Brazilië onvoldoende garanties kon geven over de naleving van Europese voorschriften rond het gebruik van antibiotica in de veehouderij. Boerenbond juicht toe dat de controle ingrijpt, maar benadrukt wel dat productveiligheid slechts een deel van het verhaal is. Ook verdere borging én verschillen in productiestandaarden, zoals dierenwelzijn en duurzaamheid, blijven relevant voor eerlijke concurrentie.

Elk akkoord wordt getoetst

Het akkoord met **India** laat zien dat een andere aanpak mogelijk is. De onderhandelingen werden op 27 januari afgerond en het akkoord ligt voor bij de Raad met het oog op ondertekening. Het is dus nog niet van kracht. Boerenbond beoordeelt de gevonden balans tussen gevoelige sectoren aan beide zijden gunstiger dan bij Mercosur, maar blijft aandacht vragen voor gelijkwaardige productienormen en een eerlijk speelveld, bijvoorbeeld wanneer het gaat om de al geïmporteerde suiker.
Ook het handelsakkoord met **Australië** vraagt een genuanceerde beoordeling. Boerenbond ziet dat landbouw er niet op dezelfde manier als pasmunt voor de industrie lijkt te zijn gebruikt en dat de kloof in productiestandaarden kleiner is dan bij Mercosur. Tegelijk kunnen echter extra invoermogelijkheden voor rundvlees en suiker niet los worden bekeken van eerdere handelsakkoorden. Voor kwetsbare sectoren telt de optelsom van alle toegevingen.
CETA, het handelsakkoord met **Canada**, is er een dat bij velen nog nazindert. Boerenbond was op basis van ons standpunt niet tegen het akkoord, gezien er voldoende afspraken werden gemaakt over mogelijk te importeren hoeveelheden én duurzaamheidsvoorwaarden werden opgelegd. Op dit moment heeft het akkoord bewezen dat onder deze voorwaarden de EU geen afzetmarkt blijkt te zijn voor het veelbesproken Canadees rundvlees.
Het akkoord met het **Verenigd Koninkrijk** illustreert een ander probleem: handel kan zonder invoerrechten toch moeilijker worden. Na de brexit is de Britse wetgeving namelijk niet meer volledig gealigneerd met de Europese. Het handels- en samenwerkingsakkoord geldt sinds 2021, maar grensformaliteiten en sanitaire en fytosanitaire vereisten kosten exporteurs tijd en geld. Voor onder meer de sierteelt is vlotte handel van belang. Boerenbond wil daarom werkbare afspraken die controles zorgvuldig houden en onnodige vertraging beperken. Hier lijkt ook een doorbraak in te komen op 20 november, wanneer een Brits-Europese top verdere afspraken zal bestendigen die de sanitaire en fytosanitaire voorwaarden opnieuw 'dynamisch' zullen aligneren en er opnieuw vlottere toegang tot elkaars markt komt.
Sinds het conflict in **Oekraïne** zoeken vele landbouwproducten, zoals granen, kippenvlees, suiker en eieren een andere weg dan die van de wereldmarkt. De Europese Unie stelde tijdelijk (maar ondertussen langdurig) zijn markten open voor producten aan bepaalde quota aan lagere tarieven. Bijvoorbeeld voor suiker verveelvoudigde de export naar de EU wegens de gunstige omstandigheden. Hoewel de oorspronkelijke bedoeling was dat de Oekraïense landbouwproducten, via de EU, hun weg naar de wereldmarkt konden vinden, bleven echter grote hoeveelheden in Europese grenslanden en daarbuiten. Dit is geen goede evolutie en zet grote druk op de prijsvorming, gezien er beperktere sanitaire en fytosanitaire voorwaarden of productievoorwaarden gesteld worden en gezien Oekraïense landbouwproducten zeer competitief zijn op de wereldmarkt.
Ook de toetredingsprocedure van Oekraïne tot de Europese Unie speelt hierin een rol. Boerenbond vindt echter dat er geen sprake kan zijn van toetreding tot de Europese eengemaakte markt, indien er niet aan het volledig Europese acquis voldaan is. Lees: alle EU-wetgeving moet volwaardig geïmplementeerd zijn.

Ook inputzijde relevant

Eerlijke handel gaat ook over de kosten waarmee onze landbouwers produceren. Het Europese koolstofcorrectiemechanisme aan de grens, **CBAM**, geldt sinds 1 januari van dit jaar ook voor ingevoerde kunstmest, bovenop reeds geldende zogenaamde antidumpingtarieven.
Het moet koolstoflekkage tegengaan, maar zet de prijs en beschikbaarheid van meststoffen onder druk. Boerenbond pleit voor bijsturing, duidelijkheid over de kosten en meer ruimte voor circulaire substitutie uit dierlijke mest. De EU schrapte intussen invoertarieven op bepaalde stikstofhoudende meststoffen tot eind mei 2027. Dat volstaat echter niet zonder het nemen van verdere structurele maatregelen.
Ook de **Europese ontbossingsverordening** verhoogt de kosten aan inputzijde. Zo leiden de verregaande Europese maatregelen om ontbossing tegen te gaan niet enkel tot problemen in de EU, maar werkt het ook kostprijsverhogend voor importproducten zoals soja. De federatie van Belgische mengvoederfabrikanten signaleerde onlangs een kostprijsverhoging van 30 euro per ton sojaschroot, of 3 euro per ton mengvoeder. ■

Landbouw mag geen pasmunt zijn voor voordelen in andere sectoren.

Giel Boey
adviseur Studiedienst
giel.boey@boerenbond.be

Een win-win voor alle partijen

De rode draad is helder. Boerenbond wil handel die waarde creëert voor producenten én Europese verplichtingen en afspraken nakomt. Eerlijk voor producent en eerlijk voor de consument. Importketens moeten het Europese lastenboek volgen om de Europese markt van 450 miljoen consumenten te betreden.
Daarenboven moeten gevoelige sectoren voldoende beschermd zijn, moeten afspraken controleerbaar en afdwingbaar zijn en moet Europa zijn eigen landbouwers de ruimte geven om te investeren en te concurreren. Dat is een deal die voor iedereen kan opleveren.

"Boerenbond wil handel die waarde creëert voor producenten én Europese afspraken en verplichtingen nakomt."

Boerenbond Copyright

Liesbet Corthout

“Er is nog een leven naast het bedrijf”

Een paard had Luc Fleerackers in zijn jeugd nooit van dichtbij gezien, maar toen hij trouwde met een paardenminnende echtgenote kregen de dochters al snel de microbe te pakken en werd hij ‘ponyouder’ bij de LRV, de Landelijke Rijverenigingen. Intussen verruilde dochter 1 de pony’s voor de paarden en koos dochter 2 resoluut voor het voetbal. Luc is dus noodgedwongen, maar met héél veel enthousiasme, te vinden naast de zijlijn van menig training. En dat terwijl hij en zijn echtgenote meer dan voltijds actief zijn op hun aardbeienbedrijf.

Hoe ben jij in de aardbeienteelt terechtgekomen?
“Mijn vader begon in 1983 met aardbeien. Zelf ging ik tuinbouwschool volgen. Daar heb ik mijn vrouw leren kennen. Wij besloten om het aardbeienbedrijf over te nemen. In 2008 kochten we het naburige bedrijf waar vroeger tomaten geteeld werden. We schakelden het om naar aardbeien en vernieuwden bijna alles. Vandaag telen we 2,7 hectare aardbeien.”

Hoe verdelen jullie het werk?
“Er is geen strikte taakverdeling. De administratie doen we samen, al neem ik daarvan het grootste deel voor mijn rekening. Voor de rest springen we bij waar dat nodig is. Dat past bij ons.”

Hoe ziet jullie seizoen eruit?
“We plukken van eind maart tot ongeveer half december. Daarna ruimen we alles op en maken we ons klaar voor het nieuwe seizoen. In januari planten we alweer voor de vroegste oogst. Vooral de arbeidspieken blijven een uitdaging. Door het weer weet je soms pas laat wanneer bepaald werk nodig is. Daarop anticiperen is moeilijk.”

Een seizoen dat net op zijn drukst is wanneer ook de LRV-wedstrijden in volle actie zijn. Da’s een uitdaging, want de paarden spelen in jullie gezin een belangrijke rol.
“Mijn vrouw reed vroeger, in haar jeugd, bij LRV. De microbe sloeg over en onze twee dochters, Mirthe en Lenthe, sloten zich aan bij de ponyclub in Lichtaart. Lenthe

> **“LRV voelt als samenwerken in een grote familie.”**

koos later voor voetbal. Daardoor zitten we op zaterdag vaak langs het voetbalveld en op zondag bij de paarden. Mirthe is intussen zestien en maakt de overstap van de pony’s naar de paarden. De paarden staan aan huis en ze kan hier ook trainen. Nu ze wat ouder is, doet ze dat zelfstandig. Dat maakt het wel makkelijker.”

Het vraagt toch nog altijd veel tijd naast het bedrijf.
“Zeker, maar je krijgt er veel voor terug. De ponytijd was intensief, maar ook heel mooi. Nu er een pony vertrekt, beseffen we dat die periode echt voorbijgaat. Kinderen worden groter, dat kun je niet tegenhouden.”

Wat betekent de club voor jullie?
“Bij LRV wordt verwacht dat ouders meehelpen bij activiteiten. Het voelt als samenwerken in een grote familie. Je werkt allemaal samen. Veel leden rijden zelf niet meer, maar blijven komen voor de gezelligheid. Dat zullen wij waarschijnlijk ook doen. Het is een manier om onder de mensen te komen en buiten te zijn.”

Waarom is dat zo belangrijk?
“Je kunt altijd blijven werken, maar er is nog een leven naast het bedrijf. Je mag er geen slaaf van zijn. Daarom willen we ook niet uitbreiden. De huidige oppervlakte is werkbaar en laat ruimte voor ons gezin en onze hobby’s.”

Wat wil je nog veranderen op het bedrijf?
“We bekijken vooral investeringen in energie. Vandaag verwarmen we met steenkool, maar omschakelen is niet eenvoudig: gas, hoogspanning en andere voorzieningen liggen ver weg. Dat wordt een uitdaging. Groei op zich is niet ons doel. We willen het bedrijf goed blijven runnen én tijd houden voor het leven ernaast.” ■

Bekijk de video over Luc via deze QR-code

Luc en Anne vinden het belangrijk genoeg tijd vrij te hebben voor hun gezin.

Identi-kit

Naam: Luc Fleerackers (38)

Getrouwd met Anne Wolput (36)
Papa van Mirthe (16) en Lenthe (14)

Woonplaats: Lichtaart (Antwerpen)

Hobby’s: sportactiviteiten van de kinderen, lopen

Een van Lucs hobby’s is lopen, hier samen met zijn jongste dochter.

Via zijn echtgenote Anne rolde Luc in de paardenwereld.

Copyright Boer&Tuinder

VLAAMS-BRABANT

Bedrijfsgilde Pajottegem organiseerde in de winter van 2025-2026 een vormingsavond rond artificiële intelligentie (AI) in de landbouw. Robby Cloesen, consulent digitale innovatie bij Boerenbond, nam de aanwezige landbouwers mee in de mogelijkheden van AI, databeheer en automatisering op het landbouwbedrijf. De boodschap was duidelijk: digitalisering hoeft geen ver-van-mijn-bedshow te zijn. Met gerichte toepassingen kan technologie vandaag al tijd besparen, het overzicht versterken en bedrijfsbeslissingen ondersteunen.

Lukas Cuyle, regioconsulent

Wil je deze vorming ook boeken, neem contact met robby.cloesen@boerenbond.be

Bedrijfsgilde Pajottegem zet landbouwers op weg met AI

Landbouwers uit de regio herkennen de uitdagingen waarmee de sector kampt: stijgende loonkosten, moeilijk te vinden personeel en de nood om medewerkers goed in te werken. Tegelijk groeit de hoeveelheid administratie en beschikbare bedrijfsdata. Digitale hulpmiddelen kunnen helpen om repetitieve taken te vereenvoudigen, gegevens beter te benutten en sneller tot bruikbare inzichten te komen.

AI als hulpmiddel, niet als doel op zich

Tijdens de vorming stond niet de technologie op zich centraal, maar wel de vraag wat ze concreet kan betekenen op een landbouwbedrijf. Artificiële intelligentie kan grote hoeveelheden gegevens verwerken en patronen herkennen, maar de landbouwer blijft degene die de resultaten interpreteert en beslissingen neemt.
Dat uitgangspunt is belangrijk. AI vervangt geen vakkennis, ervaring of gezond boerenverstand. Ze kan wel ondersteuning bieden wanneer gegevens uit verschillende bronnen samenkomen, bijvoorbeeld uit machines, weerstations, satellietbeelden, sensoren of administratieve documenten. Zo ontstaat een duidelijker beeld van wat er op het bedrijf en op het perceel gebeurt.
Ook onderzoek naar precisielandbouw toont dat sensoren, drones, data en AI kunnen bijdragen aan betere beslissingen over onder meer bemesting, irrigatie, gewasbescherming en bedrijfsopvolging.

De uitdaging bestaat erin om die technologie voldoende betrouwbaar, betaalbaar en bruikbaar te maken voor de dagelijkse praktijk. Een mooi voorbeeld hiervan zijn drones die taakkaarten maken van de aanwezige onkruiddruk om zo dan vervolgens de spuitmachine gericht bespuitingen te laten uitvoeren. Resultaat: lagere kosten door een reductie in hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen die nodig is, minder druk op het milieu en een betere gewasproductie omdat de gezonde planten geen gewasbeschermingsmiddelen toegediend krijgen en dus ook geen nefaste gevolgen ondervinden van de gewasbeschermingsmiddelen.

Van satellietbeelden tot slimmere administratie

Robby Cloesen gaf tijdens de avond een overzicht van toepassingen die landbouwers vandaag al kunnen verkennen. Daarbij ging aandacht naar zowel teelt- als bedrijfsmanagement. Een eerste voorbeeld is slimme perceelsanalyse op basis van satelliet- of dronebeelden. Die beelden kunnen verschillen binnen een perceel zichtbaarder maken, bijvoorbeeld in groei, bodembedekking of gewasontwikkeling. Dat helpt om gerichter te gaan kijken op het veld en maatregelen beter af te stemmen op de lokale situatie. Boerenbond bouwde rond dit thema al expertise op, onder meer in de toepassing van AI voor de detectie van knolcyperus op dronebeelden.
Ook digitale hulpmiddelen voor planning, monitoring en bemesting bieden kansen. Denk aan toepassingen die gegevens uit verschillende bronnen samenbrengen en omzetten in een overzicht dat bruikbaar is op het juiste moment. De meerwaarde zit niet in zo veel mogelijk data verzamelen, maar in informatie die helpt om een concrete vraag te beantwoorden.

Kleine stappen maken het verschil

Een belangrijk onderdeel van de vorming was de praktische haalbaarheid. Niet elk landbouwbedrijf hoeft meteen te investeren in complexe systemen of dure apparatuur. Vaak begint digitalisering met een duidelijke vraag: welke terugkerende taak kost vandaag te veel tijd? Welke gegevens ontbreken om een beslissing beter te onderbouwen? Of waar gaat informatie verloren tussen papier, telefoon, machine en computer?
Van daaruit kunnen landbouwers stap voor stap werken. Een eerste oefening met digitale documentverwerking, een beter overzicht van perceelsgegevens of een eenvoudige planningstool kan al een verschil maken. Zo groeit ook het vertrouwen om later verdere toepassingen te onderzoeken.
Die aanpak sluit aan bij de realiteit van gemengde en middelgrote bedrijven. Technologische vooruitgang moet niet leiden tot meer complexiteit. Ze moet juist helpen om het werk overzichtelijker en werkbaarder te maken.

Ook aandacht voor drempels en databeheer

Wat gebeurt er met bedrijfsgegevens? Welke toepassing is betrouwbaar? Hoeveel tijd vraagt het om met een nieuw systeem te leren werken? En levert een digitale tool daadwerkelijk iets op voor het bedrijf?

AI voor efficiënter werken en slimme keuzes in de landbouw.

Dat zijn terechte vragen. Een Europese studie over AI-ondersteunde beslissingshulpen in de landbouw wijst erop dat de invoering ongelijk verloopt, vooral door uitdagingen rond gegevenskwaliteit, koppelingen tussen systemen, kosten en gebruiksgemak. Daarom zijn toepassingen die transparant zijn en aansluiten bij bestaande werkwijzen cruciaal.
De vorming benadrukte dan ook dat landbouwers niet alles alleen moeten uitzoeken. Kennis delen binnen een bedrijfsgilde, ervaringen uitwisselen en advies vragen, verlaagt de drempel om met nieuwe digitale toepassingen aan de slag te gaan.

Positieve reacties en blik vooruit

De reacties vanuit de bedrijfsgilde Pajottegem waren bijzonder positief. Landbouwers waardeerden vooral de heldere uitleg, de herkenbare voorbeelden en de concrete insteek. Digitalisering werd niet voorgesteld als een verplichting of als een toekomstbeeld, maar als een mogelijke hefboom voor een sterker en beter georganiseerd bedrijf. De bedrijfsgilde wil daarom ook in de toekomst blijven inzetten op vorming rond AI, databeheer en digitalisering. ■

Copyright Boerenbond

Hans Mommerency, provinciaal secretaris

Beleidsplan Ruimte West-Vlaanderen definitief

Met het Beleidsplan Ruimte West-Vlaanderen krijgt de provincie een nieuw kompas richting 2050.

Dit voorjaar keurde de provincieraad het Beleidsplan Ruimte West-Vlaanderen definitief goed. Daarmee wordt het vroegere provinciaal ruimtelijk structuurplan (PRS) integraal vervangen en krijgt de provincie een nieuw kompas richting 2050. In een regio waar de ruimte schaars is en waar landbouw tegelijk economische motor, landschapsbeheerder én voedselproducent is, verdient één vraag extra aandacht: welke plaats krijgt de landbouw in deze nieuwe ruimtelijke koers?

WEST-VLAANDEREN

Het Beleidsplan Ruimte West-Vlaanderen bestaat uit een strategische visie met de grote ruimtelijke principes en uit beleidskaders die deze visie vertalen naar concrete acties. Na een lang traject van overleg en publieke raadpleging werd het plan in april 2026 definitief vastgesteld.
Voor Boerenbond was dit proces belangrijk omdat thema's zoals water, klimaat, open ruimte en rechtszekerheid voor landbouw er stevig in verankerd zijn. Via het provinciaal bestuur werden tijdens het participatietraject verschillende voorstellen, aanpassingen en aandachtspunten ingebracht.

Landbouw als hoeksteen van open ruimte

De strategische visie vertrekt vanuit de vaststelling dat West-Vlaanderen een beperkte oppervlakte heeft, maar geconfronteerd wordt met veel ruimteclaims. Daarom wil de provincie de open ruimte maximaal vrijwaren voor haar hoofdfuncties: landbouw, natuur en recreatief medegebruik. Landbouw krijgt daarbij een centrale plaats. Grondgebonden landbouw wordt erkend als belangrijkste beheerder van de open ruimte en grotere aaneengesloten landbouwgebieden moeten behouden en versterkt worden.

Water en bodem als leidraad

Een tweede belangrijk uitgangspunt is dat bodem, reliëf en waterhuishouding steeds meer bepalend worden voor ruimtelijke keuzes. Ook voor landbouw zijn die factoren cruciaal. Het beleidsplan koppelt de toekomst van de voedselproductie aan bodemkwaliteit, waterbeschikbaarheid en erosiegevoeligheid. Grondloze productiesystemen vragen bovendien om een zorgvuldige landschappelijke inpassing, bij voorkeur via clustering in plaats van verspreiding in de open ruimte.

Rechtszekerheid en toekomstperspectief

Het beleidsplan erkent West-Vlaanderen expliciet als landbouwprovincie, met een sterke verwevenheid tussen primaire productie, toeleveranciers en agro-industrie. Een belangrijke doelstelling is het bieden van een rechtszeker toekomstperspectief voor duurzame landbouw. De provincie wil voldoende ruimte vrijwaren voor landbouw én tegelijk ontwikkelingskansen creëren voor innovatie, kennisopbouw en nieuwe technologieën. Landbouw wordt daarmee niet alleen gezien als gebruiker van de open ruimte, maar ook als economische pijler die mee richting geeft aan keuzes over infrastructuur, energie en water.

Van visie naar uitvoering

De kracht van een beleidsplan zit uiteindelijk in de doorwerking. Het beleidsplan werkt hiervoor met zes beleidskaders, waarvan meerdere rechtstreeks inspelen op landbouw en open ruimte. Het gaat om de kaders '*Fysisch systeem als basis voor een klimaatbestendige ruimte*' (water, droogte, infiltratie), '*Ruimte voor niet-verweefbare economische en andere activiteiten*' (druk op open ruimte en locatiekeuzes), maar ook '*Transformatie van gebouwenclusters en omgeving in agrarisch gebied*' (de omgang met vrijgekomen landbouwsites en zonevreemde dynamieken). Samen bepalen ze de richting hoe provincie, gemeenten en vergunningverleners naar toekomstige ruimtevragen van elke sector zullen kijken.

Klimaatbestendige open ruimte

Het beleidsplan ziet landbouw niet alleen als voedselproducent, maar ook als beheerder van bodem, water en biodiversiteit. Daarom zet de provincie in op een klimaatbestendige open ruimte, met aandacht voor waterbeschikbaarheid, infiltratie, erosiebestrijding en bodemkwaliteit. Daarbij worden ook waterkwaliteit, natuur en landschappelijke impact mee afgewogen. Het plan sluit aan bij het Vlaamse AGNAS-beleid (Afbakening van de Gebieden van de Agrarische en Natuurlijke Structuur) dat richting geeft aan het vrijwaren van landbouw- en natuurfundamenten in de open ruimte.

Transformatie in agrarisch gebied

Een uitdagend luik is de omgang met vrijgekomen landbouwsites en zonevreemde functies. De provincie kiest hierbij voor een duidelijke volgorde: eerst wordt gezocht naar agrarisch (her)gebruik, eventueel aangevuld met verbreding of nieuwe verdienmodellen. Pas wanneer dat niet haalbaar is, kunnen andere functies worden overwogen, maar enkel op maat van de omgeving en zonder de kernversterking te ondergraven.
Nieuwe ontwikkelingen mogen geen bijkomende verharding of bebouwing veroorzaken, moeten de mobiliteitsimpact beperken en rekening houden met de omgeving. In sommige gevallen wordt ontharding zelfs als voorkeursoplossing naar voren geschoven.

Ook impact via economie, energie en wonen

Daarnaast hebben ook andere beleidskaders gevolgen voor landbouw.
Voor economische activiteiten geldt dat eerst ruimte moet worden gezocht binnen bestaande bebouwde zones voordat open ruimte wordt aangesneden.
Voor energieproductie ligt de nadruk op zonnepanelen op daken en gevels. Nieuwe concepten zoals agrovoltaics worden niet uitgesloten, maar mogen landbouw en biodiversiteit niet in het gedrang brengen.
Tot slot ziet de provincie kansen voor een sterkere samenwerking tussen landbouw en dorps- of stadskernen, onder meer via korte keten, CSA-bedrijven en lokale voedselproductie. Tegelijk moet de recreatieve druk op de open ruimte beheersbaar blijven.

Is West-Vlaanderen in 2050 nog een landbouwprovincie?

Boerenbond doet zijn best om binnen het kader van dit plan en de geschetste beleidskaders de noodzakelijke flexibiliteit in bedrijfskeuzes en bedrijfsvoering, vrijheid van teeltkeuzes en beschikbare kwalitatieve landbouwgronden te verdedigen en te vrijwaren. Toch komen er zeker nog onduidelijkheden en mogelijk bedreigingen naar boven. We zullen die samen én in overleg met de lokale bedrijfsgilden en regioraden aanpakken via informatie, vorming, vertegenwoordiging en dialoog.

Een uitgebreid artikel lees je op www.boerenbond.be/br-west ■

www.west-vlaanderen.be/ruimtelijke-planning/beleidsplan-ruimte/documenten-beleidsplan-ruimte-west-vlaanderen

Wat betekent dit voor het landbouwbedrijf?

- **Water en bodem tellen zwaarder mee:** investeringen in waterbuffering, infiltratie, erosieremming en bodemkwaliteit passen binnen de logica van het plan en zullen vaker als 'koppelkans' worden verwacht bij projecten of nieuwe plannen.
- **Zuinig ruimtegebruik wordt de norm:** uitbreiden blijft mogelijk, maar de reflex verschuift naar compacter bouwen, functies stapelen en bestaande ruimte beter benutten.
- **Landschappelijke inpassing is geen bijzaak:** vooral bij grondloze of grootschalige landbouwinfrastructuur weegt de landschappelijke impact expliciet mee.
- **Transformatie van landbouwsites krijgt een 'ladder':** eerst agrarisch hergebruik, dan pas andere functies die landbouw niet hinderen en kernversterking niet ondermijnen; ontharding als eindpunt waar nodig. Men gaat er bij zonevreemde transformaties van uit dat de omgeving (omliggende percelen) van de gebouwenclusters terug beschikbaar wordt voor land- en tuinbouw.
- **Meer nood aan gebiedsafspraken:** het plan schuift gebiedsvisies en samenwerking naar voren. Dat biedt kansen om landbouwbelangen (water, bereikbaarheid, openruimtekwaliteit) collectief te borgen, maar vraagt ook actieve aanwezigheid aan de tekentafel. De uitdaging is duidelijk: voldoende ruimte vrijwaren voor een rendabele en toekomstgerichte landbouw. Daarom blijft een sterke landbouwstem in de plannenmakerij essentieel.

Copyright Boerenbond

Loes Dewulf, regioconsulent

Nieuwe infobordjes maken bufferstroken zichtbaar

OOST-VLAANDEREN

Steeds meer landbouwers leggen beschermings- en bufferstroken aan langs waterlopen en perceelsranden. Die stroken helpen de waterkwaliteit verbeteren, bevorderen de biodiversiteit en beperken erosie. Omdat deze inspanningen vaak weinig zichtbaar zijn voor het brede publiek, ontwikkelde Boerenbond nieuwe infobordjes die voorbijgangers informeren over hun nut.

De bordjes informeren wandelaars en fietsers op een positieve manier over de rol van bufferstroken in het landschap. Tegelijk maken ze duidelijk dat deze zones niet bedoeld zijn om te betreden. Bufferstroken kunnen hun functie enkel optimaal vervullen wanneer ze ongestoord blijven. Door de stroken te respecteren, helpt ook het brede publiek mee aan schoner water en meer biodiversiteit.

Hier werken landbouwers aan schoner water en meer biodiversiteit. Bedankt om deze strook niet te betreden.

Op de bordjes staat de boodschap: '*Hier werken landbouwers aan schoner water en meer biodiversiteit. Bedankt om deze strook niet te betreden.*' Via een QR-code kunnen geïnteresseerden bovendien meer informatie vinden over het belang en de werking van buffer- en beschermingsstroken. ■

Wil je als land- of tuinbouwer ook een bordje plaatsen langs een buffer- of beschermingsstrook? Dan kun je het aanvragen bij je regioconsulent.

© FOTO'S: LIESBET CORTHOUT

Boerenbondvoorzitter Lode Ceyssens, Geerft Derycke (voorzitter Bedrijfsgilde Schelde-Leie, links) en Steven Van der Looven (voorzitter Bedrijfsgilde Nazareth) plaatsen gezamenlijk het eerste bordje.

Heidi Pinxten, regioconsulent

Drie grote projecten tekenen de toekomst van de Voerstreek

De Voerstreek staat de komende jaren voor belangrijke keuzes. Er lopen verschillende ruimtelijke, landbouw- en natuurprojecten die mee bepalen hoe het landschap, de landbouw en de omgeving er in de toekomst zullen uitzien. De drie belangrijkste hierin, die ook dwingend van aard zijn, zijn een landinrichtingsproject, het maatwerkgebied en de opstart van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP). Ook een natuurbeheerplan voor de ANB-domeinen lag recent in openbaar onderzoek. Samen zullen deze projecten een grote invloed hebben op de toekomst van de streek.

LIMBURG

Landinrichtingsproject

Momenteel voert de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een onderzoek naar de opportuniteit en haalbaarheid van een landinrichtingsproject. Hiermee kunnen letterlijk een aantal gebieden heringericht worden. De uitdaging is om landbouw, natuur, waterbeheer en landschap een plaats te geven binnen één geïntegreerde aanpak. Bij een eventuele goedkeuring door de minister komt er een scala aan instrumenten beschikbaar om die herinrichting te realiseren - denk aan gebruiksruil, vrijwillige herverkaveling en een lokale grondenbank. Deze instrumenten kunnen gebruikt worden voor bijvoorbeeld de herinrichting van een parking of een dorpspleintje, de hermeandering van een waterloop of een uitruiling van landbouwers.

Maatwerkgebied

Binnen het stikstofdecreet werd Voeren aangeduid als maatwerkgebied. De intendant werkt aan een allocatie-oefening. Hierin worden de Europese natuurdoelen toegewezen tot op perceelsniveau. Het grootste aandeel hiervan ligt in natuurgebied, maar ook een aanzienlijk deel komt in agrarisch gebied, weliswaar in habitatgebied, te liggen. Deze oefening moet alle partijen meer duidelijkheid geven, ook de landbouwsector. Hieruit volgt een inrichtingsnota die moet beschrijven hoe de doelen gerealiseerd zullen worden. Afgelopen zomer kregen we via openbaar onderzoek van het natuurbeheerplan ook inzicht in de plannen voor de domeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) in de Voerstreek. Zij heeft voor haar eigen domeinen al bepaald welke habitats er op welke percelen (verder) zullen worden ontwikkeld. Dit is een voorafname op het werk dat de intendant momenteel voert!

GRUP

Tot slot is het departement Omgeving ook gestart met de opmaak van een GRUP, volgend op het landinrichtingsproces dat hieraan vooraf moet gaan. Via het GRUP zullen bepaalde percelen een andere bestemming krijgen.
Het landschapspark werkt momenteel aan een landbouwvisie die als leidraad kan dienen in de eerder genoemde processen. Via workshops worden landbouwers, overheden en andere stakeholders betrokken bij de uitwerking van een langetermijnvisie voor een toekomstgerichte landbouw in de regio. Hierbij wil men rekening houden met zowel de economische leefbaarheid van de landbouwbedrijven als de landschappelijke waarden van de streek. Het is geen eenvoudige opdracht als de overheid geen rechtszekerheid kan geven op lange termijn. We moeten er als sector over waken dat men de bedrijven niet in een bepaalde richting duwt die (economisch) niet haalbaar is.
De uitdaging voor de komende jaren zal erin bestaan om de verschillende processen goed op elkaar af te stemmen en garanties te bieden dat de plannen na afloop ook in de praktijk nog overeind blijven. ■

We moeten er als sector over waken dat men landbouwbedrijven niet in een bepaalde richting duwt die (economisch) niet haalbaar is.

© SHUTTERSTOCK.COM

Copyright Boerenbond

Liesbet Corthout

© BERT FOUBERT

Arbeidsveiligheid en voorkomen van stalbranden

BOERENBOND KBC

Verwacht het onverwachte

Een landbouwbedrijf is een complexe werkplek waar machines, dieren en mensen voortdurend samenkomen. In combinatie met de vaak hoge tijdsdruk maakt dat de sector extra kwetsbaar voor arbeidsongevallen. Tot eind februari 2027 rollen Boerenbond en KBC de preventiecampagne 'Arbeidsveiligheid en voorkomen van stalbranden' uit. Wij gingen alvast in gesprek met Christien Miroir, tuinbouwconsulent bij Boerenbond, en Tom Schaeken, technisch adviseur schadeverzekeringen ondernemingen bij KBC. En wat hebben we geleerd? Preventie is meer dan enkel ongevallen vermijden. Het gaat ook over de continuïteit en de toekomst van het bedrijf.

We weten allemaal dat veiligheid en preventie belangrijk zijn. Waarom blijft een preventiecampagne anno 2026 nodig?
Christien: "Veiligheid is niet altijd top of mind. Andere werkzaamheden lijken vaak dringender. Meestal komt het thema pas aan bod nadat er iets is gebeurd. Preventie betekent net dat je vooraf nadenkt: wat kan hier mislopen en hoe verklein ik die kans? Landbouwers hebben vaak weinig tijd om daarbij stil te staan. Wij kunnen hen ondersteunen met hulpmiddelen."
Tom: "Een landbouwer moet aan risicomanagement doen om de continuïteit van zijn bedrijf te garanderen. Eén vonk of misstap kan het bedrijfsmodel doen wankelen en zware financiële lasten veroorzaken. Voorkomen is beter dan genezen, maar je moet ook vooraf bedenken hoe je met een tegenslag omgaat. Daar kunnen financiële en verzekeringsproducten de periode overbruggen tot de activiteiten hervatten."

Waar gebeuren de meeste ongevallen?
Christien: "Tachtig procent van de ongevallen gebeurt met machines; dieren komen op de tweede plaats. Niet de machine zelf veroorzaakt het ongeval, maar vaak een menselijke fout: onoplettendheid, haast of een herstelling terwijl de machine nog draait."

Hoe voorkom je bedrijfsblindheid op het vlak van veiligheid?
Christien: "Laat mensen met andere ogen naar je bedrijf kijken, bijvoorbeeld een verzekeringsagent, iemand van Prevent Agri of een adviseur. Betrek ook medewerkers: waar zien zij knelpunten of gevaarlijke situaties? Vraag jezelf en je personeel geregeld af waarom taken op een bepaalde manier gebeuren. Standaardwerkwijzen helpen: iedereen weet wat hij moet doen, hoe en waarom."
Tom: "Risicomanagement is geen eenmalige oefening en evenmin de taak van één persoon. Iedereen moet problemen melden, zoals een blootliggende kabel of een glibberig looppad. Orde en netheid zijn basisprincipes. Chaos maakt de gevolgen groter als het misgaat."

Tom Schaeken, KBC

"Vermijd dat familieleden in de kou blijven staan."

Christien Miroir

"Je kunt nooit alles voorkomen."

Wat zijn eigenlijk de wettelijke vereisten voor wat veiligheid en preventiebetreft?
Christien: "Wie personeel, een stagiair of een uitzendkracht laat meewerken, moet voldoen aan de wetgeving rond welzijn op het werk. Die vertrekt van dezelfde principes: breng de risico's in kaart en verminder ze zo veel mogelijk. Een bedrijfsleider moet niet enkel aangesloten zijn bij een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk, hij moet ook kunnen aantonen dat hij daadwerkelijk bezig is met veiligheid en welzijn. Als bedrijfsleider blijf jij verantwoordelijk voor het opstellen van een dynamisch risicobeheerssysteem met een risicoanalyse en concrete actieplannen. Je kan dit zelf doen via het invullen van de online Oira-tool of hulp inroepen van Prevent Agri. School je bij via een van onze praktische workshops."
Tom: "Wettelijk in orde zijn staat voorop. Een verzekering kan schade vergoeden, maar als de regels niet gevolgd zijn, kan de aansprakelijkheid tegenover medewerkers of personeel nog een juridisch staartje krijgen, zeker bij een overlijden."

Welke verzekeringen zijn essentieel?
Tom: "Twee verzekeringen zijn wettelijk verplicht: de motorrijtuigenverzekering en, voor een bedrijf met personeel, de arbeidsongevallenverzekering. Daarnaast kijk je naar vier domeinen: mensen, patrimonium, voertuigen en bedrijfswerking. Denk onder meer aan een patrimonium- of brandverzekering, aansprakelijkheid, dieren, productieverlies en levensverzekeringen. Die laatste kunnen vermijden dat familieleden in de kou blijven staan als de bedrijfsleider onverwacht wegvalt."

Hoe breed moet je preventie bekijken?
Tom: "Preventie beschermt niet alleen mensen, dieren, planten en gebouwen, maar ook het gezinsinkomen, de aflossingscapaciteit en de toekomst van het bedrijf. Blijf daarom in gesprek met je verzekeringsagent, bank en andere adviseurs en houd hen op de hoogte van veranderingen."

In land- en tuinbouwbedrijven is de bedrijfsleider vaak een echte sleutelfiguur. Natuurlijk hoop je dat het nooit gebeurt, maar hoe kun je vermijden dat je zwaar in de problemen komt, mocht die sleutelfiguur uitvallen?
Tom: "Zorg ervoor dat anderen weten welke taken moeten gebeuren en dat cruciale bedrijfskennis niet bij één persoon zit. Als die kennis wegvalt, kan alles stilvallen. Gebeurt er toch iets, blijf er dan niet alleen mee zitten. Zoek hulp en stel liever te veel vragen dan te weinig."
Christien: "Verwacht het onverwachte. Wie beseft dat onvoorspelbare dingen kunnen gebeuren en zich daarop voorbereidt, voorkomt veel ellende. Preventie gaat over de toekomst van je bedrijf. Hoe meer mensen betrokken zijn, hoe groter het vangnet wanneer het misgaat. Werk daarom met doordachte spoed, ook wanneer de tijdsdruk hoog is." ■

Lid van Boerenbond? **Doe er je veiligheidsvoordeel mee!**

Leden van Boerenbond kunnen gebruikmaken van meerdere ledenvoordelen die het runnen van het land- of tuinbouwbedrijf veiliger maken:
- Veiligheidsscan door Prevent Agri ter waarde van 165 euro;
- Korting op de patrimoniumpolis bij KBC;
- Korting op veiligheidssignalisatiemateriaal bij Zentith Graphics.

De details vind je op www.boerenbond.be/ledenvoordelen

Copyright Boerenbond

Na de stalbrand: samen werken aan heropbouw

Toen een brand de twee pluimveestallen van Wim Cant in Sint-Niklaas in de as legde, was niets nog hetzelfde. Wims grote geluk was dat hij heel correct verzekerd was. De afhandeling begon meteen en verliep relatief vlot, zodat Wim enkele jaren later zijn splinternieuwe leghennenstal in gebruik kon nemen. “Ik heb geen nacht moeten wakker liggen van de afhandeling van deze brand.”

Het is intussen een vijftal jaar geleden dat een brand de twee stallen van leghennenhouder Wim Cant in de as legde. Het ging om een stal met 100.000 leghennen in een verrijkte-kooisysteem en 65.000 scharrelkippen, die op dat moment nog vrij recent waren. De brandweer was snel ter plaatse, maar kon weinig doen. De twee stallen brandden volledig af. Voor Wim kwam de hulp snel op gang. Wims contactpersoon bij het verzekeringskantoor was al ter plaatse nog voor de brand was geblust.
“Dat is waar wij op dat moment voor willen staan. Het brandt, op zo’n moment kun je zelf niets meer doen. Maar we zijn er wel voor jou”, zegt Tina Van Hoey van KBC-verzekeringskantoor Vitas Groep in Sint-Niklaas. “Zodra de brand geblust is, bekijken we meteen wat er administratief moet gebeuren, starten we het dossier op en schakelen we de nodige experts in.”
“Een brandverzekering is een schadeverzekering”, licht Tina toe. “Als verzekeraar moeten wij dus een schadebegroting hebben. Wij moeten weten wat we financieel moeten gaan vergoeden. Dat vraagt meer dan vaststellen dat een stal is afgebrand. Er zitten veel meer berekeningen achter.”

Aflossingen pauzeren

Ook de bank liet kort na de brand van zich horen. Wim Pieters van KBC Bank: “De dag na de brand nam ik contact op met Wim om te horen hoe het was en te polsen naar de emotionele kant. En natuurlijk, er liepen voor deze stal nog kredieten. In zo’n geval kijken wij welke kredieten er lopen en of de uitkeringen van de verzekeringen volstaan voor het terugbetalen daarvan. We zorgen ervoor dat er even geen aflossing van de kredieten nodig is, om wat rust te creëren. Bij een brand waar de stal volledig is vernietigd, moet ook een nieuwe vergunning worden aangevraagd. Dat neemt allemaal tijd in beslag.”
Dat is frustrerend, want Wim wou liefst meteen de dag nadien weer aan de slag. “Die frustratie is zeker niet gericht naar de bank en verzekeraar, maar naar de vergunningverlener. In die periode was het net heel moeilijk om een vergunning te krijgen. Het klimaat voor vergunningen was absoluut niet positief. Ik heb het gevoel dat ik twee jaar aan het lijntje ben gehouden.”

Vergunning

Vandaag staat hier opnieuw een pluimveestal, want twee jaar later kreeg Wim eindelijk toch zijn vergunning. “Op dat moment wordt er intens samengewerkt”, zegt Wim Pieters. “Ik sta op dat moment in nauw contact met Wim en met de verzekeraar. We bekijken samen de betalingen, de beschikbare middelen en de ondersteuning die nodig is om opnieuw te kunnen starten. De nauwe samenwerking tussen bank en verzekeraar gaf daarbij zekerheid. Zodra KBC Verzekeringen kon aangeven welke vergoeding zou volgen, had de bank een concreet bedrag om rekening mee te houden. Dat maakte het mogelijk om vooruit te kijken en beslissingen over kredieten en heropbouw te nemen.”
“We kennen mekaar ook al lang”, vult Wim Cant aan. “Dat helpt. Je weet wat je aan mekaar hebt. Het volledige traject is ook altijd heel realistisch geweest.”
“Dat is wat relatiebeheer inhoudt”, bevestigt Wim Pieters. “Het bedrijf en de bedrijfsleider zo goed mogelijk te begeleiden. Altijd, maar zeker wanneer er calamiteiten zijn.” Dat weet ook Tina: “Zowel KBC Bank als Verzekeringen hebben er alle baat bij om Wim te ondersteunen en ervoor te zorgen dat hij vlot kan heropstarten.”

Voor wanneer het echt mis loopt

Voor Wim Cant bevestigde de brand hoe belangrijk een passende verzekering is. “Dat heb ik altijd wel geweten. Ik heb altijd aan de mensen bij Vitas gezegd dat ik niet verzekerd hoef te zijn voor kleinigheden.

Wim Pieters van KBC Bank.

Tina Van Hoey van KBC-verzekeringskantoor Vitas Groep in Sint-Niklaas.

Copyright Boerenbond

De eerste paar duizend euro interesseren me niet, maar geef me een goede polis voor wanneer het echt misloopt.” En dat is ook gebeurd. “Alles wat er in de polis stond, is uitbetaald.”
Over de inkomstenderving gedurende de periode dat er nog geen nieuwe stal stond, was er wat meer discussie. “Het is niet zo makkelijk om te berekenen hoeveel de kippen gelegd zouden hebben wanneer er geen brand was geweest. Het verlies door stilstand is namelijk moeilijker te berekenen dan de kostprijs van een gebouw of een installatie. Zonder kippen waren er geen inkomsten, maar het ramen van die gemiste productie bleek complex. Bij die gesprekken waren de mensen van KBC Bank en Verzekeringen ook aanwezig en die stelden mij gerust dat het wel goed zou komen. En dat is ook gebeurd.”

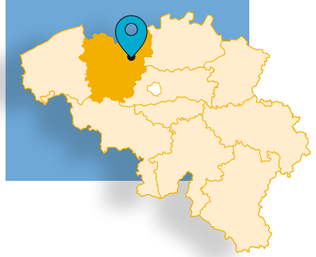
Bedrijf voor de toekomst

Wim kon uiteindelijk opnieuw opbouwen. Hij koos ervoor om geen twee stallen meer te zetten, maar één: “Ik ben ook best veel bezig met de paarden, naast het pluimvee, en heb dan besloten om niet meer in te zetten op verrijkte kooi. Dat gaat er in de toekomst uit. Ik heb gekozen om die te laten omzetten naar scharrel, zodat ik in totaal uitkwam op 100.000 scharrelkippen. Daarvoor bouwde ik één grote stal. Dat halveert het werk en zorgt dat we veilig zitten naar de toekomst toe. De stal is ook uitgerust met een chemische luchtwasser, het is een bedrijf voor de toekomst.”
Bij de bouw van de nieuwe stal hield Wim uiteraard ook rekening met preventie. “Je leert altijd bij uit eerdere ervaringen en probeer het nog beter te doen. Je werkt met mest, warme lucht, ammoniak en ventilatoren. Oplettendheid is altijd geboden, zodat je risico’s zo klein mogelijk kan houden. We hebben in de nieuwe stal de technieken toegepast die beschikbaar zijn om de situatie zo veilig mogelijk te houden. Dit wens je niemand toe, dus je probeert te vermijden dat het in de toekomst weer gebeurt.” ■

Wim Cant

Leghennen, paardenpension en -fokkerij

Sint-Niklaas (Oost-Vlaanderen)

KBC

Benieuwd wat KBC kan betekenen voor jouw land- of tuinbouwbedrijf? Alle informatie van onze experts vind je op www.kbc.be/agro

Patrick Meulemeester, consulent ondernemerschap

Teken stap voor stap jouw GePASte Toekomst uit richting 2030

Het stikstofdecreet brengt voor veel veehouders belangrijke keuzes met zich mee. Uiterlijk op 30 september 2029 moet elk veehouderijbedrijf in het bezit zijn van een vergunning die aan de nieuwe regels voldoet. Tijdig nadenken over de toekomst voorkomt tijdsdruk en onzekerheid. Daarom ontwikkelde Boerenbond twee praktische brochures die je helpen om je toekomst na 2030 stap voor stap uit te tekenen. Ze bieden houvast bij het maken van keuzes, met aandacht voor zowel het stikstofdecreet als je persoonlijke ambities. Hoe kijk jij zelf naar je bedrijf en de toekomst ervan? Wat vind je belangrijk en hoe kan je dat verbinden met het stikstofdecreet?

Copyright Boerenbond

Stappenplan GePASte Toekomst

Keuzes door het stikstofdecreet kunnen een grote invloed hebben op je bedrijfsvoering en financiële situatie. Soms zijn forse investeringen nodig zonder dat de omzet stijgt; in andere gevallen kunnen beperkte investeringen leiden tot omzetverlies. Welke keuze het best bij jouw bedrijf past, hangt af van verschillende factoren. De eerste brochure, 'GePASte Toekomst – stappenplan voor bedrijfskeuzes onder het stikstofbeleid', legt belangrijke begrippen uit het stikstofdecreet helder uit. We bespreken onder meer de impactscore en de aandachtspunten bij het bepalen van de PAS-referentie 2030. Daarnaast vind je er links naar handige tools en websites met meer informatie.

De brochure kijkt verder dan enkel de regelgeving. Belangrijke bedrijfskeuzes vragen tijd en een zorgvuldige afweging. Daarom nodigen we je uit om eerst stil te staan bij waar je bedrijf vandaag staat en welke weg je tot hier hebt afgelegd. Vervolgens kijk je vooruit: waar wil je naartoe, wat wil je bereiken en waar haal je energie en voldoening uit?

Vanuit die vragen kan je verschillende toekomstscenario's afwegen. Kies je voor meer dieren en bijkomende investeringen, of voor minder dieren en een alternatief verdienmodel? Het belangrijkste is dat je een keuze maakt die bij jou en je bedrijf past. Dat vormt de beste basis voor een toekomst waarin jij je goed voelt.

GePASte Toekomst, uitgewerkte case

Een tweede brochure brengt de inhoud tot leven aan de hand van een volledig uitgewerkte case. Je kan beide brochures samen of afzonderlijk lezen. In de case maak je kennis met Bert en Mieke, de bedrijfsleiders van een gemengd landbouwbedrijf. We volgen hen terwijl ze hun toekomstplannen vormgeven en rekening houden met hun impactscore, de PAS-referentie 2030 en verschillende mogelijke scenario's.

Ondersteuning bij belangrijke keuzes

Met beide brochures willen we jou als bedrijfsleider ondersteunen bij belangrijke keuzes en je helpen om tijdig de juiste stappen te zetten. Ze geven geen kant-en-klare antwoorden, maar bieden wel heldere informatie om de regelgeving beter te begrijpen en zelf aan de slag te gaan.

Heb je vragen over de toekomst van je bedrijf in het kader van het stikstofakkoord en de PAS-referentie 2030? Dan kan je terecht bij 'GePASt Advies' van Boerenbond via www.boerenbond.be/diensten/pas-advies en de aanmeldlink. Via deze website kan je ook de brochures downloaden (bij nuttige links). ■

"Bereken tijdig je PAS-referentie. Onze toekomstplannen vielen daardoor anders uit. Dat was een zware dobber en vroeg tijd om een nieuw plan uit te werken."

Capas verlengd

Als veehouder krijg je meer tijd voor aanvragen in kader van een afwijkende PAS-referentie (Capas). Voor veehouders is de PAS-referentie 2030 een essentieel gegeven dat de toekomstmogelijkheden op hun bedrijf bepaalt. De PAS-referentie 2030 bepaalt immers hoeveel ammoniak een bedrijf na 2030 nog mag uitstoten.

Het uitgangspunt van het stikstofdecreet is dat de PAS-referentie 2030 wordt berekend op basis van de referentiesituatie van 2021, meer bepaald de gemiddelde veebezetting zoals opgenomen in de Mestbankaangifte van dat jaar. Niet voor elk bedrijf geeft die standaardberekening echter een correct beeld van de normale bedrijfsvoering. Daarom voorziet de regelgeving de mogelijkheid om een afwijkende berekeningsmethode aan te vragen.

De Vlaamse regering heeft de uiterste datum voor de aanvraag van een afwijkende berekeningsmethode verschoven naar 31 december 2027. Maar aangezien de commissie meerdere maanden nodig heeft vooraleer jouw dossier kan beslist worden, blijft het belangrijk om dit niet te laten liggen en hiermee aan de slag te gaan.

Liesbet Corthout

Lunchdates weer van start met ‘water’ als eerste thema

De lunchdates zijn er weer! Een korte toelichting over één bepaald, relevant thema, gegeven door een expert in de materie. En dat tijdens je middagpauze, te volgen via het scherm van je computer of smartphone. Boerenbond organiseert deze lunchdates intussen al enkele jaren en ze blijven populair. Thema’s die dit jaar op de planning staan zijn onder andere de voertuigbibliotheek, de zorgvolmacht, seizoenarbeid maar ook waar je de basisinformatie van je percelen terugvindt. Beginnen doen we op 12 november met het thema water.

Boerenbond kan rekenen op de kennis van twee waterexperts die op 12 november toelichting zullen geven en jouw vragen beantwoorden. Fien Vandekerchove is adviseur bij de studiedienst van Boerenbond. Joris De Nies is sinds dit jaar consulent klimaat en technologie. Eerder werkte hij 20 jaar op het Proefcentrum voor de Groenteteelt in Sint-Katelijne-Waver waar hij onder andere onderzoek deed rond water en bodem. Hij licht toe welke thema’s er tijdens de lunchdate aan bod zullen komen: “Water is een heel breed thema. Uiteraard zullen we diverse bijdragen beantwoorden. Voor onze eigen toelichting willen we focussen op peilgestuurde drainage en stuwtjes enerzijds, en hergebruik van water in de veehouderij anderzijds. Dat gaat dan over het opzuiveren van regenwater zodat het kan worden ingezet als drinkwater voor dieren.”
We vermelden hier expliciet dieren, maar water is als onderwerp voor iedereen interessant, bevestigt Joris. “We zullen ons best doen om de combinatie te brengen tussen enerzijds het wettelijk kader en anderzijds praktijkgerichte tips, informatie en voorbeelden.” Wie het webinar volgt en vragen heeft, kan die stellen via de chatfunctie. De experts behandelen ze dan op het einde van het webinar.

“We moeten aan water denken vóór het een probleem wordt. Zodra de droogte toeslaat, is het vaak te laat.”

Plannen voor de zomer

Zo’n lunchdate over water in de herfst. Is dat wel logisch? Joris vindt alvast van wel. “Het is belangrijk om over water na te denken wanneer het niet meteen een zorg is. We schieten nog te vaak pas in actie wanneer een droogteperiode aanbreekt, maar dan is het te laat. De aanleg van buffers en wateropslag doe je in de winterperiode, wanneer er een overschot aan water is. Je moet in de winter van start gaan met je investering in wateropslag. Anders lukt het niet om goed voorbereid de zomer in te gaan.”
“Watermaatregelen kan je zien als een verzekering voor wat komen gaat. Er zullen jaren zijn dat het niet nodig is om die voorraad aan te spreken. Maar wellicht gaan we de richting uit van extremer weer met heel natte of net heel droge periodes. Want ja, ook te veel water is schadelijk. Peilgestuurde drainage speelt daar perfect op in. Dat gaat dus zeker een belangrijk topic zijn in dit webinar.” ■

Alle informatie over de lunchdates vind je via www.boerenbond.be/lunchdate. Zit je na dit webinar toch nog met watervragen? Het Digitaal Waterloket van Boerenbond dient precies daarvoor. Alle info op www.boerenbond.be/waterloket.

Copyright Boerenbond

Jouw eerste stap naar slimme, digitale teeltregistratie

Een goed landbouwbedrijf begint bij een goed overzicht. Weten wat er op je velden gebeurt en die informatie vlot registreren, maakt je administratie niet alleen eenvoudiger, maar helpt je ook om klaar te zijn voor de toekomst.
Vanaf 2027 wordt het digitale gewasbeschermingsregister verplicht. Een verandering die dichterbij komt, maar die ook een mooie kans biedt om te ontdekken hoe digitale teeltregistratie jouw werk makkelijker en efficiënter kan maken.

Maar welk systeem past het best bij jouw bedrijf?

Het aanbod is vandaag al verrassend breed: van eenvoudige, laagdrempelige oplossingen tot uitgebreide systemen met apps, persoonlijke ondersteuning en mogelijkheden op maat. Om je wegwijs te maken in dat aanbod organiseert Boerenbond een reeks infosessies verspreid over Vlaanderen.
Ontdek verschillende systemen, vergelijk de mogelijkheden en zet met vertrouwen de stap naar een digitale teeltregistratie die bij jouw bedrijf past.

Praktisch

De vormingen vinden plaats op meerdere momenten en locaties verspreid over heel Vlaanderen in de periode **van 12 november tot en met 16 december.** Er zijn dag- en avondsessies, onder andere in Beitem, Poperinge, Malle, Leuven, Bocholt, Tongeren, Eeklo en Oudenaarde. Opgelet: de systemen die aan bod komen zijn verschillend per locatie. Bekijk vooraf dus goed welke locatie en systeem voor jou het interessantst is. Alle informatie over de datums, locaties en aanbieders vind je op onze website.

Breng zeker je identiteitskaart mee

Als je naar de vorming van Boerenbond komt, vragen we je in te schrijven aan de hand van e-ID.

Deelname is gratis, maar inschrijven is wel verplicht via **www.boerenbond.be/vormingen**

Giel Boey, adviseur Studiedienst

Amerikaanse landbouw

groot, machtig en in beweging

Wie vandaag het nieuws volgt, merkt dat er bijna altijd, rechtstreeks of onrechtstreeks, een link is met de Verenigde Staten. Terwijl de grootmachten hun plek in de wereld (opnieuw) zoeken, blijft de VS, met meer dan 340 miljoen inwoners, een constante factor op het wereldtoneel. Washington D.C. haalt geregeld de headlines, zowel met binnenlands als met buitenlands beleid. Ook voor de land- en tuinbouw zijn de Verenigde Staten van groot belang. Het land speelt een sleutelrol in de productie, export en import van landbouwproducten en beschikt over een sterk georganiseerde landbouwsector.

© SHUTTERSTOCK.COM

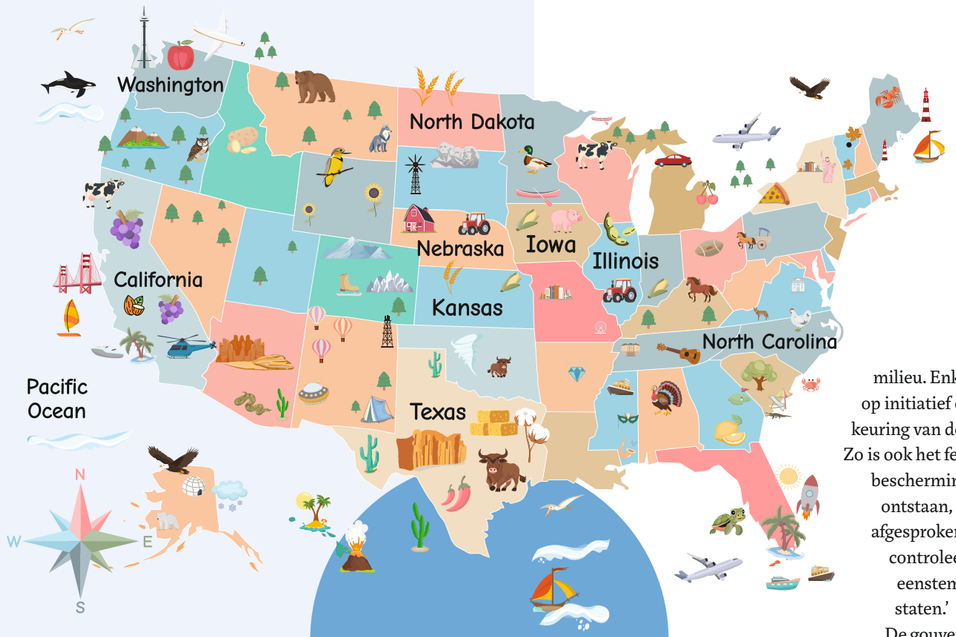
Washington is niet alleen baas

De Verenigde Staten zijn een federatie van vijftig staten die samenwerken op domeinen waar gezamenlijke besluitvorming voordelen oplevert. Ook de Europese Unie is gebouwd op dat principe, al verschillen beide systemen in de bevoegdheden die aan het centrale niveau worden toevertrouwd. Aan weerszijden van de Atlantische Oceaan wordt de balans tussen regionale autonomie en gezamenlijk beleid dus anders ingevuld.

Historisch gezien lag de belangrijkste drijfveer voor de oprichting in de gezamenlijke verdediging. De staten beseften dat ze afzonderlijk veel kwetsbaarder waren. Daarnaast is het federale niveau bevoegd voor de werking van de interne markt, buitenlands beleid en monetaire zaken. Het principe van *limited government* vertrekt vanuit het idee dat de federale overheid slechts een beperkt aantal, grondwettelijk omschreven bevoegdheden heeft. Wetgeving en besluitvorming blijven daardoor zoveel mogelijk bij de staten, waardoor de impact van de overheid op individuele vrijheden beperkt wordt. De overheid wordt daarbij niet geacht op voorhand voor elk mogelijk probleem regels uit te werken, maar grijpt in wanneer zich daadwerkelijk een probleem aandient. In dat proces speelt het Congres een centrale rol: het zijn de vertegenwoordigers van de staten die het wetgevende werk verrichten.

Dat de federale overheid verder niet reguleert én zijn bevoegdheden beperkt zijn, zorgt ook voor veel bevoegdheden op lokale niveaus. Onderwijs is heel lokaal georganiseerd en milieu en klimaat zijn niet standaard federaal gereguleerd. Wat de vertegenwoordigers van de staten in het Congres wél kunnen afspreken is waar de lat zou moeten komen te liggen voor de staten inzake mensenrechten, het gezondheidssysteem, rampen en ▸

UNITED STATES OF AMERICA

Top 5 landbouwstaten:

1. Californië
2. Iowa
3. Nebraska
4. Texas
5. Kansas

Belangrijke teelten

Texas: grootste in rundvleesproductie, katoen en hooi
Iowa: grootste in mais en varkensvlees
Illinois: grootste in sojabonen
Californië: grootste in zuivel, amandelen en druiven
North Carolina: grootste in pluimvee
Kansas en North Dakota: grootste in tarwe
Washington: appels

Verkiezingen 2026

De Staten vormen samen het Congres, dat de facto een tweejaarlijkse conferentie van staten is (en dus elke twee jaar opgeheven wordt). Hierin zetelen een aantal vertegenwoordigers gebaseerd op het aantal inwoners. Die verkiezing vindt plaats op 3 november 2026 en wordt gezien als een graadmeter voor het beleid van de president, gezien die pal in het midden van zijn ambtstermijn valt. Valt de graadmeter naar de ene of andere kant van het politieke spectrum, dan wijst dat op tevredenheid of de vraag naar verandering. Er wordt op dat moment ook een derde van de senatoren opnieuw gekozen. In de senaat, waar elke staat ongeacht het aantal inwoners twee vertegenwoordigers heeft, duurt een termijn zes jaar.

milieu. Enkel en alleen op initiatief of met goedkeuring van de staten dus. Zo is ook het federaal milieubeschermingsagentschap ontstaan, dat de federaal afgesproken standaarden controleert 'in overeenstemming met de staten.'

De gouverneurs van de staten (de 'staatspresidenten') hebben dan ook enkel en alleen verantwoording af te leggen aan het eigen volk. Zij leggen dus geen verantwoording aan de president af. Het is daarom ook dat Washington D.C. niet in een staat ligt, zodat alle staten evenwaardig zijn. Het zijn bijgevolg de lokale overheden die instaan voor onderwijs, interne veiligheid en economische ontwikkeling, inclusief landbouw. Dat er heel wat discussie over bevoegdheden en rechtsgrond ontstaat is zichtbaar, waardoor ook de derde macht, het Hooggerechtshof, zijn rol speelt in het systeem als derde macht.

Wat met landbouw?

Landbouw op zich is dus geen federale bevoegdheid in de VS. Het functioneren van de interne markt en internationale handel is dat wel. Dat is te zien in de organisatie van het US Department of Agriculture – dat op federaal niveau voedselveiligheid coördineert en controleert, internationale handel promoot, voedselzekerheid- en voorziening bewaakt en aan bosbeheer (van de nationale bossen) doet.

Voor de rest zijn de landbouwadministraties op statelijk niveau georganiseerd en dienen zij hun boeren. Dat gaat van het promoten van export en internationale handel, bijvoorbeeld door handelsmissies, het borgen van gewichten en maatstaven, sanitaire en fytosanitaire aspecten, maar ook de 'brands', de brandmerken waarmee veehouder hun vee identificeren worden er geaccrediteerd.

In staten als Kansas, de grootste in sorghumproductie in de VS en het grootste areaal akkerland, is 15% van de jobs aan landbouw gelinkt. Gemiddeld is een bedrijf in Kansas 350 hectare, maar de spreiding is groot. Tot zelfs tienduizenden hectare aan de bovenzijde. Jaarlijks worden ook 6 miljoen koeien geslacht in de staat, gezien de strategische ligging tussen Mexico en Canada en de oost- en westkust. Het zijn er vier keer zoveel dan ze er zelf produceren. Al het vee samen komt op 5,8 miljoen koppen, inclusief de bijna 2 miljoen varkens, twee keer zoveel dan er mensen wonen. In het westen van de staat groeit ook de zuivelproductie met grote sprongen. Afgelopen jaar steeg de melkproductie in Kansas met 14% en de melkveestapel met 29.000 koeien.

Andere staten dalen licht in productie of groeien trager. Voorbeeld daarvan is Californië, dat nog steeds de grootste productie vertegenwoordigt. De reden voor de hertekening van de zuivelkaart is veelzijdig: beschikbaarheid van water, grondprijzen en arbeidskost, (nieuwe) verwerkingsinfrastructuur en… lokale milieuwetgeving en vergunningverlening.

© SHUTTERSTOCK.COM

Uitdagingen voor Amerikaanse boeren

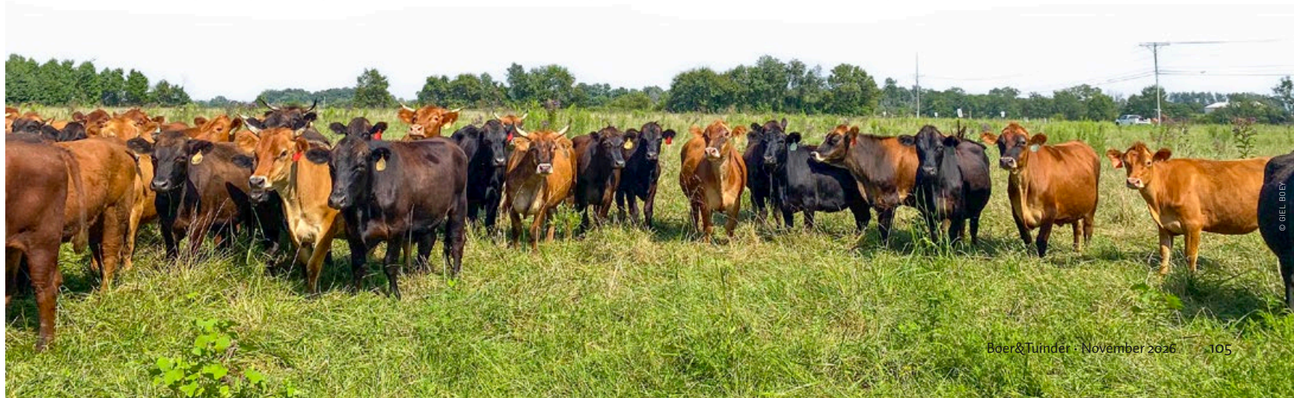
De grootste uitdaging voor Amerikaanse land- en tuinbouwers lijkt op dit moment de immense druk op landbouwgrond te worden. De opmars van datacenters voor AI, zonnepanelen, aanvoerlijnen voor stroom en groeiende steden nemen grote happen landbouwgrond weg.

Daarnaast is de gemiddelde leeftijd op een landbouwbedrijf 58 jaar in de VS, maar in staten als Missouri zelfs 60 jaar. Een oplossing voor de versnelling van de generatiewissel is niet voorhanden, gezien bedrijven stelselmatig groter worden en er vaak geen opvolgingsplan is.
De prijsvorming zal daar ook een rol in spelen. De Amerikanen komen zelf meer en meer onder druk te staan door goedkopere import. Braziliaanse producten zetten bijvoorbeeld druk op de prijs van katoen en soja, waardoor er een shift in productie in de VS van goedkoop naar kwaliteit ingezet is.
Daarnaast speelt ook meer en meer de beschikbaarheid en kwaliteit van water. Land- en tuinbouw is niet altijd de veroorzaker van de vervuiling, ook huisdieren worden aangewezen als grote bron. Tegelijk nemen landbouwers maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren, bijvoorbeeld door te voorkomen dat koeien nog rechtstreeks uit waterlopen drinken.

Tot slot zijn vergunningen er ook geen vanzelfsprekendheid. Er zijn veel gevallen waarin individuele vergunningen door lokale organisaties aangevallen worden, op basis van wetgeving die op soorten- en habitatbescherming werkt. Het is een model van rechtsspraak op rechtsspraak, waardoor politieke afspraken op het terrein andere effecten kunnen hebben. Het zet een aantal zaken in perspectief.

Coöperaties

Op basis van het algemeen constitutioneel principe dat vrijheid en zelfbestuur belangrijk is, volgt ook een sterke organisatiegraad in de landbouwsector. Voor veel van de landbouwproducten zijn belangenorganisaties en coöperaties opgericht, gericht op het verdedigen van de sector, op marktpositie en ontzorging van de landbouwer. Ook aan inkoopzijde kan de boer terugvallen op coöperaties.
Daarnaast werkt de landbouwfinanciering nog steeds op basis van coöperatieve modellen. Wanneer boeren een lening aangaan, worden ze deel van de coöperatie en kunnen ze ook deelnemen in de winst. Dit systeem werd door president Roosevelt geïnstalleerd en is geïnspireerd op het Duitse Raiffeisensysteem. Het was toenmalig een van de antwoorden op de grote ▸

© GIEL BARY

Copyright Boer&Tuinder

© GIEL BOEY

De klok aan de gevel van biobedrijf Freshlist in North Carolina geeft niet het uur aan, maar wel de in dat seizoen beschikbare producten.

crisis in de jaren dertig, waardoor land- en tuinbouwers ook door grote droogte sterk onder druk kwamen te staan. Het principe overleeft in het huidige systeem: het coöperatief model moet ook financiering in moeilijke tijden blijven garanderen en de nodige expertise behouden inzake landbouwfinanciering.

Diversiteit aan landbouwbedrijven

Dat de bedrijven groter zijn in de VS, wil niet zeggen dat er geen grote spreiding is. De diversiteit aan verdienmodellen en daarop gebouwde ketens is groot. Bedrijven met lavendel en agrotoerisme liggen er naast de grotere akkerbouwbedrijven. En waar het klimaat het toelaat, leveren kleinere groente- en fruittelers hun producten via markten of coöperaties aan de stedelingen. Er is een zoektocht gaande naar meer verhaal en meer lokaal, en dat voel je aan het ecosysteem dat errond ontstaat.

Ook de verkoop van bio blijft groeien, met verse groenten en fruit op kop. Ook bij de grotere landbouwers trouwens, die met hun producten eveneens de consument opzoeken om toegevoegde waarde te creëren. Dat bewijst het bedrijf 'Freshlist' in Charlotte, North Carolina. Het brengt alle soorten van landbouwproducten samen op een platform en vormt een logistieke hub voor land- en tuinbouwers. Op deze manier hoeven boeren zich niet meer te richten op een veelheid aan unieke consumenten en afnemers, maar kan de afzet gebundeld worden. De boer zet zelf zijn prijs en hoeveelheid product online en het bedrijf doet de verdere afhandeling. Ze mikken daarbij zeer duidelijk op vers en volgens de seizoenen, lokaal en duurzaam. De klok die op de voorgevel prijkt is daar stille, maar standvastige getuige van, gezien die niet het uur, maar de in dat seizoen beschikbare producten weergeeft. ■

Handelsrelatie met de Europese Unie

De Europese Unie heeft een handelsoverschot van 24 miljard euro als het over agrifood gaat. De VS is onze tweede grootste exportbestemming, na het Verenigd Koninkrijk. Aan importzijde staat de VS op een gedeelde derde plaats met Oekraïne en na Brazilië en het Verenigd Koninkrijk.

In grootteorde voeren we voornamelijk wijnen en sterke dranken uit naar de VS, maar ook zuivel en verwerkte groenten en fruit, waaronder frieten, zitten bij de grootste productgroepen. Bier en chocolade ontbreken evenmin. Aan de importzijde zijn de grootste producten sojabonen, noten en zeevruchten, maar ook onderaan in het lijstje vinden we ook rundvlees terug.

Specifiek voor Vlaanderen gaat er 2,6% van de export van agrifood naar de Verenigde Staten, ter waarde van ongeveer 1,5 miljard. In de top 5: landbouwmachines, aardappelbereidingen, cacaoproducten, banketbakkerswerk en diepvriesgroenten.

VS blijft belangrijke afzetmarkt, maar handelstarieven zetten Vlaamse agrosector onder druk.

Aan importzijde, ter waarde van 1,2 miljard: landbouwmachines, noten en gewasbeschermingsmiddelen. De recente handelstarieven zorgden in 2025 langs zowel import- als exportzijde voor een krimp met 2%. In vergelijking met 2024 daalde de export van aardappelbereidingen naar de VS met 63%, rapporteert de Vlaamse overheid.

Copyright Boerenbond

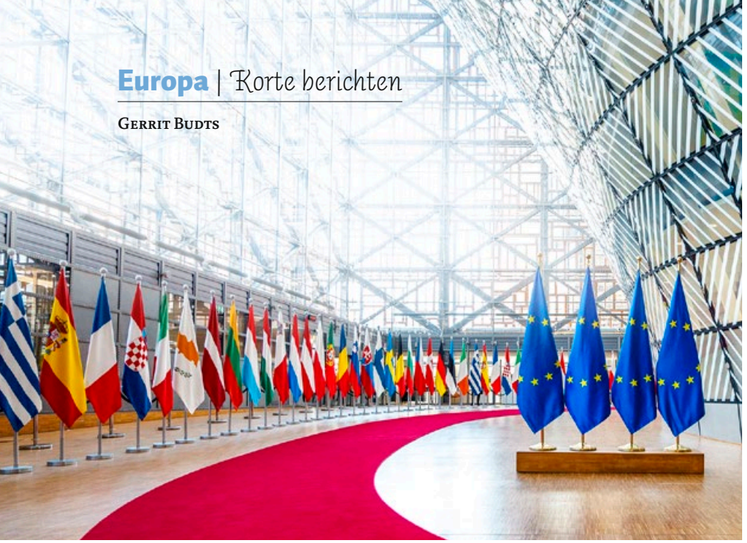
Samen geven we je plannen alle groeikansen.

KBC Agro biedt fiscale, juridische en financiële begeleiding bij alle sleutelmomenten in je loopbaan: van starten of overnemen via investeren tot overlaten of stoppen. Vertel ons je plannen en wij zetten je met professioneel en diepgaand advies op de juiste weg. Dankzij onze jarenlange ervaring en ons uitgebreide netwerk in de agrarische sector kunnen wij je helpen om je dromen waar te maken en te beschermen.

kbc.be/agro

Kate Mobile Live Visit KBC Beweegt met je mee.

Gerrit Budts

Europese Raad zet vereenvoudiging hoger op agenda

De Europese staatshoofden en regeringsleiders kwamen half oktober bijeen voor een Europese Raad die gedomineerd werd door concurrentiekracht, Oekraïne, het volgende Europese meerjarenbudget en de situatie in het Midden-Oosten.

Wat wij van deze Raad vooral onthouden, is dat Europa economische concurrentiekracht steeds nadrukkelijker koppelt aan minder regelgeving, vergunningen, lagere administratieve lasten en betaalbare energie. Voor het toekomstige EU-budget wordt aangedrongen op een snelle beslissing, maar er zijn allesbehalve al concrete garanties voor het landbouwbudget.

Minder regels en snellere vergunningen

Het meest opvallende signaal voor de landbouwsector komt vanuit de Europese agenda rond concurrentiekracht. De Europese Raad vraagt om de administratieve en regelgevende lasten verder te verminderen. Ook plannings- en vergunningsprocedures moeten eenvoudiger en sneller worden. De Europese Commissie wordt gevraagd met een voorstel te komen om rapporteringsverplichtingen te verminderen, in het bijzonder voor kleine en middelgrote ondernemingen.
De Europese leiders waarschuwen ook voor nieuwe bureaucratie. Tijdens het wetgevingsproces moeten volgens hen maatregelen worden genomen om te vermijden dat opnieuw onnodige verplichtingen worden toegevoegd.

Hoge energieprijzen blijven pijnpunt

Een ander belangrijk aandachtspunt is energie. De Europese Raad vraagt om een gecoördineerde Europese respons. Tegelijk houdt Europa vast aan zijn energietransitie.
Op 4 februari strijken de Europese regeringsleiders en hun voorzitter António Costa opnieuw neer in Bilzen-Hoeselt om verder te werken aan de maatregelen om de Europese economie te versterken.

Landbouwbudget blijft cruciale inzet

De Europese leiders bespraken ook het volgende Meerjarig Financieel Kader (MFK), de Europese meerjarenbegroting vanaf 2028. De Europese Raad wil tijdig tot een akkoord komen. Europese Raadsvoorzitter Antonio Costa legt "binnen enkele weken" een nieuw voorstel op de tafel.
Een akkoord voor eind 2026 moet het mogelijk maken om de nodige Europese wetgeving in 2027 vast te leggen, zodat de financiering vanaf januari 2028 zonder onderbreking kan doorlopen.
Ierland lanceerde, als roterend voorzitter van de Raad van de EU, eerder een totaalbedrag dat 8% of 160 miljard in lopende prijzen lager ligt dan het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie, dat zowat 2.000 miljard euro bedroeg.
Boerenbond en zijn Europese koepelorganisatie Copa-Cogeca reageerden vol onbegrip. De beslissingen die nu worden genomen over het toekomstige MFK en het GLB zullen voor de volgende jaren bepalen in welke mate de Europese Unie in staat is haar strategische autonomie te behouden. Dit gaat over onze eigen voedselvoorziening.

Dit gaat over onze eigen voedselvoorziening.

De discussie woedt nu tussen de zogenaamde 'zuinige' landen als Duitsland, Nederland en de Scandinavische die het bedrag te hoog vinden, en landen als Spanje, Italië en de Oost-Europese landen die net willen dat er niet te veel in het budget wordt geknipt. Ook België bepleit een kleiner budget, maar hamert wel op het belang van traditionele uitgavenposten als cohesiebeleid en landbouw.

Copyright Boerenbond

Krachtig signaal van Europese landbouworganisaties:

"Wie landbouw verdedigt, verdedigt Europa

Tegelijkertijd met de Europese Raad gaven de belangrijkste Europese landbouw- en landbouwcoöperatieorganisaties via Copa-Cogeca een krachtig signaal. Met een gezamenlijk statement, 'the Stockholm declaration', kwam er een pleidooi voor een sterk gemeenschappelijk Europees landbouwbeleid (GLB) en een centrale rol voor landbouw op de Europese competitiviteitsagenda.
Waar Boerenbond al lang op hamert, wordt nu ook bevestigd door 40 landbouworganisaties uit heel Europa: door interpretatie van slechte Europese wetgeving hebben onze land- en tuinbouwers het steeds moeilijker om vergunningen te verkrijgen en zo hun bedrijf te verduurzamen. Dit is niet meer louter een Vlaams of Nederlands probleem. Overal in Europa groeit de bezorgdheid over de impact van steeds complexere regelgeving op de toekomst van onze landbouw, wat vergunningverlening, competitiviteit en innovatie afremt.

Ernst van situatie inzien

"Met deze gezamenlijke oproep willen we vooral bekomen dat de Europese leiders de ernst van de situatie erkennen en doortastend optreden. We leggen daarbij ook de klemtoon op de toenemende druk op de Europese landbouwsector als gevolg van onder meer stijgende productiekosten, oneerlijke concurrentie en complexe regelgeving", duidt Boerenbondvoorzitter Lode Ceyssens. Het is de laatste kans voor Europa om zijn landbouw opnieuw op stevige fundamenten te bouwen. Wie landbouw verdedigt, verdedigt Europa.
De huidige voorstellen voor de toekomstige EU-begroting en het GLB dreigen de financiële slagkracht, het gemeenschappelijke karakter en de voorspelbaarheid van het Europese landbouwbeleid te verzwakken, net op een moment waarop landbouwers nood hebben aan stabiliteit en een duidelijk langetermijnperspectief. De organisaties vragen om het GLB-budget minstens op het huidige niveau te behouden en aan te passen aan de inflatie, met middelen die daadwerkelijk voor het landbouwbeleid worden voorbehouden. ■

Overal in Europa groeit de bezorgdheid over de impact van steeds complexere regelgeving.

Samen met 40 andere Europese organisaties wijst Boerenbond op de toenemende druk op de Europese landbouwsector als gevolg van onder meer stijgende productiekosten, oneerlijke concurrentie en complexe regelgeving.

Tom Dewanckele

Ledenvoordeel Reprobel regelt auteursrechten met korting

Land- en tuinbouwbedrijven gebruiken dagelijks teksten en beelden van anderen. Denk aan vakliteratuur, artikels, foto's, illustraties of andere informatie die digitaal wordt opgeslagen, gekopieerd of intern gedeeld. Daarop rust vaak auteursrecht.
Met bizili by Reprobel kunnen bedrijven de meest courante vormen van digitaal hergebruik en papieren reproducties in één licentie regelen. Boerenbondleden krijgen daarvoor dankzij het sectorakkoord met Reprobel een korting die kan oplopen tot 50%.

© SHUTTERSTOCK.COM

Boerenbond

Het aanbod aan ledenvoordelen verandert geregeld. Check zeker onze website www.boerenbond.be/ledenvoordelen

Eén licentie voor digitaal en papier

Bizili is een licentie voor ondernemingen en overheidsinstellingen. Ze dekt onder meer het digitaal kopiëren en delen van beschermde teksten en beelden, maar ook papieren reproducties van bijvoorbeeld vakliteratuur, wetenschappelijke, educatieve, informatieve en juridische teksten, foto's, illustraties en cartoons. Reprobel beschikt daarvoor over een uitgebreid Belgisch en buitenlands repertoire. De licentie gaat verder dan de gewone reprografievergoeding. Die wettelijke regeling heeft betrekking op fotokopieën van auteursrechtelijk beschermde teksten en beelden.
Wie ook het courante digitale hergebruik wil regelen, kan daarvoor bizili gebruiken.

Wat heb je eraan als landbouwer?

Ook op een landbouwbedrijf kan auteursrecht een rol spelen. Een bedrijfsleider of medewerker kan bijvoorbeeld informatie uit vakliteratuur digitaal bewaren, een beschermd artikel intern doorsturen of een afbeelding gebruiken in een interne presentatie. Bizili bundelt voor dergelijke toepassingen de nodige licenties, binnen de grenzen van de overeenkomst.
Daarbij is het belangrijk om te weten dat niet elk gebruik onder bizili valt. Publieke verspreiding via een website of sociale media, nieuwsbrieven en promotiecampagnes zijn bijvoorbeeld uitgesloten. Ook bepaalde databanken, structureel gebruik van persartikels en gebruik voor generatieve AI vallen buiten de licentie.

Ledenvoordeel tot 50%

Voor Boerenbondleden zit de concrete meerwaarde in de korting. Dankzij de afspraken tussen Boerenbond en Reprobel kan de prijs van de bizili-licentie met maximaal 50% worden verminderd. De exacte korting en het uiteindelijke bedrag hangen af van de toepasselijke voorwaarden en tariefcategorie. De gewone bizili-tarieven voor 2026 tot en met 2028 zijn afhankelijk van onder meer het aantal werknemers en de tariefcategorie. Voor een onderneming zonder personeel bedraagt het brutotarief bijvoorbeeld 43 tot 55,50 euro per jaar, exclusief btw. Voor ondernemingen met minder dan vijf voltijdse equivalenten varieert het brutotarief van 62 tot 105 euro. Daarop kan de sectorale korting voor Boerenbondleden worden toegepast.
Wie voor het eerst intekent, kan bovendien een bijkomende korting van Reprobel krijgen via de specifieke BIZIFIRST-promocode. Die staat los van de promocode van Boerenbond.

Geen aparte regeling voor elk gebruik

Een belangrijk voordeel van de gecombineerde licentie is dat bedrijven niet voor elke courante vorm van hergebruik afzonderlijk met individuele rechthebbenden moeten afspreken. Reprobel int de vergoedingen en keert die, na aftrek van de werkingskosten, uit aan auteurs en uitgevers.
Tijdens de looptijd van een bizili-overeenkomst is bovendien de wettelijke reprografievergoeding voor fotokopieën van beschermd werk in de licentie inbegrepen. De onderneming hoeft daarvoor geen aparte jaarlijkse reprografieaangifte te doen.

Hoe maak je gebruik van het voordeel?

Reprobel stuurt ondernemingen jaarlijks een aangifteverzoek. Daarin staat de individuele login voor het online aangifteportaal. Wie kiest voor bizili, kan daar de gecombineerde licentie afsluiten en de promocode van Boerenbond gebruiken. Die vind je op www.boerenbond.be/ledenvoordelen.
De korting wordt vervolgens op de factuur verrekend. Voor Boerenbondleden die sowieso met beschermde teksten en beelden werken, kan het ledenvoordeel zo een relatief kleine administratieve kost combineren met een ruimere regeling voor zowel papieren als digitale reproducties. ■

acerta

Hallo! Wij zijn payroll advisors bij Acerta.

Wordt één van ons binnenkort jouw nieuwe payroll advisor? Bij Acerta werk je met een vaste regionale contactpersoon die je dossier door en door kent.

Maak kennis met onze persoonlijke aanpak

omdathetloont.be

UITNODIGING

INSPIRATIE-AVOND BEDRIJFSOVERNAME

Een land- of tuinbouwbedrijf overnemen of overlaten blijft een hele uitdaging voor beide partijen. De klassieke generatie-overdracht waarbij het bedrijf binnen de familie blijft is geen zekerheid meer. Ook andere mensen kijken uit naar een loopbaan in de sector, of landbouwers denken na over een carrièreswitch.

Voor al die mensen, voor alle (toekomstige) starters en stoppers, organiseert het Kenniscentrum Bedrijfsopvolging een inspiratie-avond rond bedrijfsovername. Met dit inspiratiemoment willen we jullie aan het denken zetten. Welke mogelijkheden zijn er? Wat komt er allemaal kijken bij het stopzetten of opstarten van een landbouwbedrijf? Hoe vinden overnemer en overlater elkaar? Wie betrek ik hierbij en waar kan ik terecht voor begeleiding en advies? Tijdens de inspiratie-avond delen we onze kennis en ervaring maar kan je jouw ervaringen, vragen en bezorgdheden ook delen met andere aanwezigen. Je gaat niet naar huis met een pasklare oplossing voor je eigen situatie. Je gaat wel naar huis met heel wat peinzingen en een lijst van 'ankerpunten' die jou op weg helpen in het verdere verloop van jouw nieuwe start. Want zowel als overlater als als overnemer, of het nu binnen de familie gebeurt of daarbuiten, sta je voor een nieuwe uitdaging. Welkom op één van onze twee inspiratie-avonden.

INSCHRIJVEN

Deelname is gratis,
inschrijven verplicht op
kenniscentrumbedrijfsopvolging.be
of neem contact op via
info@kenniscentrumbedrijfsopvolging.be
of tel. **016 28 60 76**

WAAR & WANNEER

19.30u onthaal,
20u start infosessie

WIMEC – Turnhout – 17/11
HangarK – Kortrijk – 19/11

Het Kenniscentrum Bedrijfsopvolging is een initiatief van

BOEREN BOND | Groene Kring | KBC | sbb accountants adviseurs | Medegefinancierd door de Europese Unie

Kenniscentrum BEDRIJFSOPVOLGING
je wissel op de toekomst

1383091103595

Sven Lefèvre, Centrum Agrarische Geschiedenis

Wie telt er mee?

De manier van tellen veranderde grondig, de behoefte erachter veel minder.

Wie vandaag boert, laat heel wat cijfers achter. Percelen worden aangegeven, teelten geregistreerd en bedrijfsgegevens komen in verschillende administratieve systemen terecht. Bijna twee eeuwen geleden zag dat er heel anders uit. Toen moest de overheid die informatie nog letterlijk gaan verzamelen: hoeveel grond bewerkte iemand, wat stond erop en hoeveel dieren waren er op het bedrijf?
De Belgische overheid begon de landbouw in de 19de eeuw steeds systematischer in kaart te brengen. België was toen een heuse pionier op het vlak van overheidsstatistiek. In 1846 vond de eerste grote algemene landbouwtelling plaats. De vragen gingen verrassend ver. Niet alleen akkers en dieren werden geteld, maar ook arbeidskrachten, opbrengsten, zaaigoed en zelfs verkoop- en pachtprijzen van landbouwgrond. Wie zicht wilde krijgen op de voedselvoorziening en landbouwbeleid wilde voeren, moest nu eenmaal weten wat er op het platteland gebeurde.
Dat betekende veel werk. Lokale tellers verzamelden de aangiften, waarna de resultaten werden samengebracht voor grotere gebieden en uiteindelijk voor het hele land. Helemaal sluitend waren zulke tellingen niet. Kleine percelen, dieren of bedrijfjes konden makkelijker buiten beeld blijven en niet iedere aangifte was even nauwkeurig. Toch leveren die cijfers vandaag een uitzonderlijk gedetailleerde inkijk in de landbouw van toen.

Bezetter organiseerde meitelling

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd die behoefte aan informatie nog dringender. Vanaf 1941 liet de Duitse bezetter jaarlijks in mei tellen om zicht te krijgen op de beschikbare landbouwproductie. De zogenaamde meitelling bleef ook na de oorlog bestaan. Naast de grote algemene tellingen kreeg de overheid zo ieder jaar een nieuwe momentopname van de sector.
Maar tellen kostte geld. In de jaren 1950 besloot de statistische dienst daarom bij de jaarlijkse meitellingen de bedrijven kleiner dan één hectare niet langer volledig mee te nemen. Voor die groep werkte men verder met gegevens uit de grote telling van 1950. Dat leek een praktische oplossing. Tot de algemene landbouwtelling van 1959 opnieuw een volledigere beeld gaf.
Toen bleek hoeveel er in minder dan tien jaar was veranderd. Op de kleine bedrijven was het beteelde areaal sterk teruggelopen. Alleen al het aardappelareaal zakte van ruim 16.000 hectare in 1950 naar ongeveer 3.700 hectare in 1959. De oude cijfers konden dus niet zomaar worden doorgetrokken: een flink deel van die zeer kleine landbouw was intussen werkelijk verdwenen.
Daarmee veranderde ook stilaan het antwoord op een andere vraag: wie gold eigenlijk als landbouwer? In oudere tellingen ging men veel ruimer dan de professionele sector van vandaag. Ook wie een klein stuk grond bewerkte, enkele dieren hield of vooral voor eigen gebruik produceerde, kon in de statistieken voorkomen. Rond 1960 kwam de nadruk sterker te liggen op 'commerciële' landbouwbedrijven. Wie cijfers uit verschillende periodes vergelijkt, vergelijkt dus niet altijd precies dezelfde groep.

© BEELDBANK CAG, COLLECTIE ALICE DEWINTER-HEEMKRING 'T HOEPKSER RIJMENAM

In 1959 was al een groot deel van de zeer kleinschalige landbouw verdwenen.

Van landbouwtelling naar databank

Vandaag staat er zelden nog een teller aan de deur. Volledige tellingen maakten gedeeltelijk plaats voor steekproeven, enquêtes en gegevens die al in administratieve databanken aanwezig zijn. Sinds 2013 worden die bronnen steeds vaker gecombineerd.
De manier van tellen veranderde grondig, de behoefte erachter veel minder. Voor historici zijn die oude landbouwtellingen daarom goud waard. Ze laten zien welke gewassen in een streek voorkwamen, hoeveel dieren er werden gehouden en hoe de landbouwbedrijven eruitzagen. Wie het landbouwverleden met cijfers wil reconstrueren, moet echter ook weten wie er op dat moment werd meegeteld. Cijfers spreken immers nooit helemaal voor zichzelf. ■

Copyright Boerenbond

Boer&Tuinder

Maandblad voor leden van Boerenbond

ISSN 0772-7054

REDACTIE
Elisabeth Mertens (directeur),
Tessa De Prins (woordvoerder),
Sandra Michiels (hoofdredacteur),
Liesbet Corthout (adjunct-hoofdredacteur),
Jo Gennez (redactiecoördinator),
Gerrit Budts, Ivan De Clercq , Arthur De Graef,
Tom Dewanckele en Sanne Nuyts (journalist),
Christel Vanhoof (redactiesecretariaat).

VORMGEVING
Kris Thielemans en Frank Taillieu
(grafisch redacteur)
Basiel Dehasselair, Hans Haegemans
(vormgeving).

REDACTIEADRES
Diestsevest 40, 3000 Leuven,
boer&tuinder@boerenbond.be
T. 016 28 61 61

RECLAMEREGIE
Philippe Persoons (verkoop),
Eleni Baert (productie en administratie).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Loes Lysens, Boerenbond vzw,
Diestsevest 40, 3000 Leuven

DRUKKERIJ
Graphius Group, Oostakker

Voor het overnemen van artikelen uit *Boer&Tuinder* is steeds schriftelijke toestemming van de redactie nodig. Bronvermelding is altijd verplicht.

***Boer&Tuinder* niet ontvangen?**
Bel 016 28 60 00 of mail naar
tijdschriften@boerenbond.be

Wil je adverteren in *Boer&Tuinder*?
Contacteer ons via 016 28 63 33 of
adverteren@boerenbond.be
www.boerenbond.be/adverteren

Zoek je andere info?
Recente marktberichten,
de contactgegevens
van je consulent, het startuur
van een voordracht ...
raadpleeg onze website:
www.boerenbond.be

Volg ons op Facebook,
www.facebook.com/boerenbond

Volg ons op Instagram,
@boerenbond.be

6 tot 15 november

WEEK VAN DE FRIET

12 november

Lunchdate: hoe kan jij je wapenen tegen droogte? Meer info p. 17

13 tot 20 november

Week van de Bedrijfsoverdracht

17 en 19 november

Inspiratieavond Bedrijfsovername.

- 17 november in WIMEC Turnhout
- 19 november in HangarK in Kortrijk.

Info op www.kenniscentrumbedrijfsopvolging.be

26 november

Lunchdate: heb jij je voertuigen al ingeschreven in de voertuigbibliotheek? Meer info p. 17

30 november

Einde staalnameperiode nitraatresiducampagne

1 en 3 december

Inspiratieconference met Wouter Torfs.

- 1 december in De Oude Melkerij in Gits
- 3 december in Cinema Pathé in Genk.

26 november

Trias Talks 2026

over vrouwelijk ondernemerschap als klimaatkracht, in De Winkelhaak in Antwerpen. Meer op www.trias.ngo.be

INTER POM'26

Dé afspraak voor de aardappelsector

Van 29 november tot en met 1 december blaast de wereldwijde aardappelketen verzamelen in Kortrijk Xpo. Met 332 exposanten uit 15 landen brengt de beurs alles samen onder één dak: van teelt en mechanisatie tot bewaring, verwerking en vermarkting. Lees meer op p. 50

Copyright Boerenbond

Doelgroep: veehouders

Pocketvergisting op het erf, iets voor mij?

Donderdag 26 november
10.30 tot 14.30 uur
Koeweidehof
Koeweidestraat 25, Merchtem

Benieuwd naar de mogelijkheden van pocketvergisting op jouw bedrijf? Tijdens deze demodag op het Koeweidehof ontdek je hoe een pocketvergister werkt en welke kansen die biedt voor energie, mestverwerking en klimaat. Met een praktijkdemonstratie en toelichting op de toekomst van pocketvergisting en RENURE krijg je een realistisch beeld.

Doelgroep: vleesveehouders

Emissiereductie bij vleeskalveren

Vrijdag 27 november
13 tot 16 uur
Dessel

De komende jaren staan vleeskalverhouders voor belangrijke keuzes rond emissiereductie en vergunningen. Je krijgt een overzicht van de regelgeving, reductiedoelstellingen en beschikbare maatregelen. Ontdek innovatieve oplossingen zoals een nitraatwasser en drijvende ballen in de mestkelder. Daarnaast krijg je de nieuwste inzichten uit onderzoek en praktijk rond emissiereductie bij vleeskalveren.

Doelgroep: fruittelers

Duurzame waterzuiverings-oplossingen

Woensdag 2 december
13 tot 16 uur
Fruitbedrijf Wolfcarius
Hekkenstraat 41, Dentergem

Ontdek hoe innovatieve oplossingen bijdragen aan duurzaam waterbeheer in de fruitteelt. Bij HelloWater zie je hoe waterstromen worden gezuiverd en hergebruikt. We belichten ook het belang van vul- en spoelplaatsen. Demodag in samenwerking met HelloWater, Flanders' FOOD en PCfruit.

Doelgroep: glastuinbouwers

Energie en klimaat in balans: kansen voor de glastuinbouw

Dinsdag 8 december
13 tot 17 uur
Tomato Masters
Stokstormestraat 14a, Deinze

Tijdens de demodag bij Tomato Masters ontdek je hoe kleurrijke zonnepanelen energieproductie en plantengroei slim combineren. Tijdens een rondleiding zie je deze innovatieve technologie in werking en leer je hoe ze past binnen een duurzaam bedrijfsmodel. Laat je inspireren door praktijkervaringen en ga in gesprek met collega's en experten over de serre van de toekomst.

Deelnemen aan alle demodagen is **gratis!**

BOERENBOND vormt

Demodagen in november en december

Laat je inspireren door innovatie in de praktijk

Scan de QR-code voor een overzicht van alle demo's en om je in te schrijven.

JOHN DEERE

NOTHING RUNS LIKE A DEERE

ONTVANG 10%* KORTING OP ONDERDELEN

TIJDELIJKE AANBIEDING:
NOVEMBER 2026 – FEBRUARI 2027

EXPERT CHECK

VROEGTIJDIG ONDERHOUD. GROTERE BESPARINGEN.

Breng uw seizoensmachine tijdig binnen bij een Cofabel-vestiging in de buurt en profiteer dubbel: maximale uptime en meer besparen. Boek nu en bespaar 10% op onderdelen bij een Expert Check. Meer info bij uw Cofabel-dealer.

*Aanbieding geldig voor Expert Check-inspecties uitgevoerd tussen november 2026 en februari 2027. Korting op onderdelen geldt uitsluitend in combinatie met een Expert Check. Tot de in aanmerking komende machines behoren maaidorsers, veldhakselaars, veldspuiten en balenpersen. Korting: 10% Onder voorbehoud van beschikbaarheid. De algemene voorwaarden zijn van toepassing. Deze korting kan niet worden gecombineerd met andere aanbiedingen. Aanbieding enkel geldig in Cofabel-dealerships.

Copyright Boerenbond